ATEITIS

2

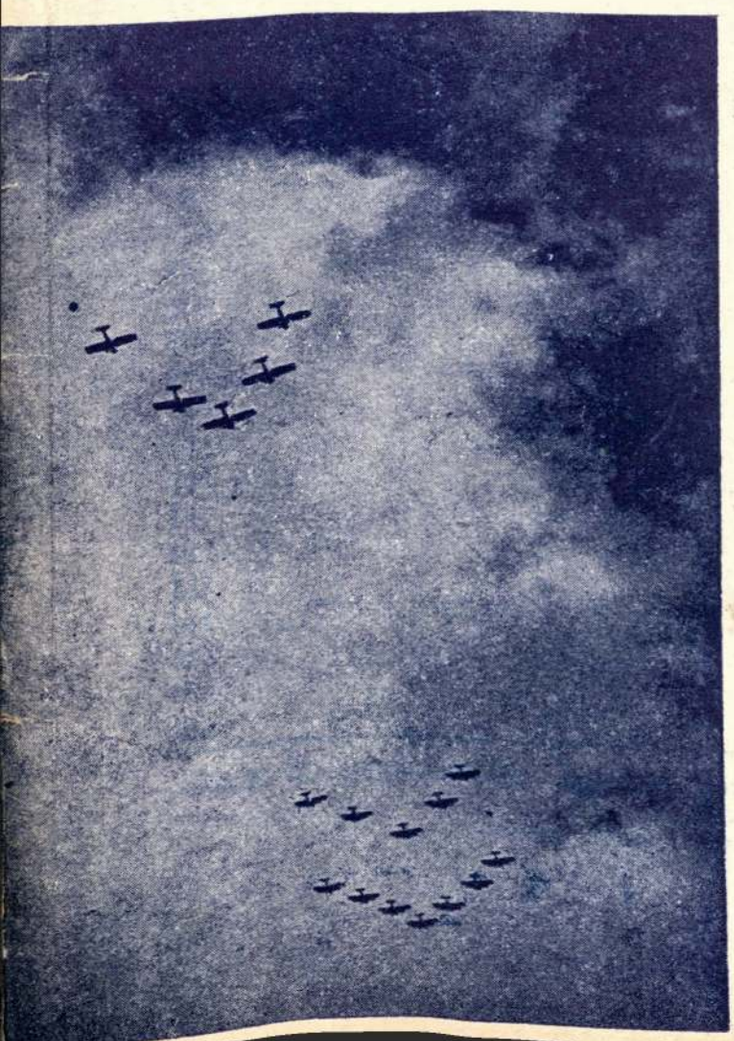

MĖNESINIS MOKSLEIVIŲ ŽURNALAS

1938-39 M. M. RUGSĖJO MĖN.

Viršelį ir „Mergaičių Ateities" vinietę piešė dail. V. Z. Stančikaitė.

ATEITIS

REDAKCIJA IR ADMINISTRACIJA
Kaunas, Laisvės al. 3 b.
Telef. 2 52 35

Prenumerata: moksl., stud. ir kaimo jaunimui met. — 5 lit., pusm. 3 lit. Kitiems: met. — 10 lit., pusm. — 5 lit. Užsieny: met. 16 lit., moksl. — perpus pigiau. Atskiras nr. — 1,50 lit.

Redaktoriaus kalbamosios valandos: kasdieną, išskyrus šventadienius, nuo 12 iki 14 v.

TURINYS

Aleksas Šatas — Vakaro daina, eil. 65
Vytautas Čėsna — Gal tai tik sapnas, eil. 66
Šiandieninė kelionė, eil. 66
Albinas Daina — Geras Kristau! eil. 67
Al. Baronas — Ruduo ateis, eil. 67
Bronius Krivickas — Didysis ir Mažasis 68
Vyt. Mačernis — Mergaitei, eil. 72
Alfa Sušinskas — Kai plunksną šautuvas pakeičia 73
K. J. Gutauskas — Didžiųjų kūrėjų kelias 80
Jonas Nausėda — Nakties apdūmojimas, eil. 84
Milžinas — Vilniaus šventovės 85
M. Indriliūnas — Apie kūdikystę ir kūrybą 91
M. Stonys — Naujųjų kristoforų deklaracija 96

MERGAIČIŲ „ATEITIS"

* Širdžių karalienei 100
Aldona Čepaitė — Žvaigždžių lietus 100
E. Šešeikaitė — Žodžiai po kaštanu 101
K. Ručaitė — Palydėsim 103
J. Tininis — Prancūzijos lelija 104
A. Karvelytė — Kristus be žiedų 105
Pr. Aukštikalnytė — Marių pasaka, Ilgesys 106
* Kaip gyvena Kolumbijos moksleiviai 107
R. Nieto — Himnas vėliavai 110
S. Mickevičiūtė — Meilė ir moteris 111
* Moksleivės tualetas 113
J. Švabaitė — Septynios psalmės 114
Apžvalga 115
Mokykloj ir gyvenime 116
Kreivos šypsenos 122
Kūno kultūra 124
Literatūros naujienos 125

Trečias „Ateities" n-ris išeis apie spalių mėn. pabaigą. Raštus siųsti iki X.20 d.

Spaudė „Šviesos" spaustuvė, Kaune, Jakšto 2

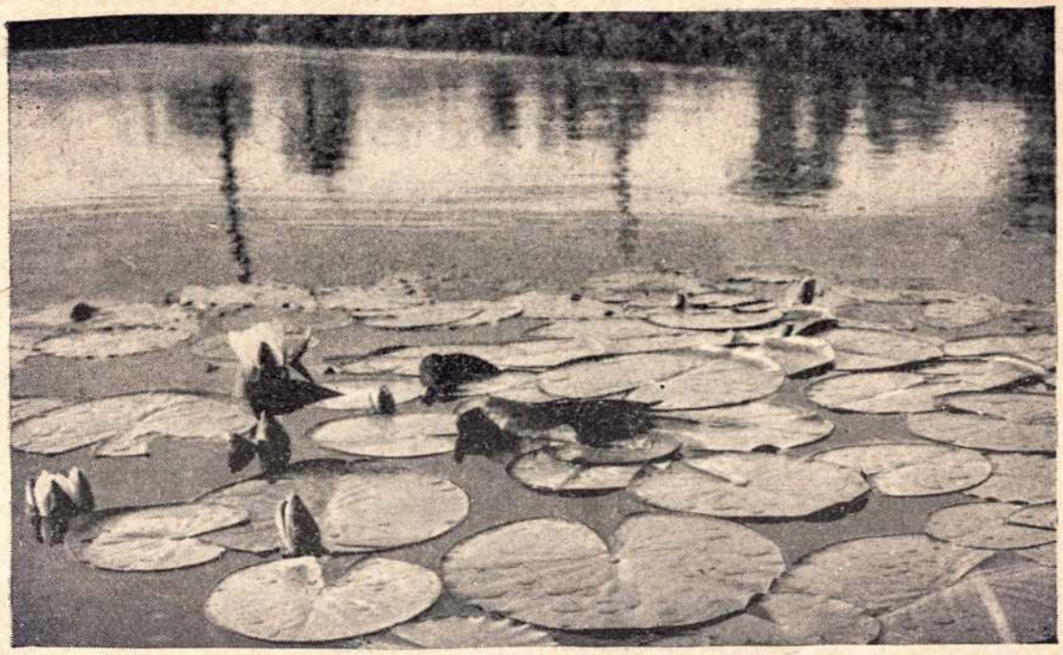

Vandens lelijos „N. Romuva“

ALEKSAS ŠATAS

VAKARO DAINA

Šiandie gyvenimu širdis apsvaigus,
Jo pilnumos ir skausmo kupina.
O juk žinai, žinai tu viską —
Kokia tyli ta vakaro daina.

Išeičiau — klysčiau visą šitą naktį
Ligi aušros, lig rytmečio gaisrų,
Ir niekad niekad nesugrįščiau,
Jei taip gražiai dainuotum tu.

Jei nenubost tavų dainų klausytis
Apie jaunystę tarp degančių veidų,
Ir po nakties vis būtų aukso rytas,
Ir puoštų žemę tūkstančiai žiedų . . .

Gal ir tada dainuočiau dar apsvaigęs
Širdim skausmų ir džiaugsmo kupina.
O juk žinai, žinai tu viską
Kokia tyli ta vakaro daina.

VYTAUTAS ČĖSNA

GAL TAI TIK SAPNAS

Vėlyvas vakaras be saulės,
gili naktis, be žiburių.
Iš paskutinio žvilgsnio saulės
aš tau, mergyt graži, buriu:

— Tu džiaugiesi pievų žiedu,
rugio varpų vainiku,
o dienoms lėtai beriedant,
tau be meilės čia nyku.

Susitiksi tu bernytį
ankstų rytą nedėlios,
ir žodeliai, jo sakyti,
tave jauną pavilios.

Lėksit pro klevus, pro beržus,
tyliai dulkančiu keliu . . . —

Aušra į tamsią naktį veržias,
aš daugiau burti negaliu.

Gal tai tik sapnas naktį tylią,
gal pasaka be pabaigos,
bet kai gyvenimas nemyli,
tai kas gi mus daugiau paguos.

VYTAUTAS ČĖSNA

ŠIANDIENINĖ KELIONĖ

Mes esame pakeleivingi, — — —
mūs ryšulėliai jau tušti,
o visi mūsų keliai vingiais
ir šunkeliais teišpuošti.

Žengi, ir vėl kelelis naujas,
vėl kryžkelė, o kur pasukt?
Nuilso kojos, kaista kraujas,
ir žaizdos ant pėdų basų.

— Sustok! Ir neik į ten, kur jie ves, —
vadovais jie skirti ne mūs! — —
Ak, Viešpatie, Gerasis Dieve,
parodyk kelią į namus.

ALBINAS DAINA

GERAS KRISTAU!

Geras Kristau iš seno smūtkelio,
Geras Kristau iš aukšto dangaus,
Ko žvelgi vis į tolstantį kelią?
Tavo žvilgsnis toliau, vis toliau . . .
Kai pakyla virš klevo mėnulis,
Kai suvirpa žvaigždelė maža,
Aukso varpoms pakalnėje liūlint
Žemę laimina Tavo ranka.
Tu paglostai žiedelį mažutį,
Tu paglostai sesutės rūtas,
Tu palaimini šilo eglutę.
Tu palaimini varpų bangas . . .
Aš matau Tavo kruviną delną
Ir erškėčių spyglius ant galvos, —
Šventas kraujas Tau čiurkšlėmis alma,
O tu stovi virš žemės, virš jos . . . — — —
Geras Kristau iš seno smūtkelio,
Geras Kristau iš aukšto dangaus,
Ko žvelgi vis į tolstantį kelią?
Tavo žvilgsnis toliau, vis toliau.

AL. BARONAS

RUDUO ATEIS

Atšvilps ruduo rudom rugienom,
Liūdna daina atidainuos . . .
Nebus žiedelio anei vieno,
Nebus rugiagėlės rugiuos.

Palinks už sodo žalios liepos,
Iš juodo sielvarto palinks.
Ir nesurinks jų lapų niekas,
Jų aukso niekas nesurinks.

Pietų šalin gandrai pavargę
Ilgais sparnais ilgai plasnos.
Kaip aštuonytę drobę margą,
Laukus palikę Lietuvos.

Piemuo palaukėj pas smūtkelį
Tošine dūda suraliuos.
Sušuks žąsims: „Laimingo kelio!"
Ir kožnam trikampiui pamos.

Ateis ruduo rudom rugienom,
Atkauks, atūš, atšvilps . . .
Ir verks žiedelis alei vienas,
Ir skausmas pievose netilps . . .

BRONIUS KRIVICKAS

Didysis ir Mažasis

Jonas Varputis savo figūra priminė kūbinę dėžę: koks aukštumo — toks platumo, koks platumo — toks storumo. Šiaip jau jam atrodė, kad jo laimei užtektų tik trijų dalykų. Norėjo jis būti tik šiek tiek didesnis, ne taip labai jautrus ir turėti daugiau pinigų. Bet labiausiai jis krimtosi, kad jo ūgis nė kiek nedidėja, kad klasės draugai jį jau visa galva praaugo. Ir tatai jam, nepaprastai jautriam žmogui, baigė gadinti nervus.

Jo buto draugas Jonas Lakštingala visai ne toks buvo. Ūgiu jis toli pralenkė savo draugą, be to, pinigų jam niekada netrūkdavo, o savo jautrumu akmeniui prilygo. Dėl to Varputis laikė Lakštingalą beveik idealiu žmogumi, jį gerbė ir džiaugėsi, kad turi garbės su juo gyventi viename bute.

Jie abu buvo Jonai, todėl draugai, juos išskirdami, Lakštingalą vadino Didžiuoju Jonu, o Varputį — Mažuoju Jonu, arba tiesiai — Didžiuoju ir Mažuoju.

Didysis Jonas su pinigais nė kiek nesiskaitydavo, švaistėsi kiek tinkamas. Bet vieną kartą pradėjo taupyti, pastebimai sumažino savo išlaidas.

— Ką, Jonai? Ir tu pritrūkai pinigų? — paklausė Mažasis.

— Taigi, ne taip veikiai mes pritrūkstam. Pažiūrėk, vaike, — čia Didysis išsitraukęs pakišo jam po nosim popierinių pinigų pluoštą.

— Siurpryzėlį mes čia padarysim. Matysi. Manai, tau sakysiu, vaike? Kam? Kad išplepėtum? Ne, paskui pamatysi, — aiškino toliau Didysis Jonas.

Mažasis Jonas ilgai suko galvą ir gadino nervus, spėdamas, koks tai siurpryzas bus. Visaip kamantinėjo draugą, bet nepavyko sužinoti ir gana. Tik netrukus visa klasė pradėjo kalbėti, kad Didysis Jonas darys siurpryzą.

Mažasis Jonas būtų laikęs savo draugą beveik tobulybe, jei ne vienas mažutis jo trūkumas. Jam buvo juokinga, kad Didysis Jonas miegodamas kartais imdavo kalbėti, šūkauti ir tokiu būdu pasipasakodavo daug įdomių dalykų. Todėl Mažasis dabar budėjo naktimis ir vis laukė, ar jo draugas ko nors neprasitars. Ir neapsivylė. Vieną naktį Didysis Jonas ėmė visa gerkle šaukti:

— Atsinešam! Užsukam! Ryga — Berlynas — Londonas — Kaunas! Solo — orkestrai — čigonų muzika! Taigi, vaike, čia ne juokai . . .

Mažasis Jonas pusę nakties laužė galvą ir negalėjo suprasti, ką šie žodžiai reiškia. Paskelbė kitą dieną apie tai klasėje, ir buvo išaiškinta, kad Didžiojo Jono siurpryzas bus radijo.

Pagaliau Didysis Jonas nusipirko brangiąją dėžutę. Išdidžiai, išpūtęs apatinę lūpą, įnešė ją į kambarį ir pastatė ant staliuko. Iš anksto perspėjo Mažąjį Joną, kad nečiupinėtų nešvariais pirštais ir, gink Dieve, nieko nesukinėtų. Greitai buvo pašauktas elektromonteris, ir radijo pradėjo šaukti visokiais balsais, kambarys skambėjo nuo visokios muzikos.

Jų bute netrukus pradėjo lankytis svečiai ir viešnios. Didysis Jonas išdidžiai sukinėjo ir keikė stotis, o Mažasis maloniai su priprastu jautrumu šnekino mergaites. Ypatingai jis malonus ir jautrus būdavo, kai radijo klausytis ateidavo Alė. Tada jis vaikščiodavo, padaręs saldžią miną, ir po kiekvieno sakinio kartodavo:

— Matai, Ale, aš toks jautrus, toks trapus!

Atsidusęs dar pridėdavo:

— Gyvenime sunku tokiam žmogui, kaip aš.

Alė šypsojosi, matyt, nerasdama žodžių jam paguosti. Bet netrukus jį pradėjo kankinti pavydas. Jam atrodė, kad ir Didžiajam Jonui Alė krinta į akį.

— Jonai, ar tau patinka Alė? — paklausė jis vieną kartą.

— Taigi, koks čia patikimas? Kiek visos, tiek ir ji. Nieko man nereiškia, — atšovė Didysis Jonas.

— O kodėl tu jai vienai apelsinus duodi? Kodėl kitoms ne? — nepasidavė Mažasis.

— Taigi, vaike, geriau užsičiauptum. Mano apelsinai — mano dalykas, — dar griežčiau kirtosi Didysis.

Mažasis Jonas skaudančia širdim nutilo. Nuo to laiko jis buvo dar jautresnis. Jį apniko įvairios svajonės. Jis dar labiau troško šiek tiek paaugti. Todėl pradėjo laužyti savo sąnarius ant turniko ir kiekvieną dieną matuoti savo ūgį. Jo mintyse nuolat buvo graikų padavimas apie Prokrustą, kuris žmones guldė į savo lovą, mažesniuosis ištempia, o dideliems kirviu pritrumpina kojas. Jis dažnai svajojo, kad štai kažkas jį guldo į tą mitologiškąją lovą ir tempia, baisiai tempia už kojų. Jis atsikelia aukštas ir lieknas. Bet svajonės liko svajonėmis. Vieną dieną jis su pasibaisėjimu pastebėjo, kad jo ne tik nebeaugama, bet dar gi mažėjama.

— Jonai, eik čia! Žiūrėk! — pasišaukė jis draugą ir susijaudinęs išaiškino reikalą.

— Taigi, vaike, gal užmiršai, kad šiandien naujus batus pirkai? Kiek anų batų „karkos" turėjo aukščio? Penkis centimetrus? Ar ne, vaike? O šitų turi du, — paaiškino Didysis Jonas ir, išpūtęs apatinę lūpą, iš aukšto pažiūrėjo į Mažąjį.

Šis greitai nusiavė batus ir nunešė pas batsiuvį prikalti dar vienas gumas.

Mažąjį Joną labai erzino, kad Alė per daug rūpinasi jo buto draugu, klausinėja, kas pas jį daugiau ateina, apie ką jis kalba. Mažasis Jonas stengėsi nupasakoti, kad pas jo draugą dažnai atsilankanti šviesiaplaukė Viktorija, kad jis jai negailįs apelsinų ir taip toliau.

— Bet kodėl tu, Ale, taip daug apie jį klausinėji? Žinai, aš toks jautrus, — sakydavo Mažasis Jonas.

— Juk tu, Jonuk, geriausias mano draugas, o jis tavo draugas. Todėl man įdomu, — atsakydavo Alė.

Mažasis Jonas tam kartui šiek tiek apsiramindavo. Pagaliau jis įprato pas ją lankytis, ir jie pakankamai išsišnekėdavo apie Didįjį Joną. Kai viskas apie Didįjį Joną kartais ir apie kai kuriuos kitus draugus būdavo baigta, Alė jam duodavo švelniai suprasti, kad jau laikas namo. Jis, būdamas jautrus ir malonus jaunikaitis, tuč tuojau išsirisdavo laukan. Ir vėl eidavo namo, kankinamas slapto nerimo ir pavydo.

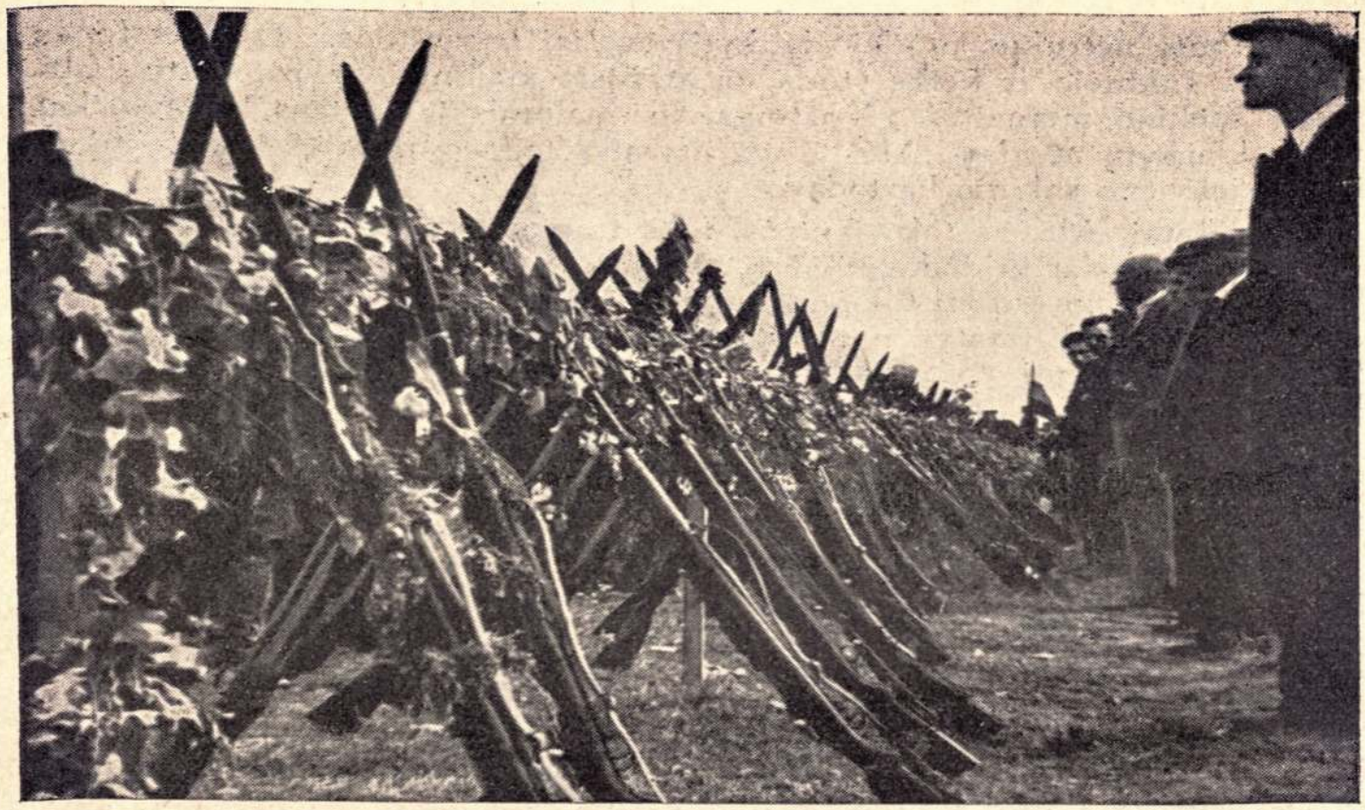

Dovanos mūsų kariuomenei „Karys"

— Kodėl jai tas Jonas, tas Lakštingala taip rūpi? — neduodavo jam ta mintis ramumo.

Mažojo Jono pasakojimai apie Viktorijos lankymąsi jaudino Alę. Vieną dieną ji nutarė galutinai išsiaiškinti reikalą su Didžiuoju Jonu. Ir dar tą patį vakarą, kad pagaliau nors kartą galėtų ramiai miegoti. Parašė raštelį ir padavė savo buto draugei Felei nunešti Didžiajam Jonui. (Ji pati ruošėsi išeiti į vaidinimo repeticiją). Felė nei Lakštingalos nei Varpučio nerado namie. Tačiau jų buto durys buvo atsitiktinai neužrakintos, nors šiaip jau, nupirkus aparatą, jos buvo stropiausiai rakinėjamos. Ji paliko raščiuką ant stalo ir išėjo. Gatvėje susitiko Didįjį Joną ir pasakė, kad Alė jį tokią ir tokią valandą tokioje ir tokioje vietoje kviečianti pasivaikščioti.

— Gerai, gerai. Taigi, jei bus laiko, — atsakė Didysis Jonas.

Mažasis Jonas, grįžęs namo, rado ant stalo raščiuką: „Mielasis Jonai, šiandie 9-mis būk turgavietėje ties Abremkos krautuve. Turiu su tavim šį tą pasiaiškinti. Alė". Mažasis Jonas neabejojo, kad tai jam.

— Jeigu būtų Lakštingalai, čia ant stalo nesimėtytų. Tur būt, žinojo, kad aš greitai pareisiu, tai ir paliko, — galvojo jis.

Nekantriai laukė devintosios valandos ir vakaras jam labai prailgo. Pagaliau jis nuėjo į turgavietę ir, apniktas visokių svajonių, šlifavo trotuarą ties Abremkos krautuve. Bet netrukus atėjo ir Didysis Jonas. Jie porą kartą prasilenkė tylomis. Pagaliau Didysis Jonas nebeiškentė. Sustojo, išsitempė, lyg pasiryžęs kapotis gaidys, ir prabilo:

— Na, ko čia triniesi, vaike? Namo eitum.

— O ko tu triniesi? Lauki ko nors?

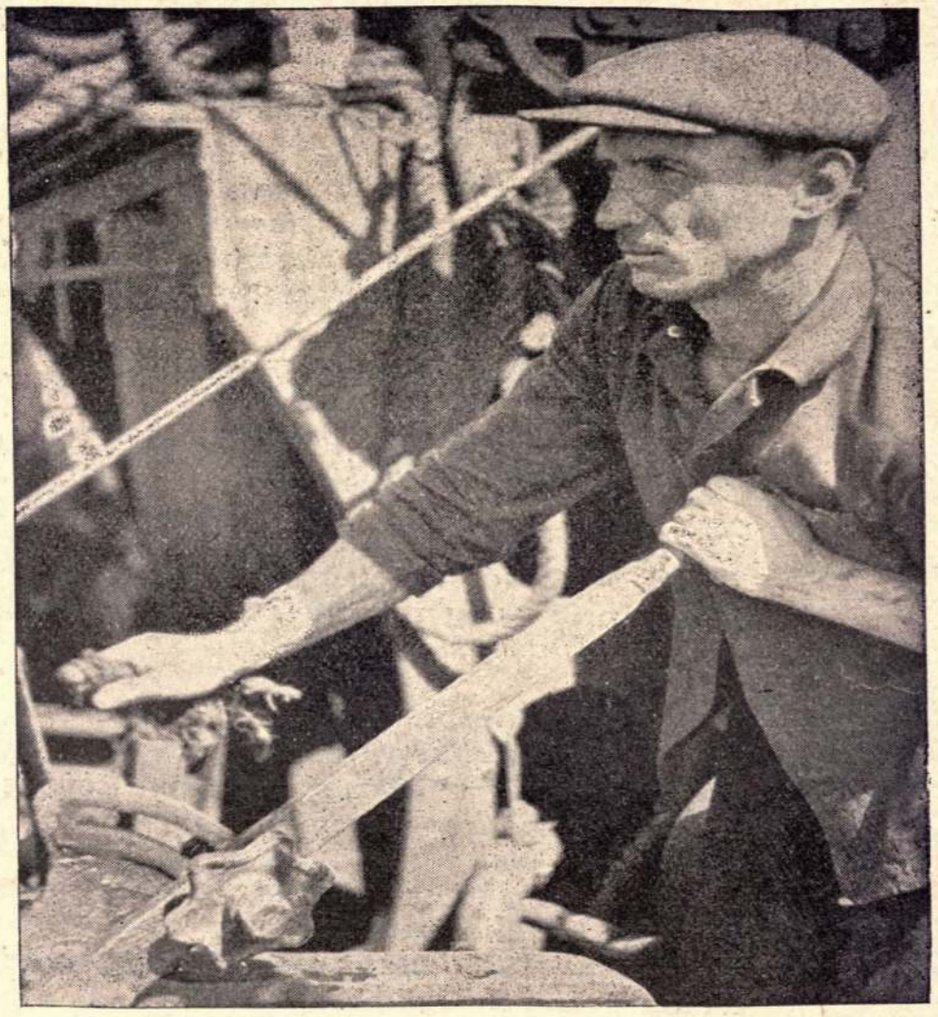

Mūsų prekybos laive „N. Romuva“

— Tai mano dalykas! Supranti, vaike? Sakau, kad eitum namo! — riktelėjo Didysis Jonas ir vėl nuėjo tolyn.

Mažasis Jonas atsišliejo Abremkos durų staktos ir galvojo, kad čia gali būti ir apsirikimas; gal ir ne jam buvo tas raštelis. Tačiau nutarė palaukti ir pažiūrėti, kas bus toliau. Priėjo Didysis Jonas ir atsirėmė į antrąją staktą. Abu laukė ir tylėjo. Tik Didysis Jonas karts nuo karto pertraukdavo tylą:

— Eik, eik, eik namo, vaike!

Greitai pasirodė ir Alė. Didysis Jonas prišoko iš vienos pusės, Mažasis — iš antros. Atrodė, kad jie susikibs. Bet Alė pasiskubino išaiškinti reikalą:

— Žinai, Jonuk, aš norėjau su juo vienu pasikalbėti. Tu būk toks geras, eik namo.

— Ale, ar gi?! — sušuko Mažasis Jonas ir vėl norėjo priminti savo jautrumą, bet susivaldė, apsisuko ir, nė žodžio nesakęs, nuėjo.

— Dabar man aišku! Dabar man aišku! — tvinkčiojo jo galvoje mintis.

Tą naktį jis neramiai miegojo. Sapnavosi jam, kad, štai, jie stovi abu su Didžiuoju Jonu prie Abremkos durų. Jis pats kad pradeda staiga

VYT. MAČERNIS

MERGAITEI

Tave žinau: eini per pievas,
Per pievas, klonius ir girias.
Sakai tėvams, sakai draugams: „Sudievu!
Einu ieškot, ieškot ir rast".

Bet kur tu eisi, nerimta mergaite?
Kokioj šaly tau gera bus?
Be saulės, be širdies paliks namai tie,
Skardens ten juokas įžulus.

Takai pro klėtį bus užžėlę,
Duris svetainės ten užgrios,
Žydės prie vartų ramunėlės,
O svėrės, usnys palangiuos.

Pro langus nespindės ten šviesos,
Ir džiūgesio nebus veiduos,
Ir neis daina per ežerus, per žemę šviesią,
Ir kalvos neatlieps ir nekartos.

Tu grįžk atgal į savo žemę
Ir prie darželio pailsėk,
Toksai šviesus dangus rytojų gražų lemia...
Tokia šviesi žvaigždė...

---

temptis, kad pradeda augti: jau lig Abremkos stogo, jau lig šelmens! O Didysis Jonas jam vos iki bato auliuko. Tolumoj pasirodo Alė. Ji artinasi. Jis griebia Didįjį Joną, iškelia jį virš galvos. Jau taikosi numesti po Alės kojų... Ir staiga pašoka iš miego.

Į kambarį tik įėjęs ir užsižiebęs elektrą Didysis Jonas. Jis visame savo didingume: kailiniukai atsilapoję, ryžtingai išpūsta apatine lūpa.

— Taigi, nemiegi, parše, — išdidžiai prabilo, — mes čia su tavim susitvarkysim! Palauk rytoj! Na, galiu ir šiandien... — ir priėjęs keletą kartų skaudžiai pabraukė nykščiu Mažajam Jonui per galvą.

Mažasis Jonas dabar pasijuto labai mažas.

— Jonai, — verksmingai sušuko jis, susispurdino lovoj ir bandė dar teisintis.

— Tylėt! Viskas mums žinoma. Čia juokais nesibaigs, vaike, — atkirto Didysis Jonas, rengdamasis gulti.

Netrukus jis užmigo ir pradėjo garsiai knarkti. O Mažasis Jonas ilgai nesudėjo akių ir galvojo, kaip bloga tam, kuris mažas, jautrus ir neturi nei radijo, nei apelsinų.

ALFA SUŠINSKAS

Kai plunksną šautuvas pakeičia

(Moksleivis didžiuosiuose kariuomenės manevruose)

Nė vieno svetimos valstybės žemės metro mes lietuviai nenorim! Ir svetimo turto mums nereikia nė už skatiką. Ir baisiojo karo niekam mes neskelbiam ir neskelbsim; nieko plėšiku nepulsim...

Tačiau... Tačiau mes matom iš proto besikraustančią Europą, matom sužvėrėjusius jos vadus, riebius jų apetitus į kitas mažesnes valstybes bei tautas...

Todėl ir mes, gelsvojo gintaro žmonės, žaliojo dobilo piovėjai, stipriojo lino rovėjai dieną naktį turim būti pasirengę pasalūną priešą atmušt, jam mūsų žemėn savo kruviną koją pirmu žingsniu įkišus. Mokslu ir ginklu turim budėt savai laisvei apgint, savai laisvei ir laimei išlaikyt nepaliestai, sveikai, gyvai.

Viskam reikia pasirengti! Ne vien rašomajam, ne vien atsakomajam, bet ir karui, tai baisiajai velnio išperai, velnio vaikui, velniūkščiui, demonui, karui...

Šio rudens didiesiems kariuomenės manevrams atiteko Ramygalos — Krekenenavos — Panevėžio sritis.

Atsidėjęs žengia į juos brolis kareivėlis, rimtas veda jį brolis karininkas, o tas moksleivis, Panevėžio aštuntokas, tas vienas kitas septintokas, krūtinę išpūtęs, moksleivišku žingsniu skelia akmenį, smėlį kerta, į tuos manevrus žengdamas linksmas, pilnas džiaugsmo ir rimties.

Į kariuomenės manevrus žygiavo ir viso pusšimčio moksleivių būrys.

*

* *

— Būkit žmonės! Aptempkit man koją autu — į batus nelenda! — rėžia Ciceroną prisiminęs iš františkos uniformos išsinėręs ir kareivio mundiriun visas gyvas sulindęs aštuntokas. Ir vartė jie visi kareiviškus rūbus, visus ūgius išmatavo, vienas kitą taisė, vienas kitam mundirų užtraukt padėjo, o kur gimnazistiškos galvos nebeišnešė, kur, atvirai sakant, reikalas autą lietė ir autas šviesios galvos neklausė — prie kojos nelipo, ten brolį kareivį prašė, papirosą „fundijo" už mokslą. Ir taip visas moksleivių būrys net 3 valandas prie savo dailaus kūnelio kareivišką rūbą taikė, lyg ta gimnazistė aštuntokė balinę suknutę derino prie savo linijų abiturienčių išleistuvių baliui besirengdama.

Tai buvo už Panevėžio Pajuostės kareivinėse rugsėjo 11-tą, sekmadienį.

Moksleivis pavirsta kareiviu. O kareivis be šautuvo — joks kareivis. Ir jo rankon vietoj plunksnos šautuvą įspraudžia, naują, raganos akim

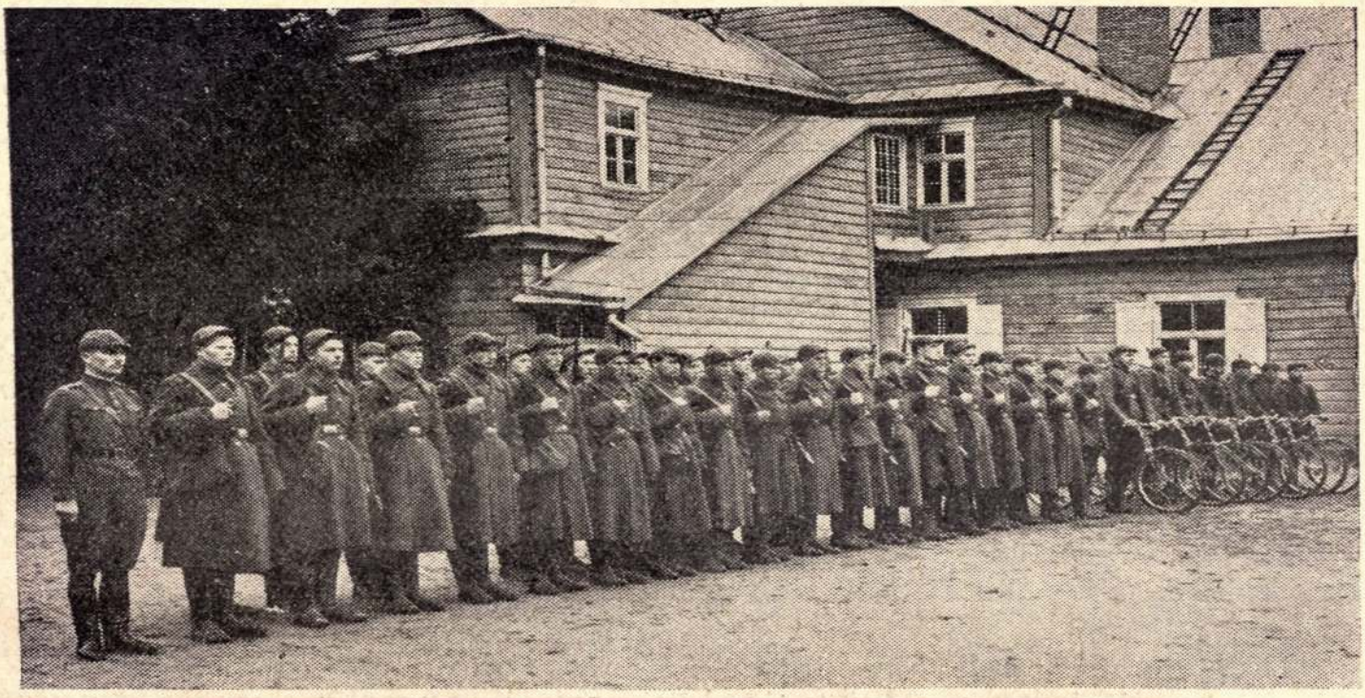

Panevėžio vyrų gimnazijos moksleivių kareivių būrys didžiuosiuose rudens manevruose. Paieškokit savo pažįstamų.

blizgantį šautuvą; ant minkštų jo pečių kuprinę užverčia, tokią kareivišką, su visais reikmenimis, prie šono gi, lyg per šokį mergaitė, jam prilimpa kastuvas . ..

Štai ir naujas kareivis! Štai jums Lietuvos viltis ir ateitis!

Miesto grindinys ugnim suprunkščia, vaitodamas čypteli, kai jam į pat širdį skėlė gimnazistiška koja, kaustyta auliniu batu žingsnį kirtusi.

Jei tėvynė šaukia, tegu ji ir maitina, tegu rūpinas tuo, kurs ja sielojasi, jos gint eina. Šaulių salėj kareiviški pietūs iš katiliukų. O laiko dar daug, žygis dar toli. Kaip mat išdygsta muzikas, toks kareivis mokinys, valsiuką užplėšia, ir savanoris manevrininkas, nors sunkiai sunkius batus vilkdamas, stvėręs kareiviškos virtuvės šeimininkę ar mergužėlę patarnautoją, sulinguoja valso bangose.

Kiekvieną malonumą visada užklumpa atgaila, kartumas. Taip ir dabar: ramiai! marš į pamoką! Juk reikia nors kiek krist, gult, stot, išmokt, kad vijurku išnyktum iš akių, lėktuvams pasirodžius. O tą pagarbą taip pat reikia išmokt žmoniškai atiduot, kad plastikos būtų daugiau, kad neatrodytų lyg vištos kojos užrietimas . . .

Jau ir vakarienė. Žinoma, kareiviška. O to naujojo kareivėlio širdis iš džiaugsmo vos nepersikrausto į antrą pusę: leidžiama eit į miestą pas pažįstamus, pas „gimines" . . . Juk reikia save šitokį būtinai parodyt, reikia visiems ir visoms pasirodyt: štai, matot, aš kareivis, su šautuvu, kaip reikiant vyras ir su auliniais . . . Kinuose, gatvėse, visur sužaliuoja, sujuda kareiviška uniforma, moksleivišką širdį pridengusi.

Seinų „Žiburio“ gimnazijos moksleiviai — partizanai Nepriklausomybės kovų metu
„Karys“

— O Jėzau! — rykteli Janė, kai duryse iškyla Jono figūra, visa tokia suveržta, ištempta.

— Sveikos, mergaitės! Sudie, dušytės! Kaip ir atsisveikint atėjau... Mes į karą, taip sakant! — užbaritonuoja šis, mergaičių veiduose išvydęs tokį išgąstį, lyg mažas, jaunas kalakučiukas kruviną jautį pamatęs.

Šį vakarą naujajam kareiviui mergaitės buvo labai geros, lyg vilnos, kaip cukrus saldžios, lyg vaistas — rodos, tik dėk prie danties, ir jis tuoj bus sveikas.

— Parašyk nors laišką! — dar prideda ašarotom nekalto kūdikio akim visos mergyčių kakarinės, kai jų didvyris atsisveikindamas skelia pagarbą ir kojom trinkteli taip, jog net arbatos stiklinės, mergaičių išgert dar nesuspėtos, nuo stalo griebia startą ir sidabru grindyse išrieda...

Šį vakarą mieste visi kalbėjo apie naująjį kareivį: šypsojos karininkai, jaudinos mergytės, o senieji galvas lingavo:

— Taip, taip, naujasis moksleivis yra puikus kareivėlis! Gaila, jei tokius žiedus išskintų priešo kulka! Kai jiems mirtis, ir mums ne gyvenimas...

Pirmadienis, rugsėjo dvyliktoji, tikroji žygio, iškeliavimo *į manevrus diena.*

Jau ir šovinius duoda. Kas kad manevrinius, by tik su trenksmu. Kai šovinys šautuve, kai šovinys šovinyne, nebe juokai ir didžiausiam komikui.

— Jei kas vietoj manevrinio paleis kovos šovinį, tam vietoj karo lauko teismas — ramiai, bet kietai visiems pareiškia karo komendantas prieš iššygiuojant.

— Sakiau, kad ne juokai! — išvertęs smakrą tyliai burbteli kaimynui tas, kurs visada puikiai pasufleruoja ir akyliausiam mokytojui girdint, matant.

Apie 9 vakaro valandą, kai miesto elektra, lyg ta altruistė saulė dienai, ima vienodai šviest tiek latrui, žulikui, tiek ir šventajam dorybės herojui miesto gatvėmis tylėdami, rimtu, tėvynės meilės pilnu veidu į manevrus iššygiuoja moksleivių kareivių būrys, mok. jaun. leit. Čepanausko vadovaujamas.

Išsinėręs iš elektros globos, visas pusšimtis ginkluotų vyrų atsiduria nakties poezijoj, mėnulio surengtam palydėjime. Ne kino apgavystėj, bet graudžioj mėnesienoj sušvytruoja šautuvai, visos figūros fronto siluetais pavirsta: viską matai, viską jauti, ir kartu nieko nesupranti — nebesiorientuoji, ar ši jaunoji gyvybė eina mirt, ar tik paraku, mirtim pažaist, mirtį paerzint, apgaut... O tos žvaigždės, su mėnuliu susitarusios, savo meilę beria ne rieškučiom, bet urmu, visu dangaus gausumu, ir ta knygos sugriaužta širdis, ta moksleiviškoji suolo siela, šautuvo šypsnį mėnuliui pamačiusi, nebežino, ar čia sapnas, ar šiurpi realybė. Tik vienas kitas dūris bekiurstančiam kulne, tik sunki kuprinė ant sprando, tas šautuvo svoris ant pečių visą nakties poeziją paverčia plika proza.

Moksleivis žygininkas puikus. Jau po trijų kilometrų pralenkia net reguliarią kariuomenę.

— Išbėgiosit, neištversit, jūs, sviesto ponaičiai! Žinosit, kas kariuomenė! — girdi mūsų žygininkai iš šalies, iš senųjų kareivių, juos vikriai lenkdami. Bet moksleiviška koja, lyg tyčia, dar stipriau rėžteli kareivišku kulnu vieškelio smėlį ir toli toli nudūluoja mėnesienoj.

Kelius kartus grioviuose virstelėję bei visu jaunu jautrumu griovio šlaite išsitiesę poilsio, po 5 valandų tylaus 20 kilometrų žygio antrą nakties valandą moksleiviai sustoja Antanapolio dvaro daržinėj ir sugula. Tik sargybiniai, savo plieniniu draugu — šautuvu pasirėmę, lieka romansuot su aušrine žvaigždele.

— Būry, kelk!

Ir visas būrys ant kojų, netaip, kaip savo moksleiviškoj lovoj, kada kartais kojinę dar mauni jau tada, kada tau pirmos pamokos varpelis maršą užgroja... Čia gi viskas viens, du, trys — ir baigta, jau ant kojų! Po šimts — kruvinas kulnas! Niekis! Marš! Tegu batai ant pečių, jei nelenda, jei įmaut negali. Mat, kojos rėkia lyg piaunamos, kojos subrinko, o batai užbrinko! Pusryčiai, karo lauko virtuvės pusryčiai. Tuoj čia ir sanitarės prisistato, riša, tvarsto, o priedo dar ir nusišypso. Ir tas sveikų kulnų vyriokas jau besakąs, kad ir jam aprištų, tik atsimena: deja, dar nenutrynė... Gal obuoliuką kur dvare. Bet susigėdusi tarnaitė, šiltai užkalbinta, atgieda:

— Ponas visus obuolius išsikrėtė, kad gimnazistai neišvogtų (manė, kad azijatai)!

— Sušaudyt tokį! — pasigirsta kažkur. — Mus azijatais laiko! Ar jam visi namie!?...

Šaudyt neteko: ore suūžia žvalgybiniai priešo lėktuvai, ir visas drąsuolių būrys išnyksta lyg žemėn prasmegdamas: reikia slėptis, kad neišskintų plieno paukštis pastebėjęs.

— Ar norit grįžt? — klausia vienas žurnalistas.

— Ne, nenorim! Įžeidimas! Duokit mums tik priešą! — pasigirsta iš būrio.

Kur buvusios, kur nebuvusios prisistato ir kaimo mamytės, iš savo menkų sodelių atnešusios paskutinį obuolį, obuolį — savo širdies gerumą Lietuvos kareiviui mokiniui; tegu užgriaužia ir ją seną saugo, tegu gina lietuvišką pirkią nuo priešo įsibrovėlio.

— Į poziciją! Marš! Į Rajūnų dvarą! Laukit priešo!

Bet to priešo nėra ir nėra, o taip norisi pykštelėt, ugnį atvert ir pačiam dūmuose paskęst...

— Priešas supa dešiniuoju sparnu! — subirbia lauko telefonas.

— Trauktis! Upytės pusėn! Tuojau puls priešas!

Ir moksleivio kojos griebia forsuojamą žingsnį visu greitumu ir smarkumu. Dar prisijungia šaulių būrys. Bet moksleivis karys težino vieną žodį — pirmyn, ir šaulius jis palieka toli užpakaly.

Jau ir Upytė, tas vargšo Čičinsko, to plikbajorio, miestelis.

Vėl lyg iš žemės išlenda įsiutę lėktuvai, ir mūsų būrys žaibu sukrenta į griovius, į krūmus sulenda. Še tau, jei nori špygą ponas lėktuve! Ne taip jau greitai mus nušluosi.

Staiga tolėliau pasipilia šūviai. Moksleivio kūnu nučiuožia vienas kitas šiurpulys, bet pirmyn, ne atgal!

— Priešo raiteliai užpuolė Upytę! — ekstra pranešimas.

— Išsipilt grandine ir siaust Upytę! — vėl pasigirsta nauja komanda.

Priešo raiteliai pamato įkliuvę. Sprunka. Tik staiga, lyg iš maišo, pasipilia mūsų partizanai, mūsų talkininkai iš paties kaimo, milžinu jie puola, — ir priešo raiteliai apsupti, nelaisvėj.

Moksleivio širdis užverda džiaugsmu: vadinas, sučiupom!

Kautynių įkarštis didėja. O dangus, lyg tyčia, praveria visas savo skyles, ir lietus tikrai kaip iš kibiro, kaip iš statinių meta savo vandenį nesigailėdamas.

— Į ataką! Ugnies ataka!!! — suklykia naujas įsakymas moksleivių būriui.

Ir per burokus, per kopūstų galvas dabar pasileidžia moksleivis jau nebe juokom. Jis nešasi visu pašėlimu, lyg aikštėj lenktyniaudamas. Kiauras, kruvinas kulnas užmirštas, o širdis jau ieško kelio šokti pro burną laukan. Kulkosvydžiai gi kelia audrą.

— Dieve, jau manęs nebėra! Nudurs, nušaus, taip sakant, paskers, ir tiek!... O ne! Pirmyn! Mirt ar gyvent — vistiek!

Ir štai pirmą kartą gimnazistas savo durtuvu žvėries pasiutime veria priešui į širdį!... Ai, ai!

Priešas daug gausesnis. Bet niekis: moksleivio šautuvas ir durtuvas puikiai atlaiko.

Nespėjus atsipeikėt iš atakos pragaro, kaip vėl suskamba komanda: kuo greičiausiai į Naujamiestį prie Panevėžio, kad ten priešas neįsiveržtų, kad jo šarvuočiai neįroblotų. Užstot kelius, įsitvirtinti!

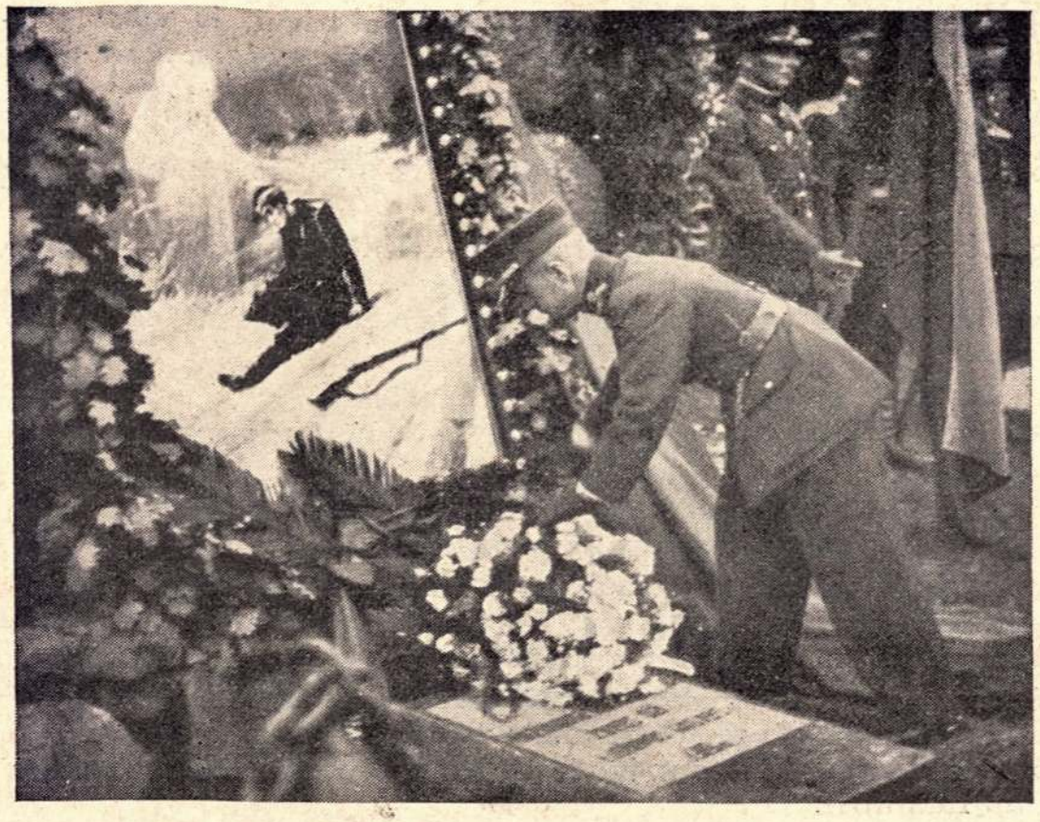

Kariuomenės vadas br. gen. Raštikis deda vainiką ant nežinomojo kareivio kapo. „Karys"

Pavakarys, o pietų dar nė kvapo, nors alkis — penkis jaučius prarytum, o nuovargis — gulk stačiai griovyn su visa amunicija, ir tuoj kaip mat negyvas! Bet pirmyn!

Visu greitumu! Moksleivis kareivis šauna kaip stirna!

— Iš Naujamiesčio nė žingsnio: žūt, ar atlaikyt! —

Naktis. 10-ta vakaro valanda. Orą raižo priešo raketos, lyg gyvatės savo liežuviu orą kirsdamos, o tos patrankos visai iš proto išsikraustė: mauroja, kriokia, vaitoja. Po vakarienės (teisingiau pastebėt: po pietų), atlikę laisvi nuo sargybos, kas šunim mokyklos asloj susiriečia, po kūneliu nuosavą Dievo duotą kailį pasiklodamas, kas į daržinę šiauduos — na, susitaręs nukulduoja — vis minkščiau, patogiau, šilčiau. Visų akys saldžiai sulimpa, visų brolis kūnas be jokio pasipriešinimo atsiduoda miego nelaisvei, saldžiai sapnų vergijai.

Šūvis! Dar, dar ir dar! Šūvių upė ir lietus! Moksleivis šoka iš šiaudų lyg liūtas, mirtį savo nasrais čia pat užuodęs! Jurgutėliau! Slapta priselinęs priešas, moksleivių miegamą daržinę apsupęs ir kulkosvydį pašonėj įbedęs, sėja sau ugnį tiesiai miegaliui į guolį... Stvėręs svetimą batą, svetimus autus, ar kito kelnėsna įlindęs, su šautuvu rankoj mūsų kareivėlis pro skyles lenda, kūliu virsta per tvoras: juk reikia gelbėtis, negi gyvas priešui stačiai į kišenę lįsi. Priešui, jo žvalgams kulkosvydininkams to ir tereikėjo: jis tenorėjo pagąsdint, iš guolio ištraukt moksleivį ne kuo kitu, bet būtinai ugnim ir kulka, nors ir medine. Lig ausų šypsodamasis, priešas pasitraukia pats, o po gero pusvalandžio susigriebę mūsų kareivėliai didžių kautynių čia atpluošia, bet priešo tik kvapas likęs ir tušti patronai.

Po triukšmo koks čia be miegas: niekas nebegula.

Vėl budėt, vėl priešo laukt. Bet tas nė nosies: jis nepuola budinčiojo, jo belaukiančio.

— Vyrai, ar namo, ar toliau į frontą, į Kėdainius, į Jonavą? — paklausia moksleivių būrį vadas.

— Mes norim į frontą! Prašom vesti!

— Bet žygiuosim dar 50 klm.

— Vistiek, nors ir 100: mes žygiuojam!...

Siurprizas: vietoj komandos iškeliaut toliau, pasigirsta malonus balsas:

— Ačiū, vyrai! Dėkoju už drąsą, drausmę ir ištvermę. Jūs laisvi. Jūsų manevrai baigti. Žygiuokit namo.

Moksleivio veide sujuda džiaugsmo banga. Graži rikiuotė išjuda į namus, o kojos, tos kruvinos, kiauros kojos, su dainos ritmu susipynę, pačios vienos be jokio galvos įsakymo ima riesti kieto kelio tolį be mažiausio mur-mur.

9-tą vakaro valandą, tą pačią, kurią išvyko, moksleivių karių būrys pasiekia miestą.

Tik štai visa jų statūra išsitiesia, akyse džiaugsmas suliepsnoja, o kojos vos ant sprando draugui neužšoksta: žiū, mergytės, jų draugės moksleivės, tokios gražios ir meilios, gėles prie krūtinės jiems sega, vadinas, ir juos sutinka pasiilgusios, juos — 3 dienų didvyrius... Viskas dabar pasikeičia lyg ekrane. Jau vėl norėtų eit atgal, iš naujo, vėl atakon, vėl į poziciją. Taip sutinka, myli, taigi... Bet brolis pilvas verksmingai sukniaukia, pareikšdamas ultimatumą: šiandie tik ryto trečiąją tevalgiau. Atsiveria ir kulno burna, subraška pečiai, ir moksleivis, visas ginkluotas, atsiduria prie buto durų.

— Leiskit, įleiskit mane!

Niekas nė krust! Ką darysi, su ginklu visur kelias atviras. Tuoj jiems aš signalą! Palaukit, miegaliai. Šovinių, kad ir manevrinių, dar liko keli.

Ir nuovargio išėstas moksleivis trinkteli šūviu aukštyn į debesį, kad net kaimyno šuo staugt pasiuto.

— Vaje, plėšikai! Policija!...

— Nerėkit, tai aš! Ko miegat ir nepasitinkat?!

Visas namas ant kojų, iš visų kambarių, iš lovų išvirtę, suneria antrokai ir šeštokai, žodžiu, visa mokinių šeimynėlė apjuosia kareivėlį, klausimų klausimais jį apiberia, o šie mažiukai, šie mielieji „bachūrai" dėl šautuvo jau visai rimtai susikimba: kiekvienas nori bent kiek pauostyt, pagraibyt, panešiot...

Visą įdomiąją įspūdžių programą kareivėlis rytdienai atideda, nes jo akys ir dėmesys sustoja tik ties vienu taikiniu — ties sava, moksleiviška lova...

*

* *

Mokinys manevruose tikrai vertas savo pirmatakų savanorių kraujo. Jame gyvu jausmu atgimė Juozapavičių, Lukšių, visų Ignų Vaitiekūnų aukos ir tėvynės meilės dvasia! Jis neapvylė.

Ir kiekvienas Lietuvos moksleivis, kurs moka Kristų mylėt, lygiai taip pat moka ir tėvynei aukotis! Jis laukia tos valandos, kada savo jaunas jėgas per Kristų galės paaukot Tėvynei...

IX.22.

K. J. GUTAUSKAS

Didžiųjų kūrėjų kelias

Genijaus brolis yra darbštumas.
Ekstein

1. LIETUVIŠKOJO ŽODŽIO BELAUKIANT

Tyliai, susijaudinęs sėdėdavo Vaižganto Pragiedrulių Sauliukas piliakalnyje, įsiklausęs į slaptingąjį miško ošimą. Ir laukdavo, visas pavirtęs į klausą, kada praskambės lietuviškasis Žodis, kada paaiškės abejonės, piliakalnio paslaptis. Ir vienas kartas neapvylė...

Dar su didesniu ilgesiu, negu Sauliukas, laukė naujo, galingo lietuviškosios kūrybos žodžio pats Pragiedrulių autorius. Pats kurdamas, su entuziazmu sveikindavo kiekvieną geresnį kūrinėlį — „deimančiuką". Būtų įmanęs — ant rankų nešiojęs kiekvieną gabesnį poetą, beletristą, muziką, dailininką. Ir nusivilti tekdavo seneliui Vaižgantui. Blikstels vienu, kitu „deimančiuku" poetas ir galas. Parašys vieną kitą įmanomą knygą beletristas ir stop. Kamgi „genijui" bedirbti, besistengti: ar negeriau pas Konradą sėdėti, nešioti ilgus plaukus ir vaidinti nesuprastą Übermensch'ą. Ir Vaižgantas kalbėdavo: „Ne mokslo patentai ir ne septyneriopi talentai sudaro piliečių garbės vainiką, o darbas, darbas, darbas iš tikrų širdies motyvų" (J. Tumas, Lietuvių Literatūros Paskaitos, Aušrininkų grupė, 1924 m., 65 p.).

Ir gaila, kad tas žilagalvis jaunuolis nesulaukė mūsų dienų literatūros ir meno laimėjimų. Kiek jam būtų džiaugsmo beskaitant Ženklus ir stebuklus, Užgęsusias chimeros akis, Valentiną, Ben. Kordušą. Miela ir sava lietuviškoji knyga: įdomi paskaityti, graži pažiūrėti. Ir norisi, kad joje prabiltų toks lietuviškas žodis, kuris nuskambėtų nuo Vladivastoko iki Ugnies Žemės.

Davė ir dribtelėjo gi Dievas kitoms tautoms visokeriopų talentų ir genijų. Ir vaikšto gi po jų žemes Nobelis ir sėja joms šimtus tūkstančių ir nemirtingą garbę. Kada gi mus aplankysi, Dievuli, su Ibsenais, Šileriais, Rafaėliais, Bethovenais, Ciceronais? Kada gi lietuviškasis genijus įamžins mūsų žemės vardą žmonijos širdyje ir prote? Tieskime jam kelią, renkime jam dirvą!

Turėjom ir mes ne vieną talentą, ar net genijalų žmogų. Jie nesuprato savęs, savo pašaukimo, jų nesuprato aplinkuma ir žmonės. Vieniems trūko mokyklos, antriems valios, o trečius pražudė devyni amatai, o dešimtas badas. Tik vienas, kitas pavyzdėlis. Mūsų Vienažindis — gyva lirika, A. Baranauskas ir A. Jakštas — matematika. Pirmasis tevirkdė armoniką ir jaunamartes, o jam buvo atviri vartai į pasaulinės garbės liriką, o antrieji paklydo daugeriopų pareigų labirinte. Davė mums Dievas

Jaunių ir Būgą. Vienas persidirbo, kitas nesistematiškai dirbo. Ir abu per anksti mirė.

Sugrius Kūno Kultūros rūmai, Laisvės Alėjos asfaltas sudūlės, amžių vėjai gal ir Nemuną išdžiovins, tik nemirs lietuvio vardas, nei mūsų žemės šlovė, jei lietuviškojo Fidijaus kaltas mūsų laukų granite įkūnys amžinosios kūrybos žodį, jei pasaulio smuikai, jei koncertų salės mūsų muzikos aidais suskambės.

Dar ir dabar Homeras tebegyvas savo raštuose, nors Trojos tik vardas pasiliko. Dar ir šiandien mums kalba Ciceronas, nors senato, kur jis kalbėjo, tik griuvėsiai teliko. Gali Jeruzalę Vespazijanai ir Titai sugriauti ir vėl atstatyti, bet karaliaus Dovydo psalmės skambės tol, kol bus nors vienas krikščionis ar žydas.

Mūsų malda teesie: Duok mums, Viešpatie, genijų, bet dar daugiau išminties, kad jie suprastų savo pašaukimą, o mes savo pareigas jiems.

2. TAIP DIRBO IR KŪRĖ NEMIRTINGIEJI

Ir didžiausis talentas vėjais nueis, jei jo nelydės trys būtini kūrybos palydovai: tyla, vienatvė ir studijos, arba ištvermingas darbas. Pačios turiningiausios kalbos, pačios gražiausios knygos, nuostabūs paveikslai, žodžiu, visi didieji meno kūriniai gimė tyloje ir susikaupime. Pranašai išauga tyruose ir pasirodo iš tyrų, o ne smuklėse ir iš smuklių. Ne vienas didis kūrinys negimė minios klegesy. Šitą tiesą žinojo jau senovė.

Pytagoras, Graikijos šviesa ir pasididžiavimas, ilgesnį laiką gyveno vienoje dauboje. Tales, Jonėnų žvaigždė, buvo nevedęs ir vienišas. Jis nesilankydavo į puotas ir kunigaikščių kviečiamas. Platonas palieka Atėnus ir vėl grįžta į Akademos gojus. Platono vadovaujamas Aristotelis 20 metų paaukojo filosofijos studijoms. Vergilijus dažnai bėga iš triukšmingosios Romos į kalnuose esančią vilą ir čia rašo nemirtingus savo kūrinius.

Visi didieji renesanso menininkai pasižymėjo dideliu darbštumu ir vienatvės, susikaupimo meile, o Pontormo nuėjo iki kraštutinumo: kad niekas nekliudytų dirbti, laiptus pakeičia kopėtėlėmis, kurias įsitraukia į dirbtuvę.

Jei tik galėsi, gerai įsižiūrėk į Leonardo de Vinci Jocondą, Paskutinę Vakarienę, į Rubenso Kristų ant kryžiaus, Rafaėlio Madonas, pabūk ilgėliau Šv. Petro ir Povilo bazilikoje Romoj, įsiskaityk į Goethės Faustą, Ibseno Brandą, išklausyk susikaupęs Bethoveno IX simfoniją, Mocarto Missa de Requiem ir tu nustebęs pasakysi: kaip nuostabūs genijaus laimėjimai, o aš pridėsiu: ir darbo. Daugiau laimėta religijoj, moksle ir mene nenuilstamu darbu, negu įgimtais gabumais. Genijų daugiau charaktezuoja kūrybinis užsidegimas ir darbo meilė, o ne pasyvūs gabumai.

Niekas neginčys Mykolui Angelui Buonarotti (1475—1564) genialumo. Visas jo gyvenimas buvo nuolatinė veikla, nuolatinis katorgininko darbas. Kūrybinės jėgos jį nuolatos draskyte draskė ir vertė veikti be minutės poilsio. Jis norėjo visą marmuro kalną paversti statula, kuria gerėtųsi pro Genują praplaukią jūrininkai. Teisingai sako dail. Ign. Šlapelis: „Visi genijai yra tragingi, visi genijai yra prikalto prie uolos Prometėjaus įpėdiniai, ainiai ir su juo dalinasi savo likimu“ (Kat. B-čios Meno Istorija, 1935 m., 76 p.).

Imkime kitą pavyzdį. Mirtinai suserga dailininkų žvaigždė Rafaėlis Sanzio (1483—1520). Žinodamas, kad greit mirs, paprašo savo ištikimuosius mokinius nunešti jį į darbo kambarį. Daug jo paveikslų tik pradėti, bet dar neužbaigti, tarp kurių ir garsiausis kūrinys „Kristaus persimainymas". Dailininkas verkia, žiūrėdamas į jį, nes jaučiasi vis silpnesnis. Dar kartą pajunta kūrybinį užsidegimą, dar suskumba nupiešti Kristaus veido bruožus ir sukniumba bejėgis. Išneštas į kitą kambarį miršta.

Florencijoje, Šv. Jono bažnyčioje, yra nepaprastai gražios dvejos durys. Jas padarė dail. Ghiberti, pravertęs 40 metų. Tai durys, apie kurias Mykolas Angelas pasakęs: „Jos tokios gražios, kad vertos būti rojaus vartuose".

Taip menininkai galėjo ir norėjo atsidėti savo kūriniams.

Dabar pažiūrėkime, kaip kūrė poetai ir rašytojai[1]).

Alcestes, graikų dramaturgas ir Euripido konkurentas, pajuokdamas pastarojo atsidėjimą ir darbštumą kūryboje, sako: „Tris dienas tu pravertei kol parašei tris eilutes; aš gi per tą laiką visą šimtą tokių kaip iš rankovės išpyliau". „Visai teisinga", atsakė Euripidas, „bet tavo šimtas eilučių bus pamirštos per tris dienas, kada manosios trys amžinai gyvens".

Vergilijus tris metus rašė Bucolica, septynius Georgica ir dešimts Aeneis, ir tai matė tuose nemirtinguose kūriniuose tiek netobulumų, kad prašė prieš mirtį rankraščius sudeginti. Jo draugai Varius ir Plotius Tucca būtų tai atlikę, jei būtų nesutrukdęs imper. Augustas.

Antikinės literatūros žinovas Bentley tvirtina, kad Horatius savo Ars poetica rašęs apie 15 metų.

Mus žavi Dantės Dieviškoji Komedija, nes ji buvo rašyta ir dailinta per 30 metų.

Miltonas, rašydamas Prarastąjį Rojų, penkius metus išgyveno vienatvėje kurdamas ir skaitydamas senovės rašytojus.

Apie kitą anglų poetą, A. Pope, Dr. Johnson sako: „Jis buvo vienas tų, kuriems darbas yra džiaugsmas. Geras pasisekimas nepadarė jo apsileidusiu, nei sunkus darbas nekantriu. Jis tyrė kiekvieną eilutę, kiekvieną žodį su vargininčiu ir baimingu tikslumu". Jis, kaip ir kiekvienas didelis kūrėjas, buvo nuomonės, kad nesunku eilėraštį pagimdyti, bet daug sunkiau į žmones išleisti. Savo rankraščius perrašydavo keturius kartus, kol atiduodavo spaustuvei.

Baironas, stebinąs formos meistriškumu ir lengvumu, per vieną dieną užbūręs anglus savo eilėraščiais, šito pasiekė ne be pastangų. Viename jo raštų leidime yra Childe Harold rankraščio faksimilė. Eilėse matosi daug pataisymų, pakeitimų ir šimtai pabraukimų, pastabų. Duotas pavyzdys yra atvaizdas viso rankraščio. Rašytojas paaukojo beveik ketverių metų laisvesnes valandas galutinai pirmųjų dviejų giesmių užbaigimui.

Ar tik rašytojai, poetai taip rimtai žiūrėjo į kūrybos darbą? Ne, nes ir didieji kalbėtojai ėjo tuo pačiu keliu.

Demostenas, vienas didžiausių pasaulio kalbėtojų, tik herkuliško darbo dėka pasiekė laimėjimų. Jis įrengė požemyje nedidelę patalpą ir čia be pertraukos per du ar tris mėnesius studijavo ir atliko iškalbos pratybas. Jis liepė nuskusti sau pusę galvos, kad tik negalėtų pasirodyti žmonėms

---

[1]) Plg. str. Kard. James Gibbons, Begabung und Fleiss beim Ringen um Wissen (Schönere Zukunft Nr. 50, 1938 m., 1340 p.).

ir daugiau laiko paskirtų studijoms. Aštuonius kartus jis perrašė Tukidido raštus, kad tik didžiojo istoriko stilių pasisavintų.

Ciceronas buvo daugeriopas talentas: jis ne tik garsus kalbėtojas, bet kartu didelis rašytojas ir valstybės vyras. Pasaulinę garbę jam suteikė ne vien gabumai, bet ir didelis darbas. Jis mokėsi pas geriausius retorius, klausė forume garsiausių kalbėtojų, o naktimis pergalvodavo jų kalbas. Kai jo draugai linksmindavos — jis dirbo. Laiką taupė kaip auksą. Vieni jo laiškai diktuoti senate, kiti pietaujant, treti priimant klijentus. Jis laiko negailėjo tik tikrajai kūrybai.

Bossue, „Aras iš Meaux", kaip pamokslininkas neturi sau lygaus kalbėtojo. Jo kalbose nuostabiu būdu jungiasi jėga su švelnumu, minties gilumas su paprastumu, kuris žmogų uždega ir patraukia. Jo nepaprastas darbštumas buvo žinomas dar mokyklos suole ir jį draugai vadino: „Bussuetus-aratro".

Visi šitie minėti pavyzdžiai aiškiai kalba, koks turėtų būti ir lietuviškojo kūrėjo kelias. Šalia tikrai išgyventų perlų, mūsų meno pasaulyje pasirodo paskubom sumesti dalykai, perdirbimai, ar net plagijatai. Tai liūdna. Džiūgina ypač didelė lirikos pažanga. Yra rinkinių, kuriuos skaitai dešimt kartų ir vis neatsiskaitai. Sustiprėjo ir mūsų romanas. Deja, beletristikoj kiek daugiau apsileidimo. Pasitaiko, kad autorius net savo veikėjų pavardes sumaišo. Taip skubėdami nesukursime pasaulinės reikšmės šedevrų. Bent kai kuriems tikrai tinka St. Anglickio žodžiai: „Lietuvių rašytojui trūksta metodo, pasiruošimo, patvarumo, kantrybės, nors pastabumo ir gabumo nestinga" (Dienovidis, Nr. 6, 1938 m., 277 psl.). Beveik tas pats pasakytina ir kitiems menininkams.

3. MOKSLEIVIŠKOSIOS KŪRYBOS PERSPEKTYVA

Iš želmens galima spręsti apie būsimąjį pjūtį. Malonu į jį pažiūrėti, nes jis žadina didelių vilčių — gausų būsimąjį derlių. Dar maloniau matyti gražūs jaunųjų literatų kūrybos želmenys, kur taip gausu tyros širdies polėkių, troškimų ir skausmo. Jų lirika — gimtosios žemės, Absoliuto ir gyvenimo realybės aidas. Turi gabių atstovų ir kiti literatūros žanrai.

Aš dar prisimenu pačius pirmuosius eilėraščius Bern. Brazdžionio ir Kossu-Aleksandravičiaus. Šiandien jie turinio ir formos meisteriai — tada toli gražu tokie nebuvo. Jie padarė milžinišką pažangą. Jei taip, tai kiek gražių vilčių mums teikia ištisa eilė ne tik moksleiviškoj spaudoj pasireiškusių vardų: E. Matuzevičius, K. Bradūnas, V. Mačernis, Pr. Matulytė, K. Padarauskaitė, P. Drevenis, L. Matuzevičius, A. Šatas, bet ir daug kitų. Kai kurie iš jų, dar gimnazisto kepurę dėvėdami, susidarė individualų poeto veidą. Tik ir jaunųjų kūrybos marše vengtina kraštutinumų. Kitas neperskaitė ištisai liter. teorijos, ne tik liter. istorijos, neturi laiko pastudijuoti didžiųjų rašytojų veikalų, nes visą laiką „kuria", užmiršęs pamokas ir kitas pareigas, o trečias lanko restoranus.

Juo didesnė intelektualinė, moralinė ir estetinė rašytojo kultūra, juo sveikiau ir pačiai kūrybai. Ag, žiūri į tą patį Dievo pasaulį žvirblis ir padangių aras, tik ne iš vienodos aukštumos ir ne tuo pačiu žvilgsniu.

JONAS NAUSĖDA

NAKTIES APDŪMOJIMAS

Kalnai išblyškę, uolos žiba,
pakrūmėse žolė vaiski . . .
Jaunyste, mūs sielų grožybe,
kas tau meiliausia, pasakyk.

Ar reikia tau tyresnio džiaugsmo
iš mūsų žydinčių širdžių?
Einu gyveniman aš džiaugtis,
dienas ugnies žingsniu lydžiu . . .

Ar reikia pinti tau vainiką
iš saulės glostomų žiedų?
Aš nežinau, kiek man beliko
Šviesaus gyvenimo dienų.

Gal būt, arti jau juodas karstas, —
tam aš paskirtas juk esmi.
Nevėžy žvaigždės taškos, barstos,
aplink naktis rami, rami . . .

Į girią ima mėnuo lysti,
jo liūdesį greit pamatau . . .
Aš stengiuos, o šviesi jaunyste,
Puikių žiedų atnešti tau,

Bučiuosiu aš tavąsias kojas,
paleisiu džiūgesio vilnis . . .
Tik neskubėk, jaunyst baltoji, —
tu man — žavi ir maloni.

Tegu man būna tavo dienos
džiaugsmingos, ilgos visados!
Ar laimę aš atrasiu vieną,
ar su džiaugsmu kur nors žieduos?

Maloniai oškit, pušys aukštos,
jaunystę linksminkit savaip!
Vargus užmiršę snaudžia paukščiai,
nualpę meldžiasi klevai . . .

Jaunyst skaidrioji, šviesiaplauke,
žydėk — neskirkis su mumis!
Nebežinau, kaip tau ant lauko
liet meilę šiokia naktimi . . .

MILŽINAS

Vilniaus šventovės

(Šįmetei spalių 9-tai dienai)

Ir šįmet atėjo spalių Devintoji...

Ir šįmet mūsų laisvoji Tėvynė iškelia tautines vėliavas, perjuostas liūdesio šydu.

Ir šįmet Laisvės Alėjoje sustojame vienai rimties minutei, vienam širdies suplakimui ir vienam metiniui žvilgsniui į mūsų pavergtąją sostinę — į šventąjį Vilnių.

O jisai tenai... „dunkso tarp kalnų plačiai..." — Panerių kalnuose. Ir dabar tamsią spalių Devintos naktį mūsų Vilnius dega tenai nelaisvėje visomis pašvaistėmis ir skundžiasi mums, laisviesiems, savo likimu.

Vieni nelaisvės metai... Dar didesnis tautos pasiilgimas savo sostinės, savo šventojo miesto. O Vilnius stiepiasi į padanges šimtais savo bokštų, kelia aukštyn auksinius kryžius. Tačiau bokštuose gedulingai skamba varpai, dejone ir skundu aidėdami, skleisdami po plačias lygumas laisvės pasiilgimo gandą.

Apeikime šį kartą spalių 9-tą dieną visas Vilniaus šventoves ir pamatykime, kiek daug mūsų sostinėje paminklų, kurie liudija apie Dievo, Marijos ir šventųjų meilę, apie tikėjimą ir gerus darbus.

Apeikime ir pamatykime, kiek daug čia dalykų, kurie kalba apie mūsų istoriją, apie mūsų praeitį ir mūsų tautos tiesą.

Apeikime ir įsitikinkime, kad kelyje į Vilnių mus lydi šventa tiesa, kad Vilniaus gatvėse mus laimina lietuvių rankų statytos šventovės, ir kad mūsų sostinę laimėti mums padės Dievo tiesos galybė!

Apeikime mūsų Vilniaus šventoves... Jų rasime net 35.

*

* *

1. *Arkikatedra-Bazilika šv. Stanislovo, vyskupo kankinio, ir šv. Vladislovo, karaliaus išpažinėjo.*

Ši bažnyčia statyta Jogailos 1387 m. senųjų Perkūno aukurų vietoje. Didžiojo altoriaus pogrindyje yra užsilikę aprūkę, apdegę buv. šventyklos akmenys. O varpinės du pirmieji aukštai yra tie patys iš pagonijos laikų. Katedra daug kartų degė ir nyko. Ją teko atstatyti Vytautui Didžiajam, vysk. Masalskiui (1778 m.), ir pagaliau 1931 m. po didžiojo Neries potvynio ją restauravo ark. Jalbžykauskas. Tada rūsiuose buvo rasti karališki karstai: Vladislovo IV, Elžbietos ir Barboros Radvilaičių — kar. Žygimanto Augusto žmonų.

Katedroje yra 14 koplyčių, jų tarpe Lietuvos karalaičio šv. Kazimiero

koplyčia — gražiausia ir iškilmingiausia. Šv. Kazimieras budi čionai šventojo ir lietuviškojo Vilniaus sargyboje. Katedra turi senyvą archyvą ir gausų, brangų muziejų su karalių ir vyskupų eksponatais.

Kaip Eifelio bokštas Paryžiui, taip Katedra ir gretimas Gedimino kalnas yra Vilniaus — Lietuvos sostinės emblema.

2. *Šv. Jono bažnyčia.* Senutė, iš 1387 m. fundacijos. Tai Vilniaus tautinis ir bažnytinis panteonas. Čia daug paminklų, biustų, bareljefų, lentų, grupių ir kt. Čia pagerbiami Kosciuška, Mickevičius, Syrokomlia, Moniuška, čia minimi 1831, 1863 ir kiti metai. Čia daug nuošalių koplyčių — jose posėdžiavo senojo Vilniaus universiteto studentai: filomatai, filaretai, congregatio minima, media ir maxima. Šv. Jono bažnyčia — aristokratų ir šviesuomenės Dievo namai. Čia viskas dvelkia menu, rimtimi, tikėjimu ir tautine istorija.

3. *Šv. Teresės bažnyčia prie Aušros Vartų.* Fundatorius Kristupas Pacas, 1626 m. Ir iš oro ir vidaus bažnyčia atrodo iškilni ir didinga. Ypačiai puošni sakykla. Didžiojo karo metu šią bažnyčią lankė caras Mikalojus II, Vilhelmas II, paskui jau bolševikų Kapsukas, lenkų Pilsudskis ir kt. Anais laikais čia buvo garsūs ir populiarūs kunigai: prel. Volodzka, kun. Markuckis ir kun. Vaičiūnas.

4. *Vilniaus Aušros Vartai.* Tai pirmaeilė Didžiosios Lietuvos kunigaikštijos šventovė ir lietuvių tautos stebuklavietė. Jos istorija: 1676 m. buvo medinė, 1829 m. mūrinė, 1927 m. lenkai ją polonizavo.

Čia Aušros Vartuose sukrauta šimtai tūkstančių votų, čia aukojamos kasdienės lietuvių tautos maldos, čia liejamos viso gyvenimo ašaros, čia Lietuva patyrė daug malonių ir lengvatų.

Dabar Lietuvos valstybė čionai tikisi galutinojo pavergto krašto laisvės stebuklo.

— Ave Maria, Mater misericordiae!

5. *Domininkonų šv. Dvasios bažnyčia.* Tai šviesūs, balti Dievo namai. Karaliaus Kazimiero Jogailaičio 1441 m. fundacija. Viduje daug baroko figūrų ir skulptūros. Aplink koridoriai, šventoriai, o tarprūmyje auga sodnelis. Požemiuose daug paslaptingų, dar neištirtų kriptų, koplyčių ir poniškųjų sarkofagų.

Domininkonuose vyrauja rėkianti lenkiška dvasia.

6. *Visų Šventųjų bažnyčia.* Ruiminga, erdvi, visuomet kupina maldininkų, pasižyminti puikiu giedojimu. Tai Vilniaus proletarų, darbininkų šventovė. Jie čionai rengia savo jubiliejus, minėjimus, šventes, bendras pamaldas, komunijas, adoracijas. Vilniaus proletarai — miesčionys labai ištikimi Dievui, Bažnyčiai ir savo miestui! 10 metų Visuos Šventuos klebonavo dabartinis Kaišiadorių vyskupas J. E. Juozapas Kukta.

7. *Vilniaus Bernardinų bažnyčia.* Kar. Kazimiero Jogailaičio 1492 m. fundacija. Viduje gausūs paminklai ir antkapiai. Sena ir įdomi jos istorija. Pogrindyje — nežinomi urvai, takai, nuošalumos ir slėptuvės.

Čia įrengti Kristaus kančios laiptai, čia maldos žmogų jaudina ir nuteikia atgailoti.

8. *Šv. Rapolo archangelo bažnyčia.* Dešiniame Neries krante, nelabai sena, statyta jėzuitų (1703 m.). Kai miesto valdyba nedavė jiems čionai bažnytinio sklypo, tai jėzuitai paprašė žemės tik tiek, kiek apims vieno jaučio oda. Miestas sutiko. Tada gudrūs jėzuitai supiaustė odą ploniausiomis gijomis ir apvedė didelį žemės plotą. Jis tikrai buvo vienos

jaučio odos apimtyje. Miestas jautėsi esąs nugalėtas — sklypą davė. Štai, jame ir stovi šv. Rapolo bažnyčia.

Prieš karą čia vikaravo žinomas kun. Alfonsas Varnas, dabar Kaišiadorių katedros kanauninkas prepozitas.

9. *Šv. šv. Pilypo ir Jokūbo bažnyčia.* Ji yra Lukiškėse. Prie didžiojo ir baisaus Lukiškių kalėjimo ir prie Šv. Jokūbo ligoninės. Jos klebonas — kartu ir kalėjimo kapelionas. Jis žino daug lietuviškųjų paslapčių, jis matė čia visas mūsų tautines tragedijas.

Tai šiurpi bažnyčia ir baisi aplinkui ją vieta.

10. *Šv. šv. Petro ir Povilo bažnyčia.* Tai Antakalnio senųjų dievų vietovėje. Sena, 1330 m. Goštauto fundacija. Puikiausia ir puošniausia mūsų sostinės šventovė. Joje matome visus šimtus statulų, skulptūrų, grupių, scenų, fragmentų ir freskų. Čia atvaizduotas dangus, čia sukurtas rojus, čia išrašyta Evangelija. Šią bažnyčią statė lietuvių lėšos ir italų meisteriai.

Bet už viską čia gražiausia Marija Magdalietė.

11. *Švč. Jėzaus Širdies bažnyčia.* Naujutė, tik 1913 m. pradėta statyti, dar vis nebaigiama. Didinga savo pastatu ir ypač šventa maldingumo praktikomis. Čionai vyksta amžinoji adoracija, čia kasdien viešai kalbama Švč. Jėzaus Širdies litanija, čia veikia eucharistinė garbės sargyba!

Šitą šventovę ypačiai pamėgo miesto neturtingieji ir vargšai.

12. *Nekalto Prasidėjimo bažnyčia.* Naujai statoma nuo 1911 m. Nuostabus gelžbetoninis kūrinys. Jos statytojas — žemaitis architektas Vivulskis. Ji pati — Žalgirio mūšio 500 metų (1411—1911) sukakties paminklas!

Altoriuje — Nekalto Prasidėjimo Madona!

13. *Šv. Mikalojaus bažnyčia.* Tai vienintelė Vilniaus lietuvių šventovė. Sunkiai mūsų sostinės lietuviai ją išgavo, atkovojo 1901 m. iš lenkininkų dvasinės vyriausybės. Sunkiai, vargingai joje įsikūrė su pirmuoju lietuvių klebonu, kun. Juozapu Kukta, jaunučiu akademiku. Ir dabar tragiška ten lietuvių malda...

14. *Šv. Onos bažnyčia.* Ploniausis, dailiausis europėjinio masto gotikas, viso Pabaltijo vienintelis unikatas. Pažįstame ją iš vaizdo ir stebimės jos gotiškąja realybe.

— Kad būčiau toks geras architektas, kaip kad esu karys, tai paimčiau ją sau ant delno ir persikelčiau į Paryžių, — pasakė apie šv. Oną didysis vadas Napoleonas, pro Vilnių žygiuodamas.

Šv. Onoj meldžiasi dabar Vilniaus katalikai vokiečiai ir jų klebonas — kun. prof. Dr. Leonas Puciata.

15. *Šv. Jurgio seminarijos bažnyčia.* Ji siekia senyvus 1506 m. Ją įkūrė kunigaikštis Mikalojus Radvila. Kartu su bažnyčia po vienu stogu jungiasi ir kunigų seminarija. Čia vyksta dvasiškijos auklyba. Jaunieji levitai rengiasi čionai sunkiajai, neaiškiai Vilniaus krašto pastoracijai ir buičiai. Jau čia šituose šventuose rūmuose jie subręsta savo ateičiai: ar jie dirbs, kovos ir stengsis „ad maiorem Dei gloriam" — ar „ad Poloniae politicam"?

Deja, jų daugumas dabar gerąjį Dievą apleidžia ir nueina vergauti piktajai Lenkijai... Tiek daug dabar Vilniaus krašte nekaltų lietuviškų parapijų toki „kunigai" lenkiškai sutramdė ir sulenkino.

16. *Vilniaus Rasų bažnytėlė.* Kai miršta brolis vilnietis — jį tenai atneša. Kai suskamba liūdnas varpelis — brolį vilnietį čionai palaidoja. Ir kai pastato jam paminklą — tai prie jo žydi, žaliuoja rūtos, lelijos, narcizai ir jazminai.

17. *Bonifratrų šv. Kryžiaus bažnyčia.* Labai sena iš 1336 m. Statyta Petro Goštauto toje vietoje, kur žuvo pirmieji Vilniaus pranciškonai.

Bažnyčios vidury — vandens šulinys.

Sako, kai sumetė Vilnelėn nukankintus vienuolius, kai jie paskendo, tai ir ištryškęs šioje bažnytėlėje iš grindų šaltinis.

Pokariniais laikais čia kelis metus meldėsi Vilniaus lietuviai gimnazistai, paskui lenkai juos iš čionai išstūmė.

18. *Šv. Stepono bažnyčia.* Įsikūrė čionai dabar modernieji saleziečiai ir auklėja Vilniaus versliškąją jaunuomenę. Šitos bažnyčios ir jos įstaigų šūkis: Darbas ir Dorybė!

19. *Šv. Baltramiejaus bažnyčia.* Vilnietiški Dievo namai. Mažutė mūsų sostinės šventovė.

20. *Šv. Juozapo bažnyčia.* Vilniaus gatvėje yra centrinė Labdarybės įstaiga, kuri išlaiko šv. Juozapo bažnytėlę. Ją valdo jaunas kanauninkas Adomas Savickas.

21. *Dievo Apvaizdos bažnyčia.* Jos statytojas yra kun. kan. Karolis Liubėnas, didis Vilniaus prieglaudų organizatorius ir vadas. Tik labai gaila, kad visa jo vadyba baisiai lenkiška.

22. *Vilniaus Augustinų bažnyčia.* 1746 m. ją pastatė, 1852 m. pagrobė rusai, 1919 m. atsiėmė katalikai, 1926 m. įvedė rytų apeigų liturgiją. Valdo jėzuitai.

23. *Vilniaus Trinitorių bažnyčia.* Gyvena prie jos kunigai vienuoliai trinitoriai, kurių senoji pareiga kadaise buvo išpirkinėti iš turkų-totorių nelaisvės krikščionis karius. Dabar patsai gyvenimas šitą regulos pareigą nuėmė. Trinitoriai dabar veda misijas.

24. *Šv. Trejybės bažnyčia.* Nedidelė, negarsi Vilniaus bažnyčia. Ji įkurta XVI amž. 1821 m. ją buvo pagrobę schizmatikai rusai, bet 1919 m. katalikai vėl ją atsiėmė.

25. *Šv. Ignoto Lojolos bažnyčia.* Tai daug nukentėjusi bažnyčia. Seniau ją valdė jėzuitai, ir čia buvo vyskupijos seminarija. Vėliau rusų valdžia ją nusavino ir panaikino — įrengė Dievo namuose kareivines ir sandėlius. Šventoji vieta buvo sunykusi. Vilniečiai dabar ją vėl atstatė ir įrengė lenkų legionierių įgulos bažnyčią.

26. *Vilniaus Aklųjų instituto bažnyčia.* Tai mūsų sostinės užmiesčio naujamiestyje. Didelė aklųjų įstaiga — ji turi savo Dievo namelius. Juos valdo didvyriškasis katalikų baltgudžių veikėjas kun. Vincuk Hadleuski.

27. *Šv. Kotrynos bažnyčia.* Tai mūsų Vilniaus puošmena. Išdidi, didinga vilnietiška šventovė. Aukštai savo ruimu ji keliasi viršum miesto ir savo vienu šoniniu bokštu plačiai dairosi aplinkui po Vilnių. Čionai gyvena vienuolės seserys benediktinės, čia viso Vilniaus krašto tretininkių centras.

Kasdien, kas valandą čia skamba varpai ir seserys vienuolės renkasi melstis už ... lenkiškąjį Vilnių, už Lenkiją.

Lietuvos sostinė nuolatos kenčia.

28. *Vilniaus Misionierių bažnyčia.* Aukštas, platus, šviesus jos frontanas. Dar aukštesni ir šviesesni jos dvišakiai bokštai. Bokštuose 8 laik-

rodžiai. Iš tolo matyti padangėje spindį aukštumų kryžiai. Čia gyvenantieji kunigai misionieriai visame krašte veda lenkiškas misijas.

29. *Šv. Kazimiero bažnyčia.* Tai Vilniaus jėzuitų sostinė ir mūsų sostinės katalikų akcijos centras. Kasdien čia sakomi keturi pamokslai. Vakarais teikiamas Švenčiausiojo laiminimas. Sekmadieniais vyksta Vilniaus krikščionių darbininkų posėdžiai, konferencijos, mitingai. Iškilmių dienomis eina iš čionai darbininkų eitynės ir bedarbių demonstracijos.

Prie bažnyčios darbininkai turi savo ramoves, sales, teatrus, skaityklas, ligoninę, valgyklą, restoraną, viešbutį ir pan.

Šv. Kazimieras — tai pirmaeilė Vilniaus bažnytinė pozicija.

30. *Vilniaus Pranciškonų bažnyčia.* Seniau ji buvo visiškai panaikinta ir joje buvo įrengti visų Vilniaus teismų archyvai. Dabar ją vėl grąžino Dievo kultui. Įsikūrė vienuoliai pranciškonai, deja, visi lenkai.

31. *Vilniaus Vizitiečių bažnyčia.* Pakeliui į Rasų kapines — iškilni bizantiška šventovė. Aukščiausiojo kupolo viršūnė seniau baigėsi auksine širdimi — joje buvo įdėta vieno Vilniaus vyskupo fundatoriaus širdis. 1864 m. bažnyčią buvo pagrobę rusai, po karo vėl įsikūrė katalikai. Dabar čia gyvena, dirba, meldžiasi sesės vienuolės vizitietės.

32. *Šv. Mykolo bažnyčia.* Įkūrė ją 1594 m. Leonas Sapiega. Jau tuomet čia apsigyveno vienuolės pranciškonės. Požemiuose yra užsilikę jų karstai ir visai sveiki, nesunykę kūnai — išgulėję čia kelis šimtus metų.

Vilniaus reformacijos laikais miesto kalvinai apmėtė šitą bažnyčią akmenimis ir išdaužė jos langus. Prieš karą ji buvo visai uždaryta ir jos rūsyse slapstėsi miesto vagiliai. Dabar vėl įsikūrė pranciškonės.

33. *Vilniaus Trinapolio bažnyčia.* Tai mūsų sostinės užmiestis, vyskupų vasarinė rezidencija. Ši bažnyčia buvo panaikinta 1832 m. ir 1916 m. vėl atgauta. Tai mūsų Vilniaus Trinapolis.

Kelias gražias vasaras 1919—1925 m. čia gyveno mūsų arkivysk. Jurgis Matulevičius, būsimas šventasis.

34. *Vilniaus Panerių bažnyčia.* Užmiestyje, Panerių kalnuose, tenai, kur kadaise Gediminas nukovė taurą ir sapnavo sapną, — tenai dabar stovi Panerių bažnytėlė.

Viršuje bažnytėlė, o apačioj giliu požemio tuneliu dabar dunda nelemtasis, nesavas Varšuvos — Kauno traukinys, kuris visuomet eina pustuštis . . .

35. *Vilniaus Kalvarijų bažnyčia.* Vysk. Belozaro 1664 m. fundacija. Didelė, didinga, vilnietiška šventovė. Aplinkui ją, lietuviškame šile, tautinėje žemelėje, įsisteigė, įsigyveno Kristaus kančios vieta, Kruvini Keliai, Vilniaus Kalvarijos, mūsų sostinės skausmavietė.

Vilnietiškųjų Sekminių dienomis pasipila čionai iš visur lietuviškos procesijos: eina, gieda, meldžiasi, sako pamokslus ir gailiai verkia.

Verkia katalikai, gailėdamiesi kenčiančio Kristaus ir Sopulingosios Motinėlės.

Verkia lietuviai, gailėdami pavergtosios sostinės ir visų Vilniaus nelaimių.

* *
*

Verkia patsai šventasis Vilniaus miestas . . .

Rauda nuvainikuota mūsų sostinė . . .

Verkia ir visas okupuotas Vilniaus kraštas: Trakai, Švenčionys, Lyda,

Ašmena, Seinai ir Gardinas. Verkia, nes sunki priešų atėjūnų ranka juos slegia.

Verkia ir meldžiasi:

Kada gi, Viešpatie, kada,
Išmuš šventoji valanda,
Kada mes Vilnių išvaduosim?...

Meldžiasi ir verkia:

Užtark, užtark pas Visagalį,
Grąžink mums Vilniaus brangią šalį.

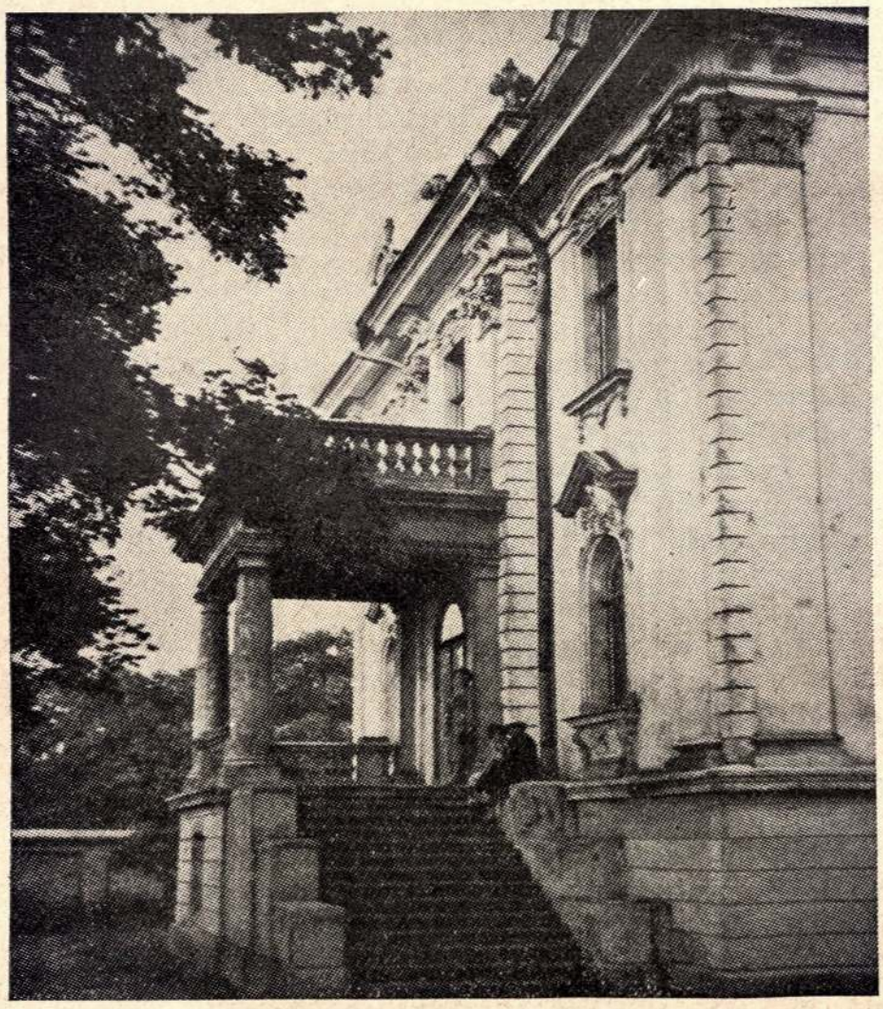

Vilniaus Lietuvių Mokslo Draugijos namai. Šią kultūrinę draugiją lenkai uždarė, o jos turtą, senus ir retus rankraščius, įvairius mokslo dokumentus bei knygas nusavino. „N. Romuva"

M. INDRILIŪNAS

Apie kūdikystę ir kūrybą

Iš lašelio, iš rasos lašelio mažo
Jūs regėjot šviečiant šviesią saulę,
Iš svajonės, meilės ir miražo
Jūs sukūrėt nuostabų pasaulį.

Brazdžionis

Man įstrigo vienas K. Šimonio paveikslas. Jis vaizduoja dvi mergytes, nusileidžiančias laiptais į pajūrį. Jos grakščios, pilnos gyvybės, bet šiuo momentu jos staiga lyg sustingusios judesio vidury. Prieš jų akis išsiskleidusi plati jūra, virš jos žaidžia įvairiausių spalvų juostos. Mergytės nustebusios, lyg suakmenėjusios ekstazėj...

Norėtųs šį vaizdą sugretinti su visu mūsų gyvenimu. Juk ir mes tokie mažyčiai mažutėliai prieš pasaulių pasaulius begaliniam visumos žaidime. Tokie akli kurmiai prieš neatmezgamus gyvenimo paslapčių mazgus ir akinančią Dievybės šviesą. O vis dėlto ir mums truputėlis šviesos atskleista. Ir dar daugiau, mums duota net kūrybinės galios, kad ir mes galim kurti mažus pasauliukus pagal Didžiojo Kūrėjo pavyzdį. Ir mūsų širdyse dažnai subliksi tokios gyvos ugnikės, lyg kad tvaskančios žvaigždės tamsią rudens naktį. Nežinojimas gaubia mus, o mes ieškome, kovojame, svajojame, trokštame ištirti visas paslaptis, išmatuoti neišmatuojamas erdvių tolumas ir gelmes.

Mes ateiname į gyvenimą kupina poezijos širdim. Tokį didelį veržimąsi į gyvenimą, tokį didelį troškimą įžvelgti paslaptingiausias jo glūdumas, kurioms suaugęs žmogus jau abejingas, teturi tik kūdikis. Ar kas dega gyviau ir liepsningiau už kūdikio akutes? Bet tose akutėse ne vien veržimasis į gyvenimą: jose yra kažkokio neaprašomo tyrumo ir ramybės. Gal būt, tiesa, kad kūdikis savo sieloj atsineša amžinybę. Tik vėliau gyvenimas apdengia žmogų savo kiautu, ir amžinybės kibirkštys vis rečiau beblykčioja.

Darosi išvada, kad žmogaus dvasinė kūryba, t. y., menas, yra žmogaus sielos kūdikystės vaisius. Kada gi žmogaus siela ypač negali sutilpti materialinės realybės ribose, kada ji jas prašoka ir nuolat intensyviai gyvena įsivaizduotam pasauly, jei ne kūdikystėj? Kodėl gi pasakos taip giliai sminga į kūdikio širdelę? Ar ne dėl to, kad pasakos nugali šiurkštų pasaulio veidą ir peršoka galimybės ribas? Devynias marias perplaukti, devynis kalnus peršokti — pasakoj vienas niekis. Kilometrui nueiti kūdikio kojelės persilpnos, bet jis gali sėsti ant debesėlio, kuris jį nuneš į tolimiausias pilis, į gražiausius sodus. Jis bijo vakare nuleisti kojų į pasuolę, kad žydas nepačiuptų, bet pasakoj jis nugali devyngalvius slibinus, kuriems nukirstos galvos tuoj atauga.

Kūdikystės amžius yra didžiausios gyvybės amžius. Ar kas gali taip nepaprastai džiaugtis, kaip kūdikis? Ar kas sugeba taip nuoširdžiai ir

gailiai verkti, kaip jis, pametęs žaisliuką? Bet jo nuotaika labai greitai ir staiga keičiasi, nes jis be galo gyvybingas.

Taigi, kuo labiau dvasiškai gyvas žmogus, tuo skaidresnė jame kūdikystės ugnis. Jeigu žmogaus širdis nenudžiunga, pavasarį medžiams sprogstant, upėms ledus tirpdant, jei ji nesuvirpa, lakštingaloms suokiant arba laukų dainas dainuojant, tai tas žmogus yra apkerpėjusios, merdinčios dvasios, kūdikystės liepsna jame jau išblėsus.

Kodėl gi senukai pasidaro taip panašūs į kūdikius? Ar ne todėl, kad siela, jausdama skyrimąsi su gyvenimu, atgaivina savy visą jo grožį? Kodėl džiovininkui saulė malonesnė, gėlės gražiau žydi? Ar ne todėl, kad jis tik dabar giliai tepajunta gyvenimo spindėjimą ir grožį? Ir, gal būt, net visas išorinis pasaulis, net pilkiausioji aplinkuma yra kupina gyvybės ir grožio, ir tik mūsų susidrumstęs vidus nebepraleidžia į save jos spindulių.

Kas skaitė Vaižganto „Vaduvų kraštą", tas pastebėjo, kaip jautrioj, gyvoj širdy kiekvienas kalnelis, klonis ir net paprasčiausias vabaliukas sužėri, suspindi, įgyja tartum naujų spalvų. Su kokia meile Taučių Aleksis seka vabaliukus, rėpliojančius po žolę! Gi koks paslaptingas pasaulis susikūrė Sauliuko akyse! Su kokia aistra jis kopia kiekvieną rytmetį ant stogo, kad pirmas pamatytų tekančią saulutę! Ir su kiekvienu saulės patekėjimu jame atgyja nauji gyvenimo virpesiai, jo mažoj širdelėj suskamba himnai gyvenimo spindėjimui ir gyvybei. Gi kokias legendas šnibžda jam Popšutės kalnelis ir Juodžiaus kalnas prietemomis ir vidurdienio metu! Tarsi iš kažkur būtų atėjęs burtininkas ir prisėjęs pilnus laukus nuostabių gėlių ir mūsų šalį pavertęs pasakų šalim.

O gi mūsų liaudies dainos. Kur jas beišgirstum, visada jose pajusi Lietuvos laukų platybes, vasarojaus liūliavimą, nupiauto šieno kvapą, arba vėjo dejavimą nykią rudens naktį už langų. Su jomis jau iš prigimties tiek suaugusi mūsų dvasia, kad jos net niūriausio žmogaus širdį sujudins, suvirpins, uždegs. Mūsų dainos ramios ir lygios, kaip ir mūsų peizažas, bet kiek jose išvidinio nuoširdumo, kiek malonių žodžių, kiek kūdikiško nayvumo ir paprastumo. Mūsų primityviose dainose maža net prasminių žodžių, o dar mažiau sakinių. Jos susideda iš daugybės refrenų: lyliavimų, lingavimų ir kitokių, ir tik retkarčiais įsiterpia koks prasmiškas žodis. Bet jose visose puikiai išlaikyta ritmika, visur trykšta gyvas jausmas, kūdikiškas entuziazmas. Tai rodo, kad mūsų tautos sąmonė tada dar nebuvo išsivysčiusi, bet kad mūsų tauta jau ir tada buvo gaivalinga ir kūrybinga, kaip ir kūdikis, kuris, temokėdamas tik keletą žodžių, vidujinės ugnies verčiamas, pina visokiausius garsus ir garsų rezginius.

Ir ne vien tik dainos, muzika, tapyba yra meniškoji kūryba, bet net ir kalba. Kiekvienas kalbos žodis liudija apie tautos sąmoningumą, gyvybingumą, reagavimą į aplinkumą, į savo paties vidų, į visą pasaulį. O iš to, kaip žmogus reaguoja į pasaulį, mes galim spręsti ir apie paties žmogaus vidujinę vertę, apie jo gyvybingumo laipsnį. Juk žodžiai nėra negyvi sutarties ženklai. Juose yra gyvybės, gamtos arba žmogaus sielos virpėjimų atgarsio. Pavyzdžiui, veiksmažodžio „ulbėti" skambėjimas argi neprimena šnekių paukštukų kalbos? Gal nė viena kalba neturi tiek daug maloninių ir mažybinių daiktavardžių, kaip mūsų kalba. Pvz., sesutė, seselė, sesulė, sesytė, sesikė, sesytėlė, sesužėlė ir t.t. Jie rodo, kad lietuvių meilės jausmas buvo toks gilus, toks nuoširdus, kad jie neberado ribų jam išreikšti.

Taigi, jau mūsų tautos kūrybiniai pagrindai, pati ankstyvoji ir primityvioji kūryba turi tą gyslelę, kuri virpa kūdikišku nayvumu ir nuoširdumu ir kuri taip panaši į tą kūdikio jausmą, kuris jį sodina ant debesėlio ir neša, neša... Juk mūsų liaudies pasakose ir dainose tiek daug deimanto kalnų, jūrių maružių, gilių Dunojėlių.

Taigi, sielos nerimas, nenuilstamas ieškojimas, visuomet gyva, visą žmogų apimanti, nuotaika, fantazija ar tik nebus žmogiškosios kūrybos pagrindas? O kūdikiškas nayvumas, spontaniškumas, nuoširdumas ar tik nebus kiekvienam meno kūriniui forma ir gyvybė? O visa tai ar kada nors apsireiškia taip gyvai, kaip kūdikio amžiuj? Kūdikis labiausiai mėgsta žaidimą ir laisvę. O gi kūryba argi nėra žmogaus sielos žaidimas ir plasnojimas? Argi laisvė nėra didžiausia kūrybos svajonė ir lūkestis?

Kyla klausimas, kodėl gi nė vienas žmogus savo meno veikalų nesukūrė kūdikystėj? Mat, kūrybai neužtenka vien tik intensyvaus pergyvenimo, bet ir didžiulės valios, ilgo ir sukaupto darbo, visų kūrėjo galių susitelkimo vienam tikslui. O kūdikis to neturi. Į jo sielą įspūdžiai veržiasi spontaniškai ir be sąryšio, ir jis niekur negali nurimti. Bet tas žmogus, kuris visą savo gyvenimą išlieka kūdikis, kurio kūdikiškoji gyslelė amžinai gyva ir veržiasi iš ekstazės ekstazėn, tas gali būti didelis menininkas.

Mene kūrėjas atidengia tai, kas žmoguje esmingiausia ir vertingiausia. Mene siela sutrauko šiurkščiosios materijalinės tikrovės pančius. Juk mes

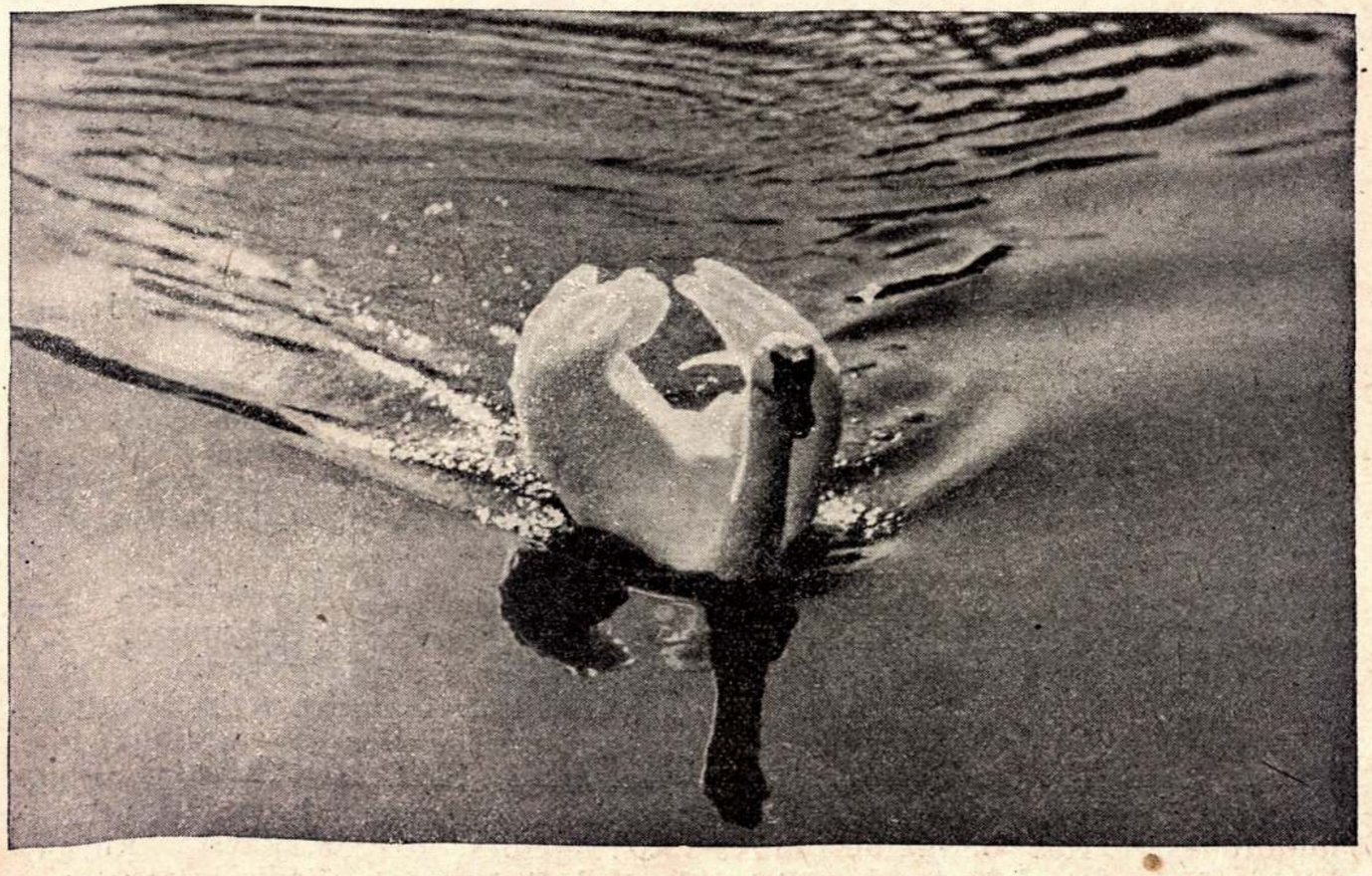

Gulbė „N. Romuva"

dažnai per visą savo gyvenimą dirbam, vargstam, kovojam vien dėl duonos. Žemė mums per šykščiai dalina savo dovanas, ir dėl jų mes daromės vienas kitam žvėrys, grobuonys. Tarsi visa mūsų laimė būtų didesnis duonos kąsnis ar aukso gabalėlis. Mes daromės nervingi, neramūs, įtūžę ir užmirštam, kad virš mūsų ir mūsų pačių viduje, kažin kur pačioj gilumoj, plasnoja tyra ramybė ir kad tik ji yra tikroji mūsų laimė. Menas praskleidžia mums ją. Kodėl gi taip lengva pasidaro, kai, sunkumui užgulus, užniūniuoja liūdną dainelę? Ji mums atneša kažkokį mielą jausmą, panašų į tą amžinybės išraišką, kuri ilsisi kūdikio akyse. Taigi, menas mus grąžina vėl į kūdikystę, kurios jis ir pats yra sukurtas.

Ir mene, kaip ir kūdikio sieloj, nuotaika čia sruvena lengvai, nerūpestingai, čia ištrykšta gyvybingai, entuziastiškai, čia staiga pasruva ilgesiu, susimąstymu, čia vėl apsiniaukia, kol vėl įsilieja naujon ekstazėn. Lygiai kaip jūros bangavimas.

Ypač tai ryšku muzikoj. Tokiu būdu kūryba atskleidžia žmogiškąjį gyvenimą visoj savo pilnumoj, nuostabų ir žavintį, apsiniaukusį ir džiaugsmingą, ramų ir vulkanišką, skaidrų ir nepermatomą, paslaptingą. O juk mes patys taip dažnai jį šlykščiai suprastinam, ir kartais viskas atrodo negyva ir biauru, net žmonių veidai. O kad visada mes į jį žvelgtumėm taip gyvai ir liepsningai, kaip kūdikiai!

Be galo nuostabus žmogiškasis gyvenimas. Gyvename pilna lūkesčio širdim, tikim ir laukiam, kad kiekviena ateinančioji minutė atneš mums daugiau grožybių, laimės, tačiau šiurpulingai jaučiam, kad kiekvienas žingsnis, kiekvienas laikrodžio sutiksėjimas mus veda nesulaikomai mirties link. Užpakaly lieka gyvenimas, o pryšaky vis artėja nepermatoma riba ir mes žvelgiam į ją, kaip pasakoj į užburtą pilį, nustebę, susimąstę, su baimės ir smalsumo pilnais veidais. Ne vienas mintytojas bandė prasiveržti pro tą angą, ištirti, kokia dalia mūsų ten laukia. Ir kūrė pasakas, panašias į užburtųjų pilių, žaviųjų karalaičių pasakas. Ir gaubėsi toji riba dar slėpiningesniais šešėliais, ir darėsi dar labiau viliojanti ir bauginanti.

Mes visą savo gyvenimą išliekam kūdikiais užburtam pasaulyje su degančiom, pilnom nežinojimo ir veržimosi akim.

Mes nepažįstame ne tik išorinio pasaulio visumos, bet ir patys savęs. Žmogaus siela be galo gili, neišmatuojama, ir žmogui jos permatyti niekada nepavyks. Didysis rusų rašytojas Dostojevskis visą savo gyvenimą stebėjo žmogaus vidų, skverbėsi į pačias jo dvasios gilumas ir net šlykščiausiame žmoguje įžvelgė nemarią Dievybės kibirkštį. O kas yra dieviška, tas neturi ribos.

Pasaulio veidas dažnai tamsus ir niūrus. Žmonės dar nejaučia tarp savęs vidujinio sąryšio — meilės, ir plinta baisiausias žvėriškumas. Tačiau kūdikiškoji kūryba stiepias į saulę ir kuria naują gyvenimą. Gal dar niekuomet pasaulis nebuvo toks chaotiškas ir tvankus, kaip šiandien. Mūsų laikų klaidingos pasaulėžiūros taip pavergusios ir sugniaužusios žmones, kad jie nesipriešindami eina ten, kur vedami. Ir tas kelias ar tik nenuves žmogaus į prarają, į naują vergiją ir žmogaus laisvės ir kultūros laidotuves? Kas beišgelbės mus? O išgelbės kūryba, karšta, kūrėjo krauju išgyventa kūryba, kuri įsisunks į plačiųjų masių širdis ir atgaivins jose kūdikiškojo tyrumo ir laisvės veržimosi gyslelę.

XVIII amž. visą Europos gyvenimą išjudino romantizmas. „Sturm und Drango" genijaus, didžiojo laisvės dainiaus Schiller'io kūryba, kaip laisvės himnas, nuskardėjo po visą Europą. Ar gi tai nebuvo priežastis pavergtųjų tautų, tarp jų ir Lietuvos, prisikėlimo?

O šiandien ypač reikalingas visų žmogaus dvasinių galių susitelkimas didžiai kūrybos misijai, kuri nukreiptų žmoniją nuo vergijos mašinai ir jėgai į savo vidujinės žmogiškosios vertybės supratimą ir žmoniškumą. Reikia kūrybos, kuri negailestingai nuplėštų biaurią kaukę, besislepiančią po pažangos vardu ir padarančią žmogų menkavertį ir gyvulišką. Dvasinė kūryba veržiasi į tiesą ir naikina šešėlius, kuriais dangstosi gyvenimas. Žmogaus kūrybinė ugnis, kuri atskleidžia tyrą, tikrą grožį ir kūdikystę, visados bus kelrodis, kuris švies gyvenimo prasmės, Grožio, Amžinosios Tiesos linkui. Kūrybinė svajonė, reginti pasaulį kitoj šviesoj, pasidaro ilgesiu, lūkesčiu, aistra, pereina iš širdies į širdį, perkelia žmonių galvojimą ir nusiteikimą į naujas sferas ir kada nors turi realizuotis.

Mažytis kūrybos kūdikis nuolatos žaidžia pajūry, žarsto smėlį, taškosi vandenim, statosi smėlio pilaites, kurių jokios patrankos neišgriaus.

Kaimo muzikantas „N. Romuva"

Senovės kariai mūšyje

Skulptūra J. Dagio „N. Romuva"

M. STONYS

Naujųjų kristoforų deklaracija

Vargšė žmogaus dvasia! Ji sumenkusi, sunykusi ir drebanti prieš kiekvieną staigmeną, prieš kiekvieną sensaciją; ji svaigsta ir nesiorientuoja, blaškosi ir konvulsijose raitosi. Ji suklupo ir pasikelti neįstengia; ji užsimerkė ir pražiūrėti bijosi; ją akina stipri šviesa, jos nevilioja tolimosios sritys, ji kaip naktinė paukštė ūksi ir sliūkina tik patamsiuose, pakampiuose. Vargšė žmogaus dvasia... siela...

Žmogus ištobulino techniką, išrado mašinas pagreitinti susisiekimą, padidinti gamybą, turtus. Bet tos pačios mašinos atėmė iš jo darbą, nustūmė jį į šalį ir žmogus savo kūrinio liko paniekintas, atstumtas. Bejausmė mašinos galybė, jos veikimas jį sugniužino, sutrypė. Mašinos, atnešusios daug laimėjimų, nun žada absoliučią katastrofą. Juk dideli kariški technikos laimėjimai gali sunaikinti visą žmogaus giminę.

Technikos nuostabūs laimėjimai atidarė duris į gilius mokslo labirintus. Mokslas greitai pažengė į priekį ir tapo sau tikslas. Žmogus liko mokslo vergu. Visa tai, ko eksperimentinėmis priemonėmis negalima pasiekti, užčiuopti — neegzistuoja. Dvasia mokslų disciplinose negavo jo-

kios vietos, jokių teisių. Tačiau žmogus iš savęs, iš savo prigimties yra reikalinga būtybė, homo naturaliter est religiosus, tai jis (žmogus) ėmė tikėti į mokslo religiją — scientizmą ir pan.

Žmogus yra ir visuomeninė būtybė. Jis įsteigė visuomenę, suformavo jos institucijas: šeimą, tautą, valstybę, kurios viena kitos priklauso ir kurias sieja tarpusavio egzistencijos principai. Žmogų ir čia ištiko tragedija. Vietoj, kad jis kurtų ir valdytų visuomenines institucijas, tapo jų vergu. Žmogus atsidūrė nepavydėtinoj vergijoj. Jo laisvė liko suparaližuota, jo žodis prislopintas, jo religija pakeista į viešąjį valstybės kultą, į neopagonizmą, nacionalizmą, fašizmą, kapitalizmą etc. Žmogus galutinai tapo pribaigtas. Jo mąstymas, galvojimas paralyžavosi, valia ištižo, jėgos išseko. Jis, neįstengęs būti valdovu, liko vergu, prisimetėliu, pataikūnu. Jis nebeturi savo pasaulėžiūros ir įsitikinimų, džiaugsmų ir išgyvenimų; net sąžinės jis nebejaučia. Jo asmenybė išblėso, sukiužo, kaip išspausta citrina, ir niekam jis nebereikalingas, niekur netinkamas pasidarė.

Žmogus šį savo menkumą, jėgų išsekimą ir troškinančią bedvasinę atmosferą jaučia jau ne nuo šiandien. Pagrindinio savo gyvenimo tikslo senai jis nebeturi. Kultūros istorikai konstatuoja, kad žmogaus asmenybės išsigimimo simptomai pasireiškė jau XVI šimtmetyje, kada pikta valia ėmė drumsti ramų žmogaus gyvenimą šūkiu: — Tolyn nuo Bažnyčios; XVIII šimtmetyje pasikeitė į šūkį: — Tolyn nuo Kristaus; pagaliau XIX š. — Tolyn nuo Dievo. Ir taip šių dienų arba, kaip priimta sakyti, moderniojo žmogaus dvasia liko išrauta iš gyvenimo pilnybės: ji neteko šaknų Absoliute, Buities Pilnybėj, vertybių Vertybėj, žodžiu, žmogus visiškai nusigręžė nuo Dievo, o prisirišė prie žemės, pasidarė menku žeme šliaužiojančiu slieku.

Žmogus, nublokštas į tamsiąsias žemumas, nebesuvokia jokių transcendentinių neribotų tolių, nebesueina į kontaktą su amžinaisiais Kūrybos šaltiniais, jo siela nebegaivinama jokiais aukštesniais gyvybiniais principais, antgamtinis gyvenimas jam nebesuprantamas. Jis ir elgėsį ėmė formuoti ne pagal moralines normas, bet pagal savo aklus polinkius. Jis pasidarė žvėriškesnis už žvėris. Jis pajunta alkį, gobšumą ir puola silpnesnį: ir nūn žemės rutulio pakraščiai dreba nuo dundančių patrankų, sprogstančių bombų. Atbunda jame žvėriško žiaurumo potroškis ir žudo, įtaria, kankina: ir kankinių skundas dar ir šiandien kyla į dangų, garuoja masėmis žudomų žmonių kraujas, o kiek daug kenčia ir žūsta šiurpulingame skurde?! Žmogus, nepasiturėdamas Aukščiausioje Vertybėje ir savo veiksmų netvarkydamas moralinėmis normomis, tapo bestiališkai šlykštus. Jo sukurtas mokslas, ištobulinta technika pavertė jį chaotišku barbaru, nepasotinamu kraugeriu.

Štai nusigręžimo nuo Dievo vaisiai. Visai tada ir nenuostabu, jei šiandieną, kada Europą ir kitus žemės rutulio kontinentus užgulė troški bedievybės tamsybė, kada tautos kilsta ir kardu kovoja prieš Bažnyčią, kada organizuojasi raudonojo teroro provakatorių gaujos, kurios pragariška burna šaukia: dinamito bažnyčioms, kartuvės krikščionims. Ir šioj įvykių akivaizdoje žmonija išgąstauja ir dreba laukdama artėjančios katastrofos, arba naujos tvarkos. Šitoje naujos epochos išvakarėje mus kartais pagauna kažkokia viltis, kartais nukrečia kažkokia baimė ir desperacija. Sena tvarka priėjo liepto galą, visi laukia nežinomojo rytojaus.

O tas nežinomas žmonijos rytojaus raktas yra mūsų, mokslus einančio

jaunimo, rankose. Nuo mūsų priklausys ar įsisiūbavęs blogybėse pasaulis kris į prarają, ar bus pakeltas ir uždegtas amžinomis dalykų vizijomis, išvestas iš tamsumos į šviesą, grąžintas Dievui. Ir jei mes mokėsime būti riteriais, mes išgelbėsime žmoniją, bet jei mes būsime tik ginklanešiai, tarnai arba vergai, tai ištikusioje katastrofoje žūsime ir mes patys. Nuo mūsų apsisprendimo, pasiryžimo priklausys rytojus. Mumyse daugelis deda vilčių, daugelis mumis pasitiki; net patsai šv. Petro Vietininkas, Pijus XI, mumyse mato pasaulio išsigelbėjimą. Bažnyčios Vairininkas, norėdamas gelbėti žlunganti pasaulį, kreipiasi į jaunimą, į žmonijos branduolį, į pasaulio papuošalą, kuris ištroškęs kažko kilnesnio, aukštesnio, kuris nepasitenkina kasdieninio gyvenimo dulkėmis. Ir šitam jaunimui šv. Tėvas sušunka: — Šen, jaunime, pas mane! Ne vienas, ne du, ne trys, bet visi, visų kraštų, visų tautų! Įkurkime visame pasaulyje katalikiško jaunimo karalystę, užbėkime puolančiai žmonijai už akių ir sušukime taip garsiai, kad visi užkampiai užgirstų: žmonės, už vieno žingsnio bedugnė! Bet ar šis Popiežiaus kvietimas grįžti prie Evangelijos mokslo bus išgirstas? Ar Popiežiaus balsas bus gaivinančioji dangaus rasa ištroškusioms tiesos mokslo jaunimo širdims? O gal šis Popiežiaus prašymas liks tyruose šaukiančiojo balsas be aido ir atgarsio? Aišku, senoji žmonijos karta, kuri yra užkalkėjusi netikėjimo lukšte visiems Popiežiaus žodžiams palieka kurčia ir nebylė, o jaunoji karta, kuri pasišovusi skrajoti viršūnėse ir norinti nusikratyti nuo savęs žemiškus sielvartus, palikti siauras gyvenimo ribas ir kilti į idealų pasaulį, šį Popiežiaus balsą išgirdo. Ir jaunimas, kaip Beterio kalnų briedžiai, bėgo dideliu šuoliu, puolė pilnu eiklumu rikiuotis petys į petį į neįlaužiamas grandines.

Ir mes, Lietuvos kat. mokslo jaunimas, neatsiliksime. Mes turime drąsiai žvelgti dabarties tikrovei į akis ir heroiškai, didingomis ir titaniškomis jėgomis atsidėti naujojo pasaulio kūrybai. Mes apsišarvoję tikėjimo šalmu, apsiginklavę meilės vilyčiomis, papuošę krūtines pasišventimo ir pasiaukojimo ordinais žiebsime naujo gyvenimo gaisrą, atidarysime duris naujai gyvenimo epochai — Pro Deo.

Kad šie mūsų norai, mūsų pasiryžimai nebūtų vien tik tuščiažodžiavimas, betikslis šaudymas į mėnulį, bet konkreti mūsų idėjų realizacija, mes vykdysime planą, programą arba deklaraciją, kurią nūn skelbiame.

I. Mes, Lietuvos katalikiškasis mokslo jaunimas, norime būti drąsiais Kristaus nešėjais — Christoforais. Mes nešime Kristų į šeimas, į visuomenę, į valstybę, į mokslo institucijas.

II. Mes mylėsime Dievą ir Tėvynę. Tėvynės meilė — dorybė. Mes būsime skaistūs, heroiški Tėvynės meilės karžygiai.

III. Mes norime būti dori. Lauk iš mūsų tarpo gaišiną laiką ir užteršią vaizduotę romanai, ciniškos iliustracijos, nepadorūs kinai, moderniški šokiai. Mes norime būti žemės angelai.

IV. Mes norime būti broliški — draugauti tik su dorais ir gerais draugais.

V. Mes norime būti paklusnūs, paklusnūs savo tėvams, mokytojams, kunigams. Kunigas yra Kristaus garsiakalbis ar instrumentas, per kurį Kristus į mus kalba, teikia malones.

VI. Mes išsimokslinę eisime į visuomenę ir, pagal įsigytas specialybes, padėsime jai (visuomenei): mažinsime jos vargus, nuskriaustuosius užtarsime, ligonius gydysime, verkiančius guosime.

PETRAS OROIDAS

VASAROS MEILĖ

Kas mylėjo rausvą rožę —
Aš žiedelį iš laukų.
Tyliai, tyliai šilui ošiant,
Buvo gera ir jauku

Tarp džiaugsmo, juoko ir dainos,
Saulėtos laimės kupinos.

Kas bučiavo lino žiedą —
Laimėj džiaugėsi širdis.
Vieversėliui skardžiai giedant,
Būrė laimę mums rugys.

Išbūrė iš sapnų nakties
Žvaigždelė kelią mums nušvies.

Kas vosilkoj laimę jautė —
Aš ramunėj pakelės.
Tau pakilt, pakilt, sugausti,
Juoktis, džiūgaut ir mylėt

Tarp džiaugsmo, juoko ir dainos,
Saulėtos laimės sklidinos.

Ir jeigu kam šita mūsų riteriška deklaracija nepatiks ir kils prieš ją įnirtimas toks didelis, kaip siaubinga perkūnija ir grūmos mums: — jūs slėpkitės! Mes tada iškelkime Kristaus pergalės ir triumfo ženklus, tespindi jie laimės viltimi pamišusiam pasauliui. Jei jie mums sakys: — jūs tylėkit! Mes tada sušuksim pergalės šauksmą: Su mumis Kristus, mes kieti, kaip plienas!

1937.I.1. Kaunas, Metrop. Kun. Seminarija.

Širdžių Karalienei

Visa, kas žemėje gražiausia, mes atiduodame Švenč. Mergelei Marijai. Kai margaspalvis gegužis nusagstė mūsų lietuviškąją žemę gėlėm, mes sakėm, kad yra stebuklingai gražu ir gera. Gražiausius žiedus mes skynėm ir nešėm pas dangiškosios Motinos altorių. Tarp žiedų mes įpynėm savo maldą.

Nuplasnojo dienos. Prie Marijos altoriaus nebesimato pavasario. Tik prie jo ateina ta pati moksleivė.

Švenč. Margele, mes atnešėm Tau paskutines rudenio gėles. Ateisime mes, moksleivės, per šį spalių mėnesį kasdien, pas Tave, Širdžių Karaliene. Ateisime prašyti, *kad mūsų sielose visuomet žydėtų amžinojo pavasario lelijos* . . . Prašysim, *kad mums leistum laisvai melstis prie Tavo Aušros Vartų paveikslo Vilniuje.* Prašysim, *kad tolimuose rytuose nebegriaustų armotos* . . .

Širdžių Karaliene, juk *Tu neleisi, kad kruvina ugnimi suliepsnotų Europa* . . .

Regina Coeli, to prašo Tavęs jaunuolišku nuoširdumu Lietuvos moksleivė.

ALDONA ČEPAITĖ

ŽVAIGŽDŽIŲ LIETUS

Žvaigždžių lietaus išėjome tą naktį pažiūrėti, —
O lijo visą naktį, iš padangių lijo sidabru.
Dangaus skliautuos krykštavo vakaras sutemęs,
O žvaigždės šokinėjo, sukosi ir ežeran sukrito pamažu.

Kur eisi, kur nueisi vėlų, žilą vakarą? —
Nei tėviškės, nei kelio pasiklaust.
Aplinkui sutemos, aplinkui pušys šnekasi
Ir pilnas ežeras žvaigždžių lietaus.

Žvaigždėmis nuostabiai ramu alsuoti,
O lyja, lyja iš padangių sidabru.
Tu taip skubi, sesut, tu tik ranka numoji . . .
Palauk . . . — ir ašen su tavim kartu.

EM. ŠEŠEIKAITĖ

Žodžiai po kaštanu

Matematikos mokytojas šiandien klasėje garsiai paskelbė, kad ryt atsineštume sąsiuvinių, jis patikrinsiąs, ar vasara neišdžiovino visai mūsų matematikos žinių. Iš visų suolų pasipylė šauksmas:

— Ponas mokytojau, dar nieko neišmokom, dar suspėsim, dar laiko daug iki trimestro pabaigos.

Į sieną atsimušo žodžiai, į mokytojo širdį nepataikė. Žurnale sujuodavo įrėžtas sakinys — Rašomasis darbas.

Neišklausytas pirmas prašymas iššaukė antrąjį:

— Tik sunkaus neduokit, iš šių metų kurso parinkit.

Neturėjau nė vieno matematikos vadovėlio. Su drauge reikalingas klasės kurso knygas perpus pirkomės. Pati kalbų vadovėlius įsigijau, matematikos, kuriai nesimpatizavau, pasiūliau draugei nusipirkti.

Išėjau knygos atsinešti. Graži buvo rudeniu pritvinusi diena. Pasirinkau tolesnį kelią. Ėjau siaura užmiesčio gatvele, kurios šonuose stovėjo sunerta medinė tvora ir netvarkingai išrikiuotos lūšnų eilės. Patikdavo šis miesto rajonas gal dėl to, kad susikūprinusios į žemę trobos, nukarusios ant tvoros balesėlių šakos sudarydavo sodžiaus vaizdą; negrįsta gatvė ratų dardėjimo nesukeldavo ir autų švilpesiai retai teišsigirsdavo. Ateidavom su draugėm į čia vakarais ir gyvu klegesiu, juokais visą rimtį suardydavom.

Ir šiandien kažkaip nustabiai įsiliejau į aplinkumą. Akys bastėsi po gintaru besidangstančias medžių šakas, gėrė gelstančią žalumą, supos ant tvorų išsidraikiusiuos vortinkliuos.

Pačiam gatvės pasisukime, ant kampo, iki kitos gatvės pusės ištiesęs šakas stovėjo jau gerokai susenęs, aptriušusiu liemeniu kaštanas. Su lapais maišėsi šakose jau visai patamsėję vaisiai, ir žemė po juo buvo lyg kokiais šlifuotais akmenėliais apkritus. Pasilenkiau pasirinkti rudens gėrybių, manydama jų draugei nunešti.

— Panele, panelyte, pirkite gėlių, duonos neturiu už ką pasiimti, — kažkokiu skundu ir sielvartu persunktas balsas pervėrė orą, o ant peties pajutau slėgimą. Pašokau, išsigandus netikėto užkalbinimo. Išlukštenti kaštanai išslydo iš rankų ir įsmego į purų smėlį. Priešais stovėjo sudžiūvus, kaip pasenęs karklas, moteris. Akys pilkos, ledinės, įbestos tiesiai į mane; rankos nenuleido nuo peties. Šaltas baimės šiurpulys sukrėtė; pajutau, kažkokį, lyg panašų į pasišlykštėjimą, jausmą.

— Gal žinuonė, kerėtoja per pasaulį einanti, bobutės taip dažnai nupasakota, burtų moteriškė čia prie manęs stovi — iškilo iš pasąmonės kūdikio amžiuj sudėtos mintys. Numečiau jos ranką nuo savo peties ir norėjau leistis bėgti. Bet greit išsinėriau iš fantazijos pasaulio. Supratau, kad regiu paprastą elgetą, o ne pasakos daug galinčią, visokias nelaimes,

ligas nešančią burtininkę. Paskui pamačiau jos rankoj suklypusį krepšelį, kuriame gulėjo įvairiai dažytų smilgų, žvirblio kanapių pundeliai ir keletas baigiančių žydėti gvazdikų ir levažandžių.

Atsiminiau, kad turiu suknelės rankovėje nosinėj įrištus kelius pinigus, kuriuos paėmiau sąsiuviniams nusipirkti. Įspaudžiau juos į susiraukšlėjusią senelės ranką, pykdama ant savęs, kad pradžioje taip naiviai galvojau.

— Neimsiu gėlių, parduok jas kitiems, — ištariau, norėdama atpirkti pirmąjį galvojimą.

— O ne, ne, veltui neimsiu, nenoriu, — priešinosi moteris ir įbruko man į rankas rausvai dažytų smilgų pluoštą.

Įdėjau jį atgal ir norėjau jau tolyn pasitraukti. Staiga pamačiau jos akyse, ką ji pati gal nepajuto, dvi dideles, dideles ašaras, kurios, nusiritusios įgeltusiu ir vagotu veidu, ištiško į gėlių pundelius. Kažkokia jėga vėl sulaikė vietoje, pradėjau teisintis, jog daugiau pinigų su savim neturiu ir nieko kito jai dovanoti negalėčiau.

— Užteks, užteks duonai šiandien, ačiū labai. Tikiuos, dukrele, kad turi dar motiną, o šį smilgų pundelį paimk atminimui nuo svetimos tau motinos, kuri be pastogės, be duonos per žmones keliauja ir... Nebaigė sakyti, užsikirto žodžiai gerklėj, ir skubiai apsisukus pasileido šaligatviu, tarytum bijodama, kad neišgaučiau nebaigto sakinio.

Paėjėjusi keletą žingsnių, atsigręžė, perspėjančiu, kartu ir maldaujančiu balsu pratarė:

— Vaikeli, nebūk tik kaip manieji. — Nesijudinau iš vietos, neaiškius ir kartu baisius žodžius išgirdus. Spėjančiom akim lydėjau ją į miesto vidurį, į didžiąsias gatves savo prekes nešančią. Mačiau jos sunkius žingsnius, kol palinkęs stuomuo pasislėpė už trobų. Gailesys apėmė, bet ką daryti, kuo sušelpti išbadėjusią žmogystą? Pagaliau švystelėjo mintis, kodėl aš nepasiteiravau apie jos praeitį, neprašiau paaiškinti tų mįsle pasakytų žodžių, nesužinojau, kur ji nakčiai apsistoja.

— Pavyti, įsišnekėti daugiau, paguosti, nuraminti. Bet kam, ką tas padės? Pamanys, jog kaip vagilka noriu įsibrauti į jos praeitį, išvogti gražesnį prisiminimą. Vis tiek žinos, kad jos vargo nė dalelės nepaimsiu, nė vieno aiškaus švystelėjimo ateičiai neduosiu. Minčių chaosas painiojos galvoj.

Bet vėl aštrus priekaištas atėjo širdin:

— Kokia kieta, beširdė esi, net žodžio gailies!

Leidaus bėgti į priekį. Skubėjau, lenkiau privytus žmones, įbedus akis į tą vietą, kur nustibuliavo suvargus žmogysta. Dairiaus ir į namų kiemus, ar nepamatysiu jos, parduodančios savo prekes. Bet niekur, o niekur nemačiau ir nieko apie ją nesužinojau.

Užėjau paimti knygas ir greit grįžau į namus. Įkišau į molinę vazą dovanotas smilgas ir pasistačiau ant knygomis nukrauto stalo. Atverstam vadovėly nieko nemačiau. Raidės sukosi, maišėsi krūvon. Iš stovinčios puokštės žiūrėjo tokiu dideliu, juodu skausmu aptrauktos akys. Sudužę ašaros žvilgėjo tarp pašiurpusių smilgų, o balsas girdėtas, skaudus prašė atspėti nebaigtus sakyti po kaštanu žodžius.

Bulves kasa

KAZIMIERA RUČAITĖ

PALYDĖSIM

Greit išskris vėl gervės ten į svečią šalį
Ir ruduo auksuotai margins žalią mišką . . .
Veltui tada klausi, ko palūžo dienos,
Ko ant balto skruosto ašara ištryško . . .

Vėjas laužys klevą pakelėj prie kryžiaus
Ir purvuotais pirštais plėš nuo medžių šilką . . .
Baltos astro galvos ten drebės sušalę,
Sidabriniais rūbais rytą apsivilkę . . .

Palydėsim džiaugsmą ligi kiemo vartų,
Vakaro šešėliai gaubs nuogas alėjas . . .
— Taip tylu ir tučia, tokios pilkos dienos, —
Liūdnai pasakysi, į laukus atėjęs . . .

Palydėsim laimę, laimę melsvo lino
Ir sudievu gervėm tyliai pasakysim —
Dienas žalia klevo, dienas balto žiedo
Skausmu nudažysim, rudenį atminę.

JUOZAS TININIS

Prancūzijos lelija

Pagarbiai žengiu per Domrémy kaimą: beveik visi namai mūriniai, kaip ir visur Prancūzijos kaimuose. Iškėlusi ranką, mane sulaiko prie kuklios bažnytėlės durų mergelė Joana Dark. Skulptorius tyčia ją atvaizdavo tokioje pozoje, kad ji atrodytų lyg mojanti Domrémy gyventojams eiti paskui ją į pergalės žygį.

Įžengęs į bažnytėlę junti, kad tavo širdis ima nežymiai drebėti, nes išvysti tuos pačius daiktus, kuriuos ir Joanos Dark akys regėjo. Ilgai žiūriu į akmeninę krikštyklą, kur mergelei buvo duotas Joanos vardas. Paskui mano žvilgsnis apsistoja ant šv. Margaritos statulos, prieš kurią Joana meldėsi. Net keista: tą pačią statulą, kurią prieš 500 m. regėjo Joana, dabar regi mano akys. Po šiais skliautais Domrémy piemenaitė priėmė pirmąją komuniją, klausė mišių ir meldėsi.

Ant šoninio altoriaus ilsisi iš balčiausio marmuro padaryta, nuostabiai daili Joanos galvutė, apjuosta erškėčių vainiku. Toliau turisto žvilgsnis sustoja ties kitu skulptūros kūriniu: Joana deda vainiką ant galvų tiems, kurie mirė kovos laukuose už Prancūziją. Visa rodo, kad tartum neseniai Joanos iš šios bažnyčios išeita.

Prie bažnytėlės, kiemely, stovi gimtinis Joanos namelis, kurį anglai norėjo nupirkti ir parsigabenti į savo kraštą; bet juk tokie dalykai neparduodami. Ant durų parašas: „Vive labeur!" („Tegyvuoja darbas!"). Namelis iš keturių apytamsių kambariukų; viename parašas: „Čia gimė Joana Dark". Taip pat parašai žymi, kur Joanos, jos tėvų ir brolių su seserimis kambariai. Vienam iš kambarių matai tam tikrą medžio gabalą, ant kurio buvo statoma deganti lempa Joanos laikais. Daiktas nuo turistų rankų apsaugotas vielos tinkliuku. Yra ir daugiau autentiškų smulkmenų. Namuko sienos kiek restauruotos, sutvirtintos betonu. Lovos tebėra iš anų laikų. Visų akį veria marmurinė lenta, kurioje surašyta Joanos generacija.

Už kelių žingsnių nuo Joanos gimtinio namelio yra Joanos muziejėlis. Ant sienų kabo paveikslai, vaizduoją įvairius jos gyvenimo momentus, ir senos istorinės vėliavos. Tačiau didžiausią įspūdį daro dvi dailios didelės Joanos statulos: viena — Orleano princesės Marijos dovana (bronzinė), kita — įgyta už pinigus jos gerbėjų. Pastaroji vaizduoja klūpančią naktiniuose drabužiuose Joaną, kurią dieviškas balsas buvo prikėlęs pačiam vidurnaktį ir jai apreiškęs jos misiją. Statula — balčiausio marmuro, skulptūros šedevras.

Maždaug į vakarus nuo Domrémy, už 1,7 km., prie meksfaltuoto vieškelio, kalno šlaite neseniai prancūzų tautos pastatyta labai graži Joanos garbei bazilika. Iš šios vietos atsiveria puikūs reginiai į klonius, kuriais teka upė Meuse. Šiose vietose ji ganė ir dainavo anuomet. Be-

A. KARVELYTĖ

KRISTUS BE ZIEDŲ

Kaip norėtųs visa visa užsimiršti,
Nieko nebelaukti, niekam netikėt,
O Dievuliau geras, kamgi leidai mirti
Tai mažai gėlelei aną baisią nakt . . .

Pamenu, suklūpus ten po baltu kryžium,
Su žiedais meldžiausi, su žiedais verkiau —
O dabar taip tuščia, neramu ir nyku
Čia po Tavo kojom nėr žiedų daugiau . . .

O žinau, bus dienos ir žiedeliai skleisis,
Vėl prie balto kryžiaus klūposiu viena —
Tau, gerasis Kristau, savo skausmą baisų
Tyliai atiduosiu žiedo šypsena.

žiūrint į apylinkę, savaime tau prisimena Joanos atsisveikinimo žodžiai, kuriuos Šileris parašė „Orleano mergelėje".

Prieš bažnyčią, abiejose laiptų pusėse, stovi dvi didelės bronzinės statulos, vaizduojančios Joanos motiną su rateliu ir tėvą su arklu. Tačiau įspūdingiausia skulptūros grupė — po bazilikos fasado kolonomis, kur atvaizduojamas Joanos regėjimas. Prancūzų giliu įsitikinimu, bažnyčia esanti pastatyta toje vietoje, kur Joana Dark turėjo regėjimą. Bazilika renesanso stiliaus, vienu bokštu, kuris tam tikroje aukštumoje apjuostas kristalų ar brangakmenių vainiku; pastarąjį iš visų bokšto pusių kelia aukštyn moterų figūros. Neišpasakytas vainiko žėrėjimas būna saulėtomis dienomis.

Patekęs į kriptą arba koplyčią, lyg sustingsti, sužavėtas jos grožio ir savotiško jaukumo, kuris net maršalą Fošą 1920 m. čia atvedė padėkoti Marijai ir Joanai už laimėtą Prancūzijos pergalę.

Į baziliką patenkama iš šono. Akys negali atsistebėti architektūros šedevru. Viename ir kitame bažnyčios gale — didieji balto marmuro altoriai. Sienas puošia didžiausi spalvoti paveikslai iš Domrémy mergelės gyvenimo: čia ji priima pirmąją komuniją, čia kaujasi priešaky kariuomenės su anglais, čia vėl kitokios scenos. Kupolas, paveikslai kiek primena Pažaislio bažnyčią.

Nenoriai palieki bažnyčią ir skubi prie Joanos šaltinio, kur ji regėjusi angelą (nes ji pati buvo kaip angelas); atsigeri jo vandens ir lieki lyg šventesnis.

Pažvelgi į miškingas pašlaites, į žaliuojančius slėnius, kuriais tyliai vingiuoja skaisti Meuse, ir tau darosi visai aišku, kad tikrai čia Joana vaikščiojo, kad tikriausiai ir tu jos pėdomis žengi; junti, kad paskui tave seka jos dvasia. Nors ją sudegino, bet ji tebėra gyva Prancūzijoje. Taip visi čia ją myli, ir man neteko matyti bažnyčios, kur nebūtų jos statulos. Iš pagarbos ji net vadinama Prancūzijos lelija.

Paryžius, 1938.VIII.12.

PR. AUKŠTIKALNYTĖ

MARIŲ PASAKA

Taip pamažu, nutilus saulė leidžias
Į gintaro pilis . . .
Ir sudreba stiklinis marių veidas,
Perbėga šiurpulys . . .

O bangos rūsčios, bangos baras — — —
Ir klaikią pasaką menu
Apie žvejus anapus marių
Ir karalaitę vandenų — — —

Girdžiu, kaip verkia baltas smėlis
Po kojų auksaplaukės
O per marias, vaiskias ir mėlynas
Juodi laivai atplaukia — —

Juoduos laivuos žvejai sukaitę,
(O marių putom kraujas trykšta . . .)
Išveš, išveš jie karalaitę
Iš gintarinių bokštų — — —

. . . Sustingo ūkanos ant marių . . .
O kur, o kur beeit? — — —
Tik vieniša žuvėdra lydi
Žvejus ir karalaitę — — —

PRANĖ AUKŠTIKALNYTĖ

ILGESYS

Greičiau pamest pradėtą šokį
Ir čia nebepakliūt!
O tu, širdie, tu nenešioki
Sudužusių stiklų — —

Jau aš einu, tyliai, apstingus
Pakalnėm ir naktim . . .
Vaje, gražiai čia žvaigždėm sninga
Rasotoj pilnaty . . .

Baltai sušvitę dobiliukai,
Balti, balti takai —
Kažkur toli, toli paliko
Ir žodžiai ir juokai — —

O nežinau, ko man čia reikia — —
O nežinau, kas tu . . .
Tik sausas vėjas plaukus draiko,
Nuo ilgesio alpstu — — —

Kaip gyvena Kolumbijos moksleiviai

Prieš metus „Ateitis", norėdama savo skaitytojus supažindinti ir su tolimiausių kraštų moksleivių gyvenimu, vienai Kolumbijos Ibaguė miesto gimnazijai buvo nusiuntusi keletą klausimų, į kuriuos gimn. moksl. mielu noru atsakė. Iš mūsų pusės tarpininkavo ir į ispanų bei iš ispanų k. vertė ten studijuojąs lietuvis N. Saldukas, o iš Kolumbijos moksleivių pusės tarpininkavo Ovidia Plasted Norman, kurią linksmai nusiteikusią matome paveikslėly.

I. Moksleiviai berniukai neturi nustatytų uniformų. Mergaitės turi uniformas. Moksleivis subręsta paprastai vėlai. Vidurinius mokslus gali pradėti jau nuo dešimties metų amžiaus.

II. Mokyklos yra realinio tipo. Berniukai ir mergaitės mokosi atskirai. Iki šiol dar nei mišrūs universitetai neorganizuojami. Vidurinių mokyklų arba gimnazijų mokslas trunka šešis metus. Atostogos būna dvejos: pirmos nuo lapkričio penkioliktos iki vasario mėn. pirmojo pirmadienio, antrosios — mokslo metų vidury, t. y., liepos mėn., kurios trunka penkioliką dienų arba vieną mėnesį.

III. Tarp berniukų ir mergaičių nėra jokių santykių. Tarp mokytojų ir moksleivių taip pat nėra jokių ryšių: moksleiviai įpareigojami mokytojus gerbti, o mokytojai — atsilyginti tuo pačiu.

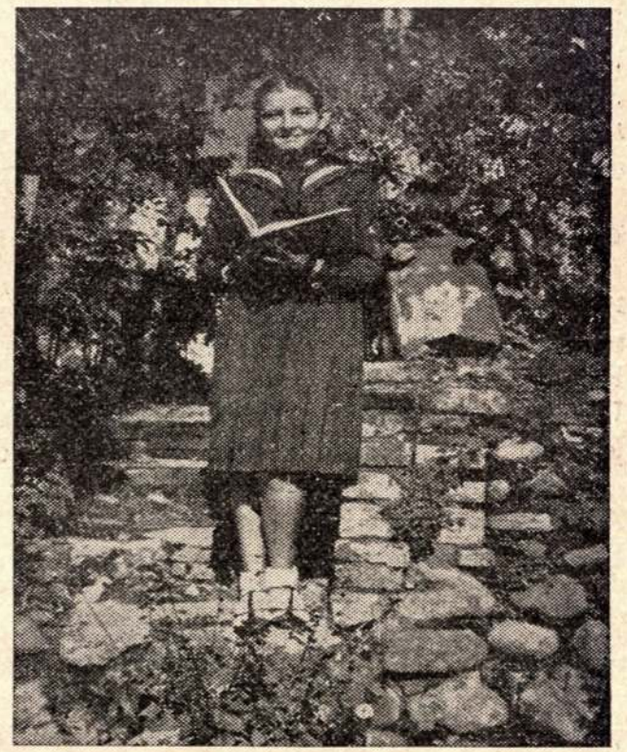

Kitoj pusėj foto O. Plasted yra parašiusi šiuos žodžius ispaniškai: „Žurnalui „Ateitis" su geriausiais mano linkėjimais jos klestėjimui".

Kolumbijos mokyklose moksleiviai yra kolumbiečiai, bet yra ir svetimtaučių.

IV. Skautai iki šiol dar tik tepradedami organizuoti, tačiau ne valdžios, bet taip sau privačių asmenų. Yra literatūrinių būrelių, kuriuose organizuojami literatiniai vakarai. Būna moksleivių ekskursijų ir yra ruošiami pokyliai. Kai kuriuose vietose ruošia mišrius pasilinksminimus ir šokius. Jei mokykla turi savo

orkestrą, visą programą užpildo patys moksleiviai, priešingai yra kviečiamas privačių asmenų orkestras.

Moksleiviai dalyvauja katalikų veikime, organizuodami eucharistininkus.

Mūsų mokyklose nėra jokių slaptų organizacijų.

Moksleiviai(ės) neturime jokio specialaus žurnalo. Turime kiek — reikšmingesnį, moksleivių mėgstamą, vadinamą „Arte", kurio redaktorius yra mano ispanų kalbos profesorius Antanas Manuelis Bonilla, ispanų kalbos Karališkosios Akademijos narys. Šiaip turime įvairių žurnalų, bet beveik be vertės.

V. Mokyklos sienose moksleiviams draudžiama rūkyti, tačiau už mokyklos sienų nėra uždrausta. Tą pat galima pasakyti ir apie svaiginamų gėrimų vartojimą.

Moksleiviai(ės) galime žaisti kortomis, bet kaip paprastu žaidimu. Galime dalyvauti suaugusių pokyliuose kuomet tai įvyksta namuose arba turime specialų pakvietimą. Šokame moderniuosius šokius. Pas mus ginama šokti tik vulgariški šokiai. Laisvai dalyvaujame kine, teatre, kuomet pelikulia arba vaidinimas yra padorus.

VI. Yra daug turtingų moksleivių, kurių vieni mokosi mokslo įstaigose, kiti turi mokytojus savo namuose.

Mokyklose moksleiviai gyvena internatuose, pusiau internatuose (semiinternatuose) ir šiaip butuose arba pas tėvus. Atvyksta internatan pirmąjį vasario pirmadienį. Gali išeiti miestan sekmadieniais ir šiaip šventomis dienomis. Jei laike savaitės pasižymėjo blogu elgesiu — neišleidžiami. Taip pat gali išeiti miestan su specialiu tėvų leidimu.

Semiinternatuose susirenka rytą septintą valandą ir išsiskirsto šeštą valandą vakare, užsilaikydami kaip ir gyveną privačiuose butuose.

Kolumbijoj daug analfabetų. Moksleiviai paprastai domisi literatūra ir ją myli. Žymiausi Kolumbijos poetai ir rašytojai yra šie: Manuel Antonio Bonilla, Guillermo Valencia (poetas ir beletristas), Victor Mallarino, Rafael Pombo, Ricardo Nieto (jo vieną eil. spausdiname šiame nr.), Juan Lozano, Otto de Greif, Arturo Camacho Ramires, José Eustacio Rivera, Rafael Carrasquilla, Eduardo Posada (istorikas).

Moterų rašytojų tarpe turime: Silveria Espinosa de Rendón, Soledad Acosta de Samper, Blanca Jaramillo, Luz Stella (pasakų sekėja), Emilia Pardo (šeimyniško gyvenimo kronistė), Laura Victoria (poetė).

Visoje šalyje kalbama ispanų kalba. Tiktai primityvių žmonių ir kai kurių Tierradentros (Kaukos ir Huilés departamentuose), Mutilonės, Patumayjos ir Lygumų žmonių tarpe kalbama primityviška indijonų kalba.

VII. Apie Lietuvą žinome tik tiek, kad ji yra mažutė valstybė ir yra tarp šiaurės Lenkijos ir pietinės Latvijos, kad jos sostinė — Kaunas, kad turi virš dviejų milijonų gyventojų ir kad yra prijungta prie Lenkijos. (Matyt, jie yra girdėję apie okupuotą Vilniaus kraštą. Red.).

VIII. Kolumbijos moksleiviai-ės turime geriausių norų bendradarbiauti su Lietuvos moksleiviais.

BOLYVARAS NEMOKA ARKLIU JOTI

(Vaizdelis iš Bolyvaro gyvenimo)

Bolyvaras gimė Karakase liepos 24 dieną 1783 metais pasiturinčių ir kilnių ispanų šeimoj. Jo tėvas vadinosi Jonas Vincas Bolyvar, kuris

Pirmoji pamoka dviračiu

mirė palikdamas Simaną, trijų metų amžiaus. Jo motina vadinosi Marija de la Concepción, kuri, po vyro mirties persikėlė į vieną viensėdį. Tenai Bolyvaras buvo savo motinos ir auklės auklėjamas. Ši pastaroji buvo negrė Ipolita. Prie jos Bolyvaras buvo labai prisirišęs. Negrė jam pasakodavo įvairiausių fantastiškų pasakojimų, kurių Bolyvaras, klausydamas su savo broliukais, ne kartą drebėjo. Tenai jis išmoko asilu jodinėti, kurį jam buvo dovanojęs jo mylimas dėdė.

Vieną dieną jie išvyko pasijodinėtų. Asilas, kažko išsigandęs, staiga pašoko ir Bolyvaras netikėtai nukrito. Jo dėdė, matydamas, kad Simanas dėl tokio menko nieko nukrito, tarė: „Matau, kad esi niekam netinkąs, nes po tiek laiko ir mokymo dar nemoki nė arkliu joti". Simanas jam atsakė: „Aš nemoku arkliu joti dėl to, kad visuomet joju asilu".

Ovidija Plested Norman, III klasės.

HIMNAS VĖLIAVAI

I

Ne, tai ne himnas, ką noriu dainuoti,
Ne, ne giesmė tai, ko trokšta dvasia —
Tik, kaip galingas erelis plasnojąs,
Tau nusilenkti einu susikaupęs,
Mano tėvynės brangi vėliava.

II

Matau, kaip tu vėjuj gražiai plėvėsuoji,
Kaip žydi gražiai savomis spalvomis,
Kaip trokštu praeinant parpult po tavim
Pavirtęs patsai gėlėmis.

III

O jei tu galėtum,
Kai entuziazmu aš visas degu,
Kuri giesmėje ašei tau išgiedojau,
Trispalve, pridengt mane savo glėbyje,
Kaip aras priglausti po savo sparnu.

IV

Kokia tu graži,
Plėvesuojanti mūšio lauke,
Didžiavyrių kraujų išrašyta —
Šiandien tu trispalvė, gal būti, rytoj,
Kolumbijos vėliava,
Mūsų kraujas pavers, pavers gyva tave.

V

Ar tu vėjuj supies, ar tų sieloje glūdi,
Kokiu išdidumu, vėliava, ar žinai,
Puolam mes po tavim —
Ir aukojamos visos gyvenimo dienos
Ir aukojamas kraujas tau, kaip žiedai.

VI

Esi tu kaip motina — tavo glėbyje
Paguodai nulinksta pavargusis veidas,
Paguodai nusvyra bejėgė galva,
Ir jei tu gyvenant žiedais mumis puoši,
Turi tu žiedų ir mirties patale.

Ricardo Nieto

SOFIJA MICKEVIČIŪTĖ

Meilė ir moteris

Didžiausia laimė, brangiausias daiktas pasauly yra mylėti kitas žmogus visa siela ir būti jo mylimam.

Foersteris

Meilė — tas žodis taip paprastas, toks mažas, taip kukliai skambąs. Bet pasakoja tokius didelius, nuostabius ir nepaprastus daiktus. Kiek daug jame sukaupta ilgesio, svajonių, laimės, dar daugiau — kančių, nusivylimų! Kam nusišypso ši dievaitė, tas neranda daugiau ramybės. Ji ateina nelauktai atūžia, kaip audra, mostelia savo sparnu, ir kasdienė gyvenimo pilkuma svyra, kitaip jau atrodo žemė, kitaip dangus. Tai kažkas įsiliejo į širdį, mes jaučiame tai ir stebimės. Kažkoks nepaprastas svečias apsigyveno mumyse, svečias kerėtojas, svečias muzikas. Širdyje jis groja neramų ilgesį, kurio negalima užveikti, užšaukti! Suklupsiu po sunkaus darbo, ar dar sunkesnio vargo našta, o tas mūsų širdies burtininkas, svečias, mūsų dvasios smuiku vis gros tą vienodą, bet tokią įvairią, tokią įdomią ir žavinčią meliodiją — myliu, myliu, myliu...

Moteris — šiame varde spindėte spindi švelnus būdas su pasiaukojančia meile ir nuostabus švelnumas su neišsenkančiu patvarumu. Bet ir ši jau iš prigimties silpna būtybė, kaip tas mažutis žodelis meilė, slepia savyje daug jėgos, jėgos, kuri daro stebuklus, kuri šiai silpnai būtybei duoda drąsos ir tvirtumo nugalėti ir didžiausias kliūtis, pastojančias kelią į jos laimę, tikslą. Meilė! Meilė padaro moterį švelnią, ramią, bet ta pati meilė daro ją galingą, tvirtą.

Sunku įsivaizduoti moteris be meilės. O Striupas sako: „Moters gyvybei palaikyti ne tiek reikia oro ir maisto, kiek meilės". Ir tai tiesa. Moteris negali be meilės gyventi. Jau Kūrėjas, sukurdamas moterį, padarė ją daug silpnesnę už vyrą, bet todėl davė jai jautrią širdį, mylinčią viską, kas gera, gražu, kilnu. Nors tiesa, negalime sakyti kad vyrai nemyli nieko gražaus, kilnaus, bet vis tik jie yra netokie jautrūs, kitokia jų prigimtis todėl ir kitaip į visą tai reaguoja, kitaip atjaučia.

Pažiūrėkime į didžiąsias krikščionybės moteris. Visas jų gyvenimas buvo persunktas meile, drąsa. Meilė, kantrybė, gailestingumas buvo visas Šv. Marijos gyvenimas. Moterys, kurios sekė kryžių nešantį Kristų ir jo lig paskutinės valandos nepaliko, iš meilės tai darė.

Taip pat matome, kiek šiandie mergaičių su didvyrišku pasiaukojimu dirba įvairiose ligoninėse, net užkrečiamųjų raupsų įstaigose. Visa tai išplaukia iš meilės...

Dabar pažiūrėkim į moterį ir žemiškąją, seksualinę meilę. Dažnai ne viena mergaitė, išgirdusi kalbant apie meilę, nors ne ją liečiančią, parodo savo nepasitenkinimą, lyg įsižeidžia, kad tokios kalbos prie jos kalbamos. Žinoma, jei bus kas netinkamo, nepadoraus kalbama, tai kiekviena dora mergaitė turi į tai tinkamai reaguoti, bet jei apie ją padoriai kalbama, tai tas gėdingumas čia nereikalingas. Juk žemiškoji meilė nėra žemesnė už artimo ir Dievo meilę, nes ta meilė yra taip pat kilni, paties Kūrėjo

įsakyta. Tik labai liūdna, kad ji nėra tinkamai gerbiama ir dėl to tai reikia mums raudonuoti. Nedaug yra žodžių, kurie būtų taip begėdiškai vartojami, kaip meilė. Viskas, kas yra „meilė" pažymima, yra sau prieštaraujančių dalykų pasaulis. Aukščiausia ir žemiausia, skaisčiausia ir niekšiškiausia, angelo garbės vertas mintis ir dalykus, kurie pastato žmogų žemiau už gyvulį, viską turi kantrus žodelis meilė pakęsti. Ją kartoja iš visų sakyklų, beveik kiekvienam pamoksle, bet taip pat jį dainuoja visuose naktiniuose restoranuose pusgirtiems svečiams. Čia ji yra šventa bažnytinė poezija, čia šokių arba girtavimų nepadori daina. O jei mes paimtumėm visus tuos romanus, visas tas poezijas, kuriose rašo apie meilę, kokia milžiniška biblioteka susidarytų! Bet kaip tik dėl to tas žodis yra nustojęs savo tikros prasmės. Žodis, kurį rašė tiek daug nešvarių rankų, kurį taip daug nešvarių lūpų tarė — tas žodis turi prarasti savo didybę. O juk žodis meilė buvo didis ir skaistus! Šv. Jonas, norėdamas pažymėti Dievo Esybę, nerado nieko didesnio ir gražesnio už žodžius: „Dievas yra meilė". Todėl dėl šito meilės žodžio nereikėtų rausti, jis turėtų būti šventai suprantamas. Yra dar daug žmonių tinkamai ją suprantančių. Ypač moterys, kaip jautresnės, tą gražią jaunystės meilę turėtų branginti.

Kaip skleidžiasi rožė rytmečio spinduliuose, taip prasiveria jauna širdis, skaisčiai jaunystės meilei. Visos jaunuolės pajėgos — protas, kilnūs jausmai, ilgesys, širdies linkimas, lyg nūduriavusios kūdikytėj, dabar atbunda džiaugsmingam gyvenimui.

Mylinčiai mergaitei viskas gražu, gera. Mylinčioj mergaitėj sunku rasti to pesimizmo, nepasitenkinimo gyvenimu, nusivylimo, nes jos sieloj yra šventė, joje yra visa tai, ką gražiausia Dievas sukūrė. Ne viena gėlė ir paukščių giesmė nėra gražesnė už mylinčią moters širdį, kurioje žydi visos dangaus gėlės, kurioje visas choras meilės giesmes gieda. Juk, kaip dažnai mes pastebim, kad kilni moters — mergaitės meilė blogą žmogų pakeičia, vėjavaikį rimtu padaro, silpną stipriu. Mylinčiai moteriai nieko nėra negalimo, nes meilei nė vienas kalnas nėra per aukštas, nėra jai per stačių prarajų, per ilgo kelio, per didelio skausmo, per karštos saulės, per tamsios nakties. Ji yra galingesnė ir už skausmą ir už mirtį.

Mylinčioj motery yra amžinas pavasaris, amžina jaunystė, amžina šventė, nes tiktai meilė duoda gyvenimui vertų, šilimą ir džiūgavimą. Meilė moterį sukūrė. Meilė Dievą žmogum padarė. Meilė yra ant kryžiaus dėl mūsų iškentėtos kančios, kad mes liktume išganyti. Meilė yra pats Dievas ir kiekviena žemiška meilė yra tik Dievo atspindys kūrinio veidrody.

Tik perspėju, kad aš čia kalbu apie tikrą, gilią meilę, bet ne apie įsimylėjimus. Tie visi įsimylėjimai yra tikrosios meilės niekinimas, tai yra aikvojimas savo brangiausio turto, kilniausių jausmų. Moteris, kuri yra greita tokiems įsimylėjimams, paskui negali kilniai mylėti . . . Mylėti amžinai, kilniai ir giliai tegali tas, kas budrai ir rūpestingai saugoja savo širdies turtą, neeikvodamas jo visose gatvėse ir turguose" — sako Foersteris.

Jei mes pasibaisėdamos žiūrim į šių dienų dorovinį pakrikimą ir klausiam, kas bus toliau, ką reikia daryti, kad visa tai praeitų, tai atsaką randam savyje: mes, jaunosios, privalome stoti į kovą. Meilės tikrosios prasmės grąžinimas pareina tik nuo mūsų. Ir Dievas, sutverdamas moterį, pasakė: „Duosiu žmogui moterį, kuri jį nuo žemės pakeltų". O moteris vyrą pakels nuo žemės tik tada, kada jai paskutinė meilė bus pirmoji ir vienintėlė.

Moksleivės tualetas

TVARKINGOJI MERGAITĖ

Kiekvienoje klasėje rasime mergaičių, į kurias kažkaip malonu pažiūrėti. Jų uniforma visuomet švari, nors ir ne nauja, apikaklė baltutėlė, batukai stropiai nublizginti. Be to, jų nepamatysi susivėlusiais plaukais, perilgais ir nevalytais nagais. Nuėjus į tokių mergaičių butą rasi akį glostančią tvarką: knygos gražiai aplenktos, tvarkingai sudėtos, ne taukuotos. Visa moksleviškai kuklaus kambarėlio atmosfera kalba, kad čia gyvena ne laužas, bet tvarką mėgstanti mergaitė.

Neapsiriksim, kad klasėje yra ir kitokių mergaičių. Jos nesidrovi vaikščioti įtartino švarumo apikaklėm pasipuošusios. Uniforminė suknelė sutrinta, o batai jau senai bebuvo su tepalu ir šepečiu susitikę. Nenuostabu, kad tokios mergaitės kambary ant stalo išblaškytos knygos, tarp jų veliasi duonos plutos ir išdidžiai stovi puodas sviesto.

Per išorę kalba mūsų vidaus gyvenimas. Savo išore netvarkinga moksleivė retai kada būna gera mokinė. Ne viena gal pastebėjot, kad pirmosios mokinės dažniausiai yra pirmosios ir tvarkingumo atžvilgiu.

Esame jaunos, ruošiamės ateities gyvenimui.

O jis nemėgsta jokios betvarkės ir disharmonijos. Jūs sėdit klasėje ir stebite jums mokslo žinias teikiančius mokytojus. Jei mokytojas ateina kartais su kreivai paristu kaklaraiščiu, viena kitai tylomis „siunčiat toliau" — „žiūrėkit, kaip jo kaklaraištis surištas". Nepamirškit, kad kai jūs sėdėsit prieš kitus blogai susitvarkiusios, to pat ir jūs susilauksit. Išorinė betvarkė labai neigiamai veikia žmogaus būdą. Netvarkingas, nežinąs kur kas jo padėta žmogus, blogai eis savo pareigas. Negalime įsivaizduoti netvarkingo, neatydaus gydytojo, vaistininko. Kas būtų su ligoniu, jei gydytojas vietoj vienos vaisto dalies apsirikęs parašytų kitą. Tvarkos ir atydumo reikalauja ir kitos profesijos. Netvarkingo žmogaus niekas negerbia. Juo labiau nedovanojama mergaitėms, moterims. Motina šeimoje yra tvarkos palaikytoja. Kaip jauku yra patekti į tokią šeimą, kur viešpatauja švara, tvarka. Jauti, kad čia gyvena švelni, gerutė saulėta siela. Dauguma mūsų besimokydamos gyvena ne pas tėvus. Butą tenka samdytis. Tvarkingos šeimininkės visuomet turi didžiulius būrius moksleivių. O, žiūrėk, kitos šeimininkės skundžiasi ir skundžiasi, kad kambarys stovi neišnuomotas, ar nuomotojas pabėgo. Ką reiškia tvarka ir švara, gal ne viena patyrėt, kai vidury mokslo metų tenka ieškotis kambario...

Metai po metų ir... padėsime į šalį gimnazistišką uniformą. Kaip apsirengti? Kokią suknelę pirmiausia pasisiūdinti? Kaip plaukus susitvarkyti? Kaip jaukiau papuošti kambarį? Klausimų bus daug. Ne pro šalį bus jau iš anksto išgvildenti šiuos klausimus. Gal kas pasakys, kad tai ne moksleiviška. Taigi, kad moksleiviška. Čia ir yra didelė klaida, kad į

J. ŠVABAITĖ

SEPTYNIOS PSALMĖS

Aš nežinau, kur dingti po dienos
ir kur priglausti sunkią galvą...
taip tyliai, tyliai smeigias į mane
septynios psalmės...

Žvaigždynuos plėšosi žaibai,
krauju pasrūva žiedo gelmės...
ateis, ateis, ateis pribaigt
septynios psalmės...

Liūdnam skliaute sustingo žvaigždės...
iš skausmo debesys nukalti,
per melsvą tylą suskamba graudžiai
septynios psalmės...

Suklumpa vakaras tarp pirštų
ir kruvinai nuplauja delną...
Man prie širdies tyliai numiršta
septynios psalmės.

Vilkaviškis

---

moksleivę žiūrima kaip į pamokų kalikę. Juk vistiek jos jau puikiai žino ir IV ir V klasėje, koks rūbas dabar madoj ir koks ne. Taigi, svarbu išsidirbti savyje nesugadinto mados skonio pajautimą. Kažkur skaičiau įdomią mados pasakėčią. Vienas medžiotojas pamatė laukinę žąsį. Šaudamas taip užgavo, kad tik pora uodegos pluksnelių beliko. Tokios nelaimės ištikta žąsis gėdinosi grįžti namo — juk visos draugės ją išjuoks. Vargšė pasileido bėgti kur akys ves. Po ilgos kelionės ji papuolė į kitą žąsų būrį. Kilo klegesys. Visos juokėsi iš keistos svečio uodegos. Tuo pat laiku prisiartino viena vyresniųjų, apžiūrėjo atkeliavusiąją, pakraipė galvą ir pasakė: „Tegul sau juokiasi. Man atrodo, kad dviplunksnė uodega labai graži, nes aš tvirtai įsitikinusi, kad čia paskučiausios mados žodis!" Tuomet ir kitos žąsys pridūrė: „Ir man, ir man atrodo, kad tokia uodega labai gerai tinka prie veido!" Kitą rytą jau visos jaunosios žąsys beturėjo vos po porą plunksnų uodegose. Motinoms skaudėjusios širdys raunant gražias dukterų plunksnas, bet po keletos dienų išsirovė ir jos tas nemoderniąsias plunksneles.

Ką padarysi, kad mada tapo tokia galinga. Jei nenori likti apšaukta atsilykėle, turi šiek tiek taikintis. Na, kad ir ne visas plunksnas išsipešioti, kaip kad anos kvailos žąsys padarė, bet šiek tiek apsidailinti reikia.

Šiuo numeriu ir pradedame pasikalbėjimus kosmetikos bei tualeto klausimais.

Apžvalga

Mūsų kariuomenės manevrai.

Nuo IX. 10 iki 15 d. buvo mūsų kariuomenės manevrai. Jie vyko Rytų Aukštaičių vakarinėj dalyj, Ramygalos, Siesikų. Vendžiogalos, Krekenavos ir kitose vietose. Vadovavo pats kariuomenės vadas gen. Raštikis. Rugsėjo 14 d. manevrų pažiūrėti buvo atvykęs Respublikos prezidentas. Kariuomenė visur gyventojų buvo džiaugsmingai priimama. Rugsėjo 18 d. grįžtančią kariuomenę Kauno visuomenė sutiko su gėlėm ir ovacijom. Kiekvienas karys papuoštas gėlėmis.

Lietuvos Kariuomenės Kūrėjų Savanorių kongresas.

Jis įvyko rugsėjo 7 d. Į kongresą suplaukė per 6000 savanorių. Tą pačią dieną po piet Dainų slėny buvo iškilmingas kongreso posėdis. Atsilankė Resp. Prezidentas A. Smetona, keli ministeriai ir daug kitų aukštų svečių. Kongresą sveikino antrasis Resp. Prez. A. Stulginskis, trečiasis Resp. Prez. dr. K. Grinius, arkivysk. Karevičius, vyskupai ir organizacijos.

Iš Dainų slėnio savanoriai atžygiavo į Karo Muziejaus sodelį. Vyr. kariuomenės kapelionas kan. Sabaliauskas pašventino karininko A. Juozapavičiaus ir kareivio P. Lukšio paminklus.

Vakare Dainų slėny Valst. Teatro artistai, režisuojant B. Dauguviečiui, suvaidino K. Rūko misteriją „Laisvės žygiai".

Dainų šventė Ukmergėje.

Rugsėjo 10-11 d. Ukmergėje įvyko dainų šventė, į kurią suvažiavo apie 10.000 žmonių.

Šeštadienio vakarą valst. gimnazijos salėje įvyko simfoninis koncertas ir chorų varžybos. Varžybose dalyvavo 7 chorai. Pirmą vietą laimėjo Telšių katedros ir Šiaulių jungtinis chorai.

Dar buvo religinis koncertas gimnazijos salėje. Programą užpildė solistai: Augaitytė, Bacevičius ir Kučingis, Šiaulių S-gos Centrinis choras ir valst. radijofono orkestras.

Religinis ir simfoninis koncertai buvo pakartoti moksleiviams.

Jau tūkstantis tautosakos plokštelių.

Nesenai Lietuvių Tautosakos Archyvas užrašė fonografu tūkstantąją tautosakos plokštelę. Užrašinėti pradėta 1935 m. Į pirmąją plokštelę įdainavo veteranas Martynas Jankus iš Bitėnų, į tūkstantąją — P.Baliukonienė 82 m. amžiaus.

Plokštelėse įrašyta 6.895 tautosakos dalykai. Daugiausia įrašyta dainų — per 600.

Visoms plokštelėms išklausyti, kaip apskaičiuota, dirbant į dieną be pertraukos po 6 val. reikėtų viso mėnesio.

Lietuvių rašytojų profesijos.

Iš šimto vyresniųjų ir jaunesniųjų rašytojų yra: mokytųjų — 19; žurnalistų — 17; aukštesniųjų ir žemesniųjų kategorijų valdininkų — 16; tik iš rašytojo darbo gyvena — 11; profesorių — 6; pensininkų — 5; artistų — 4; be profesijos — 3; dvasiškių — 3; gimnazijų ir bendrovių direktorių — 3; studentų — 3; bibliotekų ved. — 2; kariškių — 2; ūkininkų — 2; advokatų 1; agronomų — 1; diplomatų — 1; vaistininkų — 1.

(Iš 1938 m. „Dienovidžio" 6 Nr.).

Tarptautinis romano konkursas.

Vieno Londono knygų leidykla paskelbė II-rą tarptautinį romano konkursą. Premija — 4000 svarų sterlingų. Romanas turi būti parašytas vokiečių, italų, prancūzų, vengrų, švedų, olandų ar čekų kalbomis.

Pirmąją tarptautinę romano premiją laimėjo vengrų rašytoja Yolande Foldes už romaną iš vengrų emigrantų gyvenimo.

Dainos apie gyvulius.

Čekoslovakijoj išėjo O. F. Bablerio sudaryta nedidelė antologija. Jos temą sudaro įvairių tautų poetų eilėraščiai apie gyvulius. Eilėraščiuose apdainuojama arkliai, karvės, katės, ereliai, asilai ir kt.

Literatūros naujienos.

Vydūnas išleido trijų veiksmų dramą, vardu **„PASIILGIMAS"**.

ALYTUS

Klasė ir kapai.

Besirenkančius po vasaros atostogų alytiškius nustebino liūdna žinia apie septintos klasės mokinio Balio Virbalio mirtį. Jis mirė rugpiūčio 31 d. Alytaus ligoninėj dėl kraujo apsinuodijimo. Tai graudus supuolimas su mokslo metų pradžia, sujaudinęs visą gimnaziją. Tą pačią dieną vakare įvyko velionies kūno transportacija iš ligoninės į bažnyčią. Procesijoj dalyvavo vieni mokiniai. Kun. A. Buikus pasakė graudų pamokslą. Mokiniai, atėję į pirmosios mokslo metų dienos pamaldas, palydėjo a. a. B. Virbalį iš Alytaus. Atsisveikinimo kalbas pasakė kun. kap. K. Katilius, klasės auklėtojas mok. S. Antanaitis, klasės draugų vardu V. Dvilinskas ir mirusiojo vardu jo brolis K. Virbalis. Šv. Sakramento Brolijos ir klasės atstovai dalyvavo laidotuvėse Leipalingy. Visi gailisi uolaus ir linksmo mokinio ir Šv. Sakramento Brolijos valdybos nario. **Arūnas.**

JONIŠKIS

— Naujus mokslo metus moksleiviai pradėjo kupini jėgų, kūrybinio nusiteikimo ir energijos.

Visas mokiniškas gyvenimas vėl sugrįžo į savo vagą.

Mokyklos gyvenimą pirmieji sujudino religininkai ir literatai.

Religinio būrelio susirinkimas įvyko rugsėjo 9 d. Valdybon išrinkta: K. Norutis (VII), T. Bičkūnaitė (VII), J. Avižienis (VII), M. Kazlauskaitė (VIa), R. Radzvilaitė (VIa) ir P. Kazlauskas (VIb). Naujoji valdyba turi daug sumanymų, kuriuos ir įvykdys, jei niekas netrukdys.

— Literatai rugsėjo 11 d. sušaukė susirinkimą ir išrinko valdybą. Į valdybą išrinkti: J. Skrupskelis (VIb), G. Mykolaitytė (VIII) ir J. Platelis (VIb). Šiais mokslo metais literatams vadovauja p. mok. Dargis. **Aš.**

LINKUVA

— Visi Lietuvos pakampiai šaukia, rėkia, kad net gerklės plyšta, čia tą padarė, čia tą, visi laikraščiai primarginti įvairiausiomis naujienomis . . . Mes linkuviečiai, gyvendami šiaurinėj Lietuvoj, būdami, na, — kaip čia pasakius, šaltesnio

---

M. Lastauskienė — II LAZDYNŲ PELĖDA, ruošia spaudai savo raštus. Jų žada būti keli tomai.

P. Orintaitė ruošia istorinį romaną. Tam tikslui išvyko Vokietijon rinkti medžiagos.

Kun. Dabrila išleido jau ketvirtą laidą **„VAI LĖKITE, DAINOS“.**

K. Inčiūra, paruošė spaudai naujų eilėraščių rinkinį **„BALTIEJI RAITELIAI“.**

Neseniai išėjo iš spaudos **K. Jankausko** romanas iš naujakurių gyvenimo **„VIEŠKELYJE PLYTŲ VEŽIMAI“.**

Muzikos barai išleido moterų chorui dainą **„NAŠLAITĖS NAKTIS“.** Žodžiai poetės S. Neries.

VERTIMAI

Vyt. Tamulaitis ir A. Lešinskis išvertė Montgano biografinį veikalą apie Napoleoną. Ten nupieštas visas Napoleono gyvenimas. Veikalas jau spaudoje.

Šešplaukis — Tyruolis išvertė iš vokiečių k. **ŠILERIO BALADES.** Baigiama rengti spaudai.

Neseniai iš spaudos išėjo **Dantės Aligieri „DIEVIŠKOJI KOMEDIJA“.** Vertė prel. J. Narjauskas. Sukrauta „Spaudos Fonde“.

St. Blinda išvertė rusų rašytojo **L. Tolstojaus** romaną, vardu **„CHADŽI MURATAS“.**

Moksleivių vakaras.

VIII. 21 d. Babiržės apylinkės moksleiviai surengė vakarą. Suvaidinta **„TAIP PRAAMŽIUS LĖMĖ“.** Kitą programos dalį užpildė moksleivių kūryba. Savo kūrybos skaitė stud. Em. Šešeikaitė, K. Padarauskaitė, Drevinis, Pr. Aukštikalnytė, p. Šatas. Skaityta prie laužo. Be to, pasirodė baleto šokėjos ir dainininkės. Vakaras praėjo jaukiai ir nuotaikingai. Jis buvo sutraukęs daug apylinkės jaunimo.

temperamento, per daug nesireklamuojam, ale dirbam.

— Literatai, sugužėję iš visų pakraščių, prisigėrę pievose kūrybinės nuotaikos, tuoj sušaukė susirinkimą ir išsirinko naują valdybą... Buvęs būrelio pirm. Vyt. Pinkevičius (VIII), perleido savo „sostą" A. Gruzdui (VII). Religininkai irgi sušaukė susirinkimą ir taip pat išrinko naują valdybą. Pirmininku išrinktas M. Jurgaitis (VII).

— Rugsėjo 17 d. naujoji valdyba sušaukė literatų būrelio susirinkimą. Buvęs būrelio Globėjas mokyt. P. Mikutaitis pasakė atsisveikinimo kalbą ir pareiškė, kad šįmet jis dėl susidėjusių aplinkybių būrelio nebegalės globoti. Šiais mokslo metais būrelį globos mok. J. Vadeikis.

Nutarta išleisti 3-jį „Jaunystės Žiedų" numerį. Red. komisijon išrinkta: M. Umbrasaitė (VII), J. Padvarskis (VII), A. Stanevičius (VII), Z. Jasiukaitis (VII), A. Gruzdas (VII) ir redaktorium V. Pinkevičius (VIII). **Audra.**

MARIJAMPOLĖ

Ir vasarą dirba.

Simno apylinkėj atostogaujančių marijampoliečių abiturientų inciatyva vietos šaulių būrio vardu surengtas 1938-VII-10. aušrininko Ksv. Vanagėlio-Sakalausko minėjimas. Pažymėtina, kad šis aušrininkas yra kilęs iš šios apylinkės, Kalesnykų km.

Visą programą išpildė patys moksleiviai. A. Aleksandravičius skaitė paskaitą „Ksv. Vanagėlio gyvenimas, darbai ir kūryba", Alg. Griškevičius — ištrauką iš Vanagėlio raštų (abu Marijampolės V. R. J. B-kų gimn. abiturientai). Be to, programoj dalyvavo Alytaus valst. gimn. moksleiviai (E. Visockaitė, B. Autrevičiūtė, V. Šreiberis ir Stenionytė), ir Simno prad. mokyklos mokiniai (O. Nedzinskaitė, Žibūdaitė ir Jermula).

Į minėjimą atsilankė dalis vietos inteligentijos ir visuomenės. Minėjimas visiems patiko. **Ramutis.**

MAŽEIKIAI

— Trys mūsų šeštokės: O. Švažaitė, St. Vilimaitė ir St. Litvinaitė apkeliavo šią vasarą pėsčiomis beveik visą rytų ir šiaurės Lietuvą. Iš viso kelionės padaryta apie 600 km. Kelionė buvusi tiek įdomi, kad ateinančią vasarą jos vėl būtinai keliausiančios.

— IX. 17 d. Džiugu, kad ir šiemet literatūrininkai pirmieji drįso pasirodyt.

Buvęs būrelio pirm. Z. Umbražiūnas (VIII) papasakojo įdomius savo įspūdžius iš Italijos, „Campo Mussolini" stovyklos.

Alg. Grybauskas recenzavo romaną „Egzaminai".

Eilėraščių paskaitė Stelingis (V).

Išrinkta nauja valdyba: P. Peštenis (VII), Alg. Grybauskas (VI) ir O. Švažaitė (VI). Naujoji valdyba pasiryžusi smarkiai dirbti. Linkim pasisekimo!

— IX-20 d. Pasinaudodama gražiu oru gimnazija suruošė iškylą į Tirkšlių pušyną, esantį apie 8 km nuo Mažeikių. Iškyla praėjo nepaprastai nuotaikingai. Už tai dėkojam gimnazijos vadovybei! **Marius.**

PANEVĖŽYS

„Meno Kuopa" susirinko.

Rugsėjo mėn. 18 d. Berniukų gimnazijos rūmuose įvyko šiais m. m. pirmas Kun. J. Lindės-Dobilo „Meno Kuopos" narių susirinkimas.

Į susirinkimą atsilankė Bern. g. Direktorius, mokyt. Juodelis ir mokyt. Rapševičius.

Programoje Majauskas (8), skaitė įdomią paskaitą apie Strazdelio, Poškos, Vaižganto ir Maironio kūrybą.

Su eilėraščiais pasirodė Aukštikalnytė (8), Margytė (6), Naruševičius (7), Petkevičius (6) ir svečias, atvykęs iš Pasvalio gimn., A. Šatas.

Novelę skaitė Slavinskaitė.

Pažymėtina, kad per šį susirinkimą nesnaudė kritikai ir vienas kitas „poetas" buvo smarkokai „pakepintas".

Pabaigoje Petrovas (V) pagriežė smuiku. Susirinkimas praėjo giedrioje nuotaikoje. Kitame susirinkime nutarta rinkti naują valdybą. **Zigmas Č.**

PASVALYS

— Naujus mokslo metus pradėjome bažnyčioje pamaldomis. Pamaldų metu kun. kapel. Vyt. Balčiūnas pasakė gražų pamokslą. Kapeliono iniciatyva pradedama praktikuoti devynių mėnesių pirmųjų penktadienių šv. Komunija. Šią praktiką atlikinėja nemažas skaičius moksleivių.

Iš būrelių pirmi pasirodė literatai, sušaukdami IX. 11. pirmą sus-mą. Būrelio glob. mokyt. Vl. Kulbokas kalbėjo apie kūrėjus ir jų kūrybą. Jon. Linkevičius skaitė referatą „A. Strazdas, jo gyvenimas ir kūryba". Pr. Vaitiekūnas, Jon. Linkevičius, Al. Šatas ir J. Šimkevičius paskaitė vasariškos nuotaikos eilėraščių. Išrinkta nauja valdyba: Jon. Linkevičius (VI kl.) — pirmininkas, Al. Šatas (VI kl.) — vicepirmininkas, Jul. Šimkevičius (VI kl.) — sekretorius, Pr. Vaitiekūnas

(VII kl.) — iždininkas, Br. Jasilionis (VII kl.) — valdybos narys. Naujoji valdyba pasiryžusi daug dirbti.

Literatūrinis pasilinksminimas

— IX. 17. literatai surengė šaunų literatūrinį pasilinksminimą. J. Šimkevičius, Jon. Linkevičius, Pr. Vaitiekūnas ir Al. Šatas paskaitė savo eilėraščių, J. Šimkevičius ir Pr. Petraitis skambino pianinu, II kl. mergaitės pašoko baletą, linksmųjų brolių kvintetas padainavo apie gimnazijos gyvenimą, o galiausiai visi dalyviai kolektyviai pademonstravo puspadžių mankštą, kurioje tam tikros rūšies „modernizmas" nerado vietos. Pasilinksminimas praėjo gana jaukioje nuotaikoje.

— Sportininkai „dūšiai" peno suranda sporto aikštėje prie krepšinio lentos arba prie ping-pongo stalo, kur uoliai juos treniruoja naujai atkeltas kūno kultūros mokyt. Juknevičius.

— Kiti būreliai dar tebesnaudžia, todėl apie juos šį kartą nekalbėsiu.

Šiemet mokinių skaičius žymiai padidėjo, taip pat padidėjo „Ateities" bei „Ateities Spindulių" prenumeratorių, kurie labai patenkinti šiais gražiais moksleivių žurnalais.

Gegužis.

PRIENAI

— Šiais metais gavom įsitikinti, kad visai teisinga patarlė: „Kiti metai — kiti lapai". Atvažiavę po atostogų, radom kai kur naujus lapus: netekom lietuvių kalbos mokytojo p. Barzduko, kurio išvykimas literatus kuone į pesimizmą įvedė. Išgelbėjo viltis: p. mokytojas prižadėjo mūsų nepamiršti, gyvendamas Alytuje Naujas lietuvių kalbos mokytojas p. A Graževičius atvyko gimnazijon IX. 20.

— IX. 10. į autobusų stotį susitelkė nemažas būrys literatų: atvyko sutikti savo buvusį globėją p. Barzduką, o rytojaus dieną, t. y. IX-11. įvyko pirmas literatų susirinkimas, į kurį, be p. Barzduko, atsilankė ir buvusis literatų pirmininkas J. Juozaitis. Išrinkta nauja valdyba, kurion įeina A. Matukynas, O. Senavaitytė ir J. Rimas.

— IX-18 turėjome progos pamatyti Kauno „Aušros" berniukų krepšinio komandą Prienuose. Rungtynes laimėjo kauniečiai 20:13 (11:9). Prieniškiai pasimokė iš jų, bet tik gal ne krepšinio srity . . . . .

— Būreliai, išskyrus literatus, savo veiklumu šiais metais dar nepasirodė. Kažkodėl kitais metais nenorintieji atsilikti eucharistininkai šiemet miega letargo miegu. Laukiam greitu laiku nubundant.

Grūšiukė.

RASEINIAI

IX-7 d. Tautos šventės išvakarėse gimnazija suruošė minėjimą. Šio minėjimo programą išpildė patys mokiniai. St. Underytė (VIII), skaitė referatą tema: „Tautinės sąmonės brendimas lietuvių literatūroje" ir Kubilius (VII) skaitė referatą: „Kelias į nepriklausomybę, ir kas jį paruošė". Buvo padeklamuota keletas eilėraščių ir paskaityta savosios kūrybos. Šį minėjimą paįvairino choras dainomis ir orkestras muzika. Minėjimas baigtas Tautos Himnu.

IX-16 d. pas mus atsilankė Zarasų gimn. VII - VIII kl. mokinių ekskursija, vadovaujama kl. auklėtojų ir kūno kult. mok. Mums buvo labai malonu susipažinti su aukštaičiais, tik gaila, kad trumpam laikui tesustojo Raseiniuose. Ta proga berniukai sužaidė draugiškas krepšinio rungtynes, kurios baigėsi 17:2 mūsiškių naudai.

IX-18 d. mūsų gimnazija šventė nepaprastą šventę. 9 val. visi organizuotai dalyvavome pamaldose. Po pamaldų sutikome pargrįžtančius iš manevrų dragūnus. Juos apdovanojome gėlėmis ir palydėjome griausmingu „valio".

1 val. buvo šventinamas naujų gimn. rūmų kertinis akmuo, dalyvaujant šviet. ministerijos atstov. insp. Rainiui ir Raseinių visuomenei. Mes džiaugiamės, kad kitais metais turėsime naujus rūmus ir nereikės gyventi „kumetyne". **J.**

ŠIAULIAI

Mergaičių gimnazija.

Sugrįžome iš žaliųjų lankų ir ošiančių miškų atgal į gimnaziją. Joje radome daugybę pasikeitimų: mūsų buvęs direktorius p. Klupšas iškeliamas Joniškin, o mes gavome naują direktorę p. Andriulytę.

Naujais mokslo metais mūsų gimnazijoj mokinių skaičius žymiai pašoko: yra trys pirmos ir penktos klasės, o visų kitų, išskyrus aštuntą, — po dvi.

Įgavusios vasarą naujos energijos, pradedame krutėti. IX-7 buvo pirmas šiais mokslo metais „Literatūros mėgėjų" būrelio susirinkimas. Naujon valdybon, kuri šiame susirinkime buvo perrinkta, išrinkta: Nevenauskaitė (VIIa), Gurlauskaitė (Vb), Marcinkevičiūtė (VIIa), Dievaitytė (VIIa) ir Rudaitytė (VIIa).

Šiais mokslo metais būrelis pasiryžęs daug nuveikti: leisti laikraštėlį, dažniau ruošti literatūrinius teismus, manoma

surengti literatūrinį vakarą, į kurį būsią kviečiami tik mėgiamiausi rašytojai. Būrelio globėjas p. Pinigis patarė užsiimti rimta lektūra ir susipažinti su mūsų literatūros laureatų kūryba.

IX-18 įvyko taip pat pirmas šiais mokslo metais „Religinio auklėjimosi" būrelio susirinkimas. Naujon valdybon išrinkta: Žižniauskaitė (VIIb), Lapeikaitė (Vb), Akmenskaitė (IIb), Biliūnaitė (IIa) ir Garkevičiūtė (Va). Šių mokslo metų pavasarį manoma pastatyti savo gimnazijos kieme paminklą — lietuvišką kryžių, dvigubam jubiliejui — 20 m. nepriklausomybės ir 550 m. krikščionybės — paminėti. Kryžiaus — koplytėlės projektas dail. Bagdonavičiaus jau paruoštas ir jį šiame susirinkime kap. kun. Marcinkus parodė susirinkusiems.

Taigi.

ŠIAULIAI

Berniukų Gimnazija.

Prasidėjus mokslo metams, suprantama, ir būreliai ėmė judintis. Jų mūsų gimnazijoj yra tiek, kiek dėstomų dalykų, o gal dar daugiau. Žodžiu, šakotumą mes mėgstame. Tik, deja, jų veikimas . . .

Iš aktyviųjų pažymėtini literatai, religininkai, gyvulių globotojai ir geografai. Šie būreliai ir pradėjo pirmieji atsibusti. Štai, rugsėjo mėn. 11 dieną jau matome geografus, energingos globėjos p. A. Petrauskaitės vedamus, Lyduvėnuose, Šiluvoje ir Tytavėnuose. Kaip atkaklūs piligrimai, miglotą rytmetį kopėme Šiluvos apylinkių kalnuotais vieškeliais ir grūdomės per žmonių spūstį koplyčion; ir, kaip smalsūs turistai, stebėjomės puskilometriniu Lyduvėnų tiltu, svaigome Šiluvos mugės „neprasmingoj karusėlėj".

Rugsėjo 13 dieną kėlės literatai. Išklausyta praėjusių metų veikimo apžvalgos. Kadangi tais metais buvo dvi valdybos, tai pranešimus darė abu pirmininkai. Pirmoji valdyba suruošė vakarą ir išleido laikraštėlį „Jaunystę", kuris gimnazijos vadovybės buvo sukonfiskuotas. Ryšium su tuo tekę pirmąjai valdybai atsistatydinti. Antroji valdyba suruošė vakarą ir lyrikos konkursą. Po pranešimų sekė Zigmo Šimkaus referatas „Literato darbo metai". Savosios kūrybos eilėraštį skaitė P. Čepulis. Renkama nauja valdyba. Paaiškėjo, kad gimnazijos vadovybė yra uždraudusi pirmosios pernykštės valdybos nariams (J. Kudžmai, A. Milašiui, J. Venciui, K. Matuzui, Z. Šimkui) įeiti jaujon valdybon . . . Valdybon išrinkta: F. Zavadzkaitė, J. Vaišnoras, P. Čepulis, Malinauskas, Pakalniškis.

Šiaip mūsų gimnazijoj viskas teka įprastąja vaga: daug sportuojama, daug šokama, daug lankstomasi . . . Ir gera mums pavėsy sidabrinės taurės . . .

Narcizas Rymantas.

ŠILUTĖ

Bendro darbo draugui **PRANUI DAUKŠIUI,** liūdesio valandą, jo brangiam tėveliui mirus, reiškiame nuoširdžią užuojautą.

Šilutiečiai kat. moksleiviai.

— Šiais mokslo metais mus palieka religinio būrelio pirmininkas E. Pankevičius ir kitas narys G. Bartkus. Jie išvyksta į specialias mokyklas. Būrelio nariai ilgai minės savo buvusį veiklų pirmininką.

— Po vasaros atostogų persikėlėme į naujus, didelius rūmus. Nuo to ir mokyklos gyvenimas paįvairėjo. M-los pašventimo iškilmės numatomos IX-7.

— VI. 23. Buvo suruošta ekskursija į Kauną, kurioje dalyvavo apie 100 mokinių. Ekskursija pavyko gerai. Kaune aplankėm žymesniąsias vietas: muziejus, paštą, k. ramovę, aerodromą ir kt. Be to, turėjome progos pamatyti garsiąją Marijos šventovę — Pažaislį.

Aušrūnas.

ŠILALĖ

— IX. 1. Mokslo metus pradėjome pamaldomis. Naujasis kapelionas kun. L. Šarkauskas savo pamoksle pažymėjo, kad mokslo metus reikia pradėti Visagalio akyvaizdoj ir visą laiką siekti Aukščiausiojo žiburio — idealizmo.

— IX. 5 Palydėjom kun. J. Kučinską, kuris išvažiavo studijuoti į Italiją.

— IX. 9 įvyko religinio būrelio susirinkimas, kuriame į mus prabilo naujasis kap. L. Šarkas. Eilėraščių paskaitė V. Balčiūtė. Susirinkimas pradėtas ir baigtas giesme: „Marija, Marija . . ."

Ne aš.

PALANGA

Šįmet pas mus yra kai kas ir naujo. Nebeturime kapeliono kun. J. Ilskio, kurs yra iškeltas į Skuodą. Mielam kapelionui naujoje darbo vietoje linkime geriausio pasisekimo. Pas mus atsikėlė kun. J. Bogužas.

Progimnazijoj po truputį jau prasideda darbas. Visų pirma pabudo literatai ir išsirinko valdybą. Valdyba išrinkta tokios sudėties: Vyt. Žvirzdys (VI) — pirm., V. Neimontaitė (V) — sekr., Š. Jasdauskas (VI) — ižd., ir St. Butkus (III) — vald. n.

IX. 18 penktokai žaidė krepšinį su Kretingos Pranciškonų gimn. V-ta klase. Mūsiškiai supylė Kretingą rezultatu 10:6 (6:2). Už Palangą žaidė: Venckauskas (2), Kulvietis (4), Kumponas (2), Navickas (2) ir Račkus. Už Kretingą: Labernis (2), Narbutas (2), Statnickas (2), Martinauskas ir Rumbutis.

Taspats.

TAURAGĖ

Mokytojų seminarija.

Šįmet seminarijoj jau iš pat rudens jaučiamas smarkus judėjimas. Mergaitės nujaučia būtiną kraičio reikalingumą, todėl jos audžia ir audžia per visas pamokas. Vyrai taip pat ruošiasi būsimam gyvenimui ir labai gerai atlieka savo nusistatytas popietines pamokas.

IV-tokai šiemet pasiryžo būtinai baigti seminariją ir su geru atestatu patekti į lietuviškąjį „dangų", o atsisveikinimui savo poetams skelbia konkursą parašyti gedulingą maršą ar liūdesio giesmę. Dėl meliodijos ir gaidų žada kreiptis į seminarijos konservatoriją.

III-tieji a ir b kursai yra žymūs pavyzdinės mokytojai, tik jie labai nepatenkinti, kad už pamokų dėstymą jiems niekas neužmoka, nors tai jų tarybos buvo numatyta. Taigi, dabar turi dirbti vargšeliai, nė cento už tai negaudami.

II-jo kurso gyventojai žada šįmet gyventi iš gryno pelno, kurį tikisi gauti begrieždami mūsų pasilinksminimuose; mat, jie turi didelį ir sudėtingą orkestrą, kurio kūrimosi metai, diena, orkestrantų sudėtis, amžius ir visa istorija tėra žinoma tik paties dirigento. Pagroja gana gerai. Kada bus gražus oras arba trys dienos švenčių iš eilės žada pagroti seminarijos Generaliniame Radijofone. Tik nepamirškime pasiklausyti!

I-ji kursai (a ir b) poeto žodžiais sakant, seminarijos atžala ir žiedas, dar mažai seminaristiškų pergyvenimų patyrę žmonės, jaučiasi skriaudžiami. Mergytės kol kas dar dirbtinių veido „trąšų" nenaudoja, o vyrai dar taip pat nepriimami į „Dūmtraukių" draugiją, kol nepatieks draugijos vadams nustatyto kiekio, mūsiškai tariant, „Kepchen" vietoje piniginio pajaus.

Mamos Sūnus.

TAURAGĖ

Pirmieji žingsniai.

IX. 11 įvyko religijos būrelio sus-mas su įdomia programa. Programoje buvo skaityta daug eilėraščių. Iš pasirodžiusiųjų tenka pažymėti biržietį P. Drevinį.

Valdyboj išrinkta: pirmin. A. Gudaitė, padėj. Klumbys ir V. Merkelis. Sus-mą užbaigė malda: „Marija, Marija".

— Tenka tarti liūdną atsisveikinimo žodį mokytojui p. A. Opulskiui, kuris iškeliamas į kitą gimnaziją. Gaila tokio mokytojo — esperantininko, kuris tiek daug pasidarbavo Esperanto idėjos labui, ją skleisdamas tiek moksleivių tiek visuomenės tarpe.

— Mūsų krepšinio rinktinei teko sužaisti dvejas draugiškas rungtynes, kurias pelnytai laimėjo. Su T. Mokyt. Seminarijos rinktine laimėjo 30:8, ir su „Šaulio" komanda 31:17. Nors rinktinė neteko trijų geriausių žaidėjų, bet vis tik likusi atrodo nė kiek nesilpnesnė.

V. B.

TELŠIAI

— Buvusi rugsėjo 3 ir 4 didelė Žemaičių žemės ūkio paroda, žinoma, negalėjo praeit mūsų nepastebėta. Organizuotai dalyvavome parodos atidaryme ir išklausėme vyriausybės kalbų. Po to neorganizuotai, kaip kas norėjo, nuėjom apžiūrėti parodos. Apžiūrėjome gražius parodos eksponatus ir buvome sužavėti savo krašto pažangos.

Be to, daugelis mokinių aplankė žemaičių dailininkų parodą, kuri žavėjo savo tvarkingumu, eksponatų gausumu ir menišku vertingumu.

Parodos metu, įvykusiame žemaičių rašytojų vakare, mokiniai išklausė savo krašto kūrėjų kūrybos, ypač šiltai sutiko žemaitišką kūrybą.

— Sukruto eucharistininkai ir surengė Marijos apsireiškimo Šiluvoje 325 m. paminėjimą. Susirinkiman atsilankė svečių ir pasakė juniesiems gražių kalbų, skatinančių mylėti savo krašto šv. vietoves. Be to, patys mokiniai paskaitė savo referatų, bei kitokios kūrybos, užpildimui susirinkimo meniškąją dalį.

— Literatai išsirinko naują valdybą, nusistatė naujus planus šiems mokslo metams. Be to, L. Kupstaitė paskaitė gražią kaimo nuotaikos novelę, o V. Mačernis kelis savo vasaros atostogų eilėraščius.

Literatas.

UTENA

— Po atostogų pasigedome net trijų savo buvusių mokytojų: p. p. Sutkaitės-Račinskienės, Barmaus ir Tamulaičio („Ateities" bendradarbio). Jų vieton atkelti: p. p. Elsnerytė, Vosylius, Vosylienė, Steikūnas. Dar laukiame instruktoriaus gimnastikai ir kariniui parengimui.

IX. 6 Rašės šilely buvo gimnazijos ge-

gužinė. Gimnazijos choras, muzikos mokytojo p. V. Čiulados vedamas, sudainavo keletą gražių dainų. Nežinia ar aplodismentai, ar mokytojų vaišingumas iššaukė malonų skambėsį. A. Kunčiūnaitė ir Pr. Vyžintas gražiai padeklamavo. Armonikai grojant, žaidėm ir šokom.

IX. 18 aštuntųjų klasių mokiniai surengė vyresniesiems mokiniams pasilinksminimą (šiemet jaunieji draugai atskirti!) Įžangoje tarė žodį Dr. J. Steponiūnas-Steponavičius. Paskui scenoje pasirodė M. Palionytė. Ji perskaitė J. Grušo novelę „Įspūdinga ūkininko prakalba"; Vyt. A. Dambrova savo feljetonu „XX amžiaus gimnazistė" linksmai nuteikė susirinkusius. Be to, dar buvo „Albanų šokis" ir linksmoji dalis.

Kol kas dar būreliai nesikelia iš malonaus miego. O šiemet literatai gal jau ir užmirš negimusį pakrikštytą „Saulėtekį"?! Reikėtų sukrusti!

Alfa II.

ZARASAI

Grįžę gimnazijon, neradome mok. K. Vėlynio. Jo vietoje turime mok. Albiną Misevičių. Be to, atvyko nauja mokytoja Užupytė, kuri dėsto namų ruošą ir gamtą žemesnėse klasėse.

— Rugsėjo mėn. 13 d. 7-osios ir 8-osios klasių moksleiviai buvo padarę 6-ių dienų ekskursiją po Lietuvą. Lėšų ekskursijai pasirūpino patys moksleiviai rengdami vakarą, kuris davė 500 Lt. pelno. Ekskursijos mašrutas siekė 700—900 klm. Aplankyta daug žymių Lietuvos vietų: Anykščiai, Giedraičiai, Širvintai, Kaunas, Šeduva, Šiluva, Dubingiai ir kt. Kaune ekskursantai apžiūrėjo didesnes įmones, muziejus, Valstybės Teatre matė operą „Carmen" su K. Petrausku. Ekskursijai vadovavo kun. kap. P. Rauda.

V. J-as.

VILKAVIŠKIS

Tradicija, keisti dalį mokytojų, nebuvo pamiršta nė šiemet. Mūsų kapelionas dr. J. Dabrila profesoriauja Vilkaviškio Kun. Seminarijoje, o jo įpėdiniu gavome Vilkaviškio Vyskupijos vizitatorių kun. Adomaitį. Matematikos mokytojas p. Matulionis susikeitė vietomis su Raseinių mokyt. p. Zavišaite. O vietoj senosios pranc. kalbos mokyt. p. V. Tvirbutienės, gavome p. Raičinskienę. Ir „magaryčių" dar lotynistas, buv. Utenos mokytojas Stasys Tamulaitis.

Eucharistininkai jau pirmąjį sekmadienį sušaukė visuotiną susirinkimą. Senasis ir naujasis Brolijos Globėjas tarė po keletą „madnų" žodžių. Priimta naujieji nariai, išrinkta valdyba, į kurią pakliuvo pirm. A. Arminas (VIII), sekr. U. Vingilytė (VI) ir ižd. Vyt. Čėsna (VI). Be šitų, dar išrinkta visų būrelių pirmininkai ir redakcinė „Negęstančio Židinio" komisija. Po visų „diplomatiškų" balsavimų, Vyt. Čėsna visus linksmai nuteikė su „drulėmis" apie pirmąsias mokslo metų dienas.

Rugsėjo 11 dieną į dienos šviesą išžygiavo ir literatai. Vyt. Čėsna recenzavo V. Mykolaičio-Putino romaną „Krizę", J. Švabaitė (VIII), paskaitė savo lyrikos, o Br. Bernotaitė novelę. Po glob. insp. Br. Paleko žodžio ir narių registacijos, buvo išrinkta valdyba, kuri savo pirmajame posėdy taip pasiskirstė pareigomis: pirm. Vyt. Čėsna (VI), vice-pirmininku St. Sidabras, sekr. Br. Bernotaitė, ižd. Vinc. Vabalas (visi trys septintokai). Naujoji valdyba pasiryžusi išjudinti visą gimnazijos gyvenimą.

Edvardas.

Redakcijos atsakymai.

Henr. N. Pataisę spausdinsim kt. numeryje, Latvijos Nepr. šventės proga. Vertimus reikia geriau apdirbti, kad nebūtų tokių nesuprantamų išsireiškimų, kaip, pav., „rymau paminklo šalčiu" ir pan. Gal galėtum kokį prozos dalykėlį išversti? Jei eilėr. vertimų daugiau turėtum, prašome atsiųsti, iš daugiau geriau bus pasirinkti.

Laukų dukrai. Reiktų vengti kalbėti apie tokius dalykus, kurie novelės nė kiek neparyškina; daugiau įsigilinti į vaizduojamą žmonių psichologiją (juk, pav., toks staigus Julės nuotaikos pasikeitimas visai nedaro tikrovės įspūdžio). Šiaip jau „Rytui auštant" nuotaikingas, nuoširdus ir keliąs vilčių dalykėlis.

P. Dr. Sveikas visada per daug ištęsi, į vieną eilėraštį per daug visko prigrūdi. Atskirų posmų, tiesa, yra visai neblogų, bet juk, aišku, kad ir vienas prastas posmas, net vienas blogas išsireiškimas (pav., „žvaigždėmis mėnulis vakarais pravirksta") gali visą eilėraštį sugadinti. Be to, juk tarp posmų turi būti koks nors ryšys. Dar vienas blogas dalykas, kad visuose Sveiko eilėraščiuose labai kartojasi tie patys motyvai. Gal reiktų mažiau rašyti, o parašytus geriau „aptašyti". Su kiekybe nepasigirsi ir nieko gero nepasieksi.

Saugiui, Nemo, Išvistui, Alf. Znd., Zigm. R., Juoz. Kaz., Žilvyčiui ir Keleiviui. Dar reikėtų gerokai padirbėti, įsigyti lankstesnę formą ir labiau susipažinti su pačia poezija.

IŠPEIVOS ŠYPSENOS

KAUNAS

„Aušros" Mergaičių Gimnazija.
Visų klasių chimnai.

I klasės:
Praleidau aš savo vaikystės dienas,
Dabar iš tikrųjų esu jau pana.

II klasės:
Dainuok ir šok ir gamtą tuojau pakartok;
Tenai kur tu su juo kartu užmiršt pasaulį galėsi,
Aušrokų būry, ten tu rasi nuvargusiai širdžiai pavėsį.
Autorė Stasė. S.

III klasės:
Mes esam labai puikios, mes mokomės gerai,
Kai gaunam dvejetukų, tai bliauname „smūtnai".

V klasės:
Mes susitikom tuomet, kai vasara pleže šypsojos,
Dabar visokioms lygtims aš vasaros džiaugsmą aukoju.
Autorė Lionė B.

VI klasės:
Gražių dienelių daug turėsim,
Kai „Aušra" vakarą suruoš.
Tenai vargus pamiršt galėsim....
Autorė Valė D.

VII klasės:
Taip, kaip šiandien menu, žydėjo rožės purpurinės
Ir atėjai čia tu, baltu diržu pasidabinęs...
Autorė Onutė I.

VIII klasės:
Nurimk, sesut, gana raudoti,
Nušluostyk ašaras gailias.
Praeis skausmai ir dvejetukai,
Gyvensim mes dienas laisvas.
Studentiškas „muckes" nešiosim,
Paliksim uniformas mes...
Visus chimnus surinko septintokė
Ipcė.

LINKUVA

— Labiausiai visų dėmesį pas mus atkreipia tai „previlegijuotasis luomas". Jis, kaip teko nugirsti, savo giminę veda iš kažkokių prancūzų kunigaikščių ir labai griežtai gina savo privilegijas, įgytas 1447 met. Baudžiauninkai... ė.. ką ten su jais... „Privilegijuotieji" žmonės su „plebėjais" jokių tarpusavio santykių nepalaiko. Na, jei jau būtinai verčia koks nors dalykėlis,.. tada patarpininkauja viena išgarsėjusi „didžiūnų šeima". Šiomis dienomis pasklido pas mus gandas, kad vieną „plebėją" žada priimti į savo tarpą... Bet, Jurgutėliau... Daug jis nukentės, kol išlaikys „grakštybių patarėjo" egzaminius...
Berželis.

PANEVĖŽYS

Bern. gimnazija.

— Po atostogų tos bėdos gimnazistą tuoj apsėda, reikia smarkiai vargt, brolyti, norint jų atsikratyti. Štai, žiūrėk, šaunus penktokas algebros jau nebemoka, arba, štai, šeštokų vyrams ašaros nuo „rusų" byra...

Pedagogai lyg sustarę gimnazistą vargšą bara, girdi, laisvu laiku sveikas „baladojies" kur nereikia; Aiškiai iš akių jau matos, simulentas toks neretas...

Aiškinkis, „ekskuzavokis", kad namuose baisiai mokeis, o patikrinti pas fėją nebuvai visai užėjęs... Bet tas parkeris juodasis užmaknos „raitytą žąsį"...

— Į manevrus visą „šaiką" išvedė mokint kariauti. Nors ir batai kojas trynė, bet kelyje gavo vyno, ir viens vietoje „zabovos" — vos tik paršo nenukovė. Grįžo jie visi suvargę, ir su durtuvais ir kardais. Užsirūkymo „salione" traukė dūmą jie kaip ponai. Tik kai „dėdė" užkabino, pagrąsino karabinu.

„Dėdė" baisiai susiraukęs, „vyresnius" ketinęs šaukti, iš „saliono" išdardėjo tiesiai, tiesiai pas „vedėją"... Bet kelyje susipratęs, taręs: „Šimtas juos temato", atgal grįžo ir „Bičiulį" su „kareiviais" užsikūrė...

— Rūstūs mūsų abitūrai pro kitus akinius žiūri ir kitos rūšies kiekvieną išmeta už savo sienų. Girdi, plikiai, plikių plikiai, jau toli nuo mūsų liko. Su kiekvienu nedraugausim — gali plaukus dar nurauti.

— Klasės septintos išminčiai pamylėjo

„Laisvą Mintį", ir iš jų (aš pripažįstu) bus geriausi mitingistai. Nes ir mitingų gadynėj nieks idėjos tos negynė, kaip, kad Mykolas narsusis truputį per daug išprusęs. Jis ir būriui vadovauja (dydžio lygus pusei saujos, nes narių dar anei vieno, nors darbuotės daug kaip šieno).

— Šeštos klasės antramečiai išdaigas įvairias krečia ir tik metams pasibaigus žada jie nustoti žaidę. Girdi, pasibaigus metams, institute mus atrasit. Mums gimnazijoj per bloga — būsime mes pedagogai.

— O, klasės penktos nabagai, eit skandintis kartais žada, nes reik mokytis, darbuotis, kad neliktų „reformuotais".

— Taigi, štai brangieji ponai, kokie Panevėžio monai".

Zigmas Cinkis.

PALANGA

Šis, bei tas iš būrelių veiklos.

„Rob - B. S. A. A", buv. „jaunuolyno" būrelis yra dikčiai padidėjęs ir per vasarą „štyvai" prisisėmęs rūgštaus pieno su bulvėm. Ši plati tarpklasinė organizacija laikosi po švarių vasaros kombinacijų gan neblogai. Ir dabar buvo praktikuota gaudyti lakūnus ant jūros tilto, bet, kadangi į tinklą per apsirikimą pateko tik mechanikai, imtasi kito darbo. Būrelis labai „išsiauklėjęs" slyvų (savų ir iš už tvoros „nukniauktų") valgyme ir, jei būt tokios rūšies konkursas, esu tikras, teisėjai „Rob -B. S. A. A'o" valgymą pripažintų „ersten Sorte".

„Vicfaif-kliok'o" būrelis ypatingai išplėtė savo veiklą. Mat, šįmet (kaip ir visuomet) jame dalyvauja „Žydų ministras" su anksčiau Europoj viešpatavusios dinastijos palikuoniu. Būrelis VI klasėje daro loterijas, varžydamas svetimas knygas. Tarp kitko, jis įsisteigė pirmam suole lėktuvų fabriką.

Lėktuvai kursuoja VF—PA linijoje ir tik per lotynų k. pamoką, jei kas nori ką nors juo vežti. Patys šeštokai dar kol kas tuo lėktuvu nevažinėja. Praktikuojama tik, mokytojui paklydus, t. y., neatėjus pamokon, imti startą iš klasės, gražiu pakilimu nutupti ant lango ir toliau 250 m. greitumu per sekundę daryti kombinuotą nusileidimą ant žemės ir sprukti, kur akys mato, kur kojos neša.

„Kretingsodos" būrelis veikia tik penktos kl. ribose. Kiekvienai pamokai „zwei plepermündchen" ir vienas „genus masculinum" „pleperis" renkasi labai karštoms diskusinėms kalboms. Kas ten diskutuojama, tuo tarpu neaišku, bet reikia tikėtis „Au-ra B-lis" su laiku tai išaiškins.

Dar pažymėtinas „Venckulnavrač'o" ir Co būrys. Bet kadangi jis neseniai yra įsisteigęs, plačiau apie jį kitą kartą.

Tas-pats.

ŠIAULIAI

Mergaičių gimnazija.

Einu, žinotumėt, kartą pro Vb klasę. Girdžiu — dūsavimai net širdį veria. Nuostabu, manau. Tuoj šast prie durų ir klausaus. Iš bendro chaoso tik kelis paskirus atodūsius nugirdau:

Elka (su pasiryžimu): „Gana, šiais mokslo metais aš priklausau tik sportui ir mokslui. Mūzos, būkit man palankios!"

Donka: „Žmogus be mimikos — bejausmis automatas".

Džimka:: „Kokia kančia būti tokioj vaikiškoj klasėj! Vienintelė paguoda — jis ir „Vilenska".

Juzė: „Vargas man! Vien Andrius vaidenas . . ."

Lionė: „Širdis pavirto ledjūriu, o balso stygos suakmenėjo" . . .

Rūta: „Ach, miela vasarėle! Kaune, tu beširdi, išplėšei mano akių šviesą ir atidavei . . . Lietuvos padangei".

Pupka: „Tai, vadinas, mes vėl klasėj... Gaila . . . O visdėlto neatsiranda, kas man išaiškintų tą painiavą: kas daugiau dyla ar „Vilenskos" šaligatvis ar puspadžiai? . . .

Taigi.

ŠILALĖ

Patarimai:

— Vaci, neiššoksi aukščiau nosies.

Česi, neišmokęs „akrobatikos", jos nemokyk.

Vale, nekalbėk „aukštai", nes nukrisi.

Feliau, nerodyk „kino" — Vaciui tavo „filmos netinka.

Antanai, atskirk „zuikį" nuo „šerno", nes gali būti nemalonumų.

Jūsų draugas —

Advokatas.

Redakcijos atsakymai.

J. Lnk. Pamėgink rašyti kuo paprasčiau, nesiimti sunkių temų; kreipti daugiau dėmesio į formą, kad ji nebūtų tokia sunki, bet kiek galima lankstesnė ir lengvesnė.

Petr. Oroidui. Sveikas jau visai gerai valdai formą. Atsiųstieji eilėraščiai skambūs ir nuotaikingi, beveik spausdintini. Lauksime daugiau.

KŪNO KULTŪRA

Veda ST. DAUNYS

Baltijos futbolo turnyrą laimėjo Estija. Rugsėjo 3-5 dienomis Taline įvyko iš eilės dešimtasis Baltijos futbolo turnyras. Šeši pirmieji turnyrai Lietuvos, Latvijos ir Estijos sporto vadovybių susitarimu buvo panaikinti. 1935 m. Taline prasidėjo Baltijos futbolo turnyro varžybos dėl dabartinės taurės. Pagal Baltijos futbolo turnyro statutą, gražioji taurė pereina nuosavybėn laimėjus turnyrą tris kartus iš eilės, arba penkis kartus be eilės. 1935 m. Taline turnyrą laimėjo Lietuva. 1936 m. Rygoje ir 1937 m. Kaune turnyrą laimėjo Latvija. Jei ir šį kartą būtų laimėjusi Latvija, taurė būtų perėjusi latvių nuosavybėn, bet spėjamas latvių laimėjimas neišsipildė — turnyrą pirmą kartą laimėjo Estija ir taurė vėl nežinia kam teks.

Pirmosios rungtynės įvyko tarp Lietuvos ir Estijos. Estija nugalėjo Lietuvą pasekme 3:1. Antros rungtynės Lietuva — Latvija baigėsi 1:1. Lietuva Ješkevičiaus įkirstu įvarčiu visą laiką vedė 1:0 savo naudai ir latviai išsilygino tik 3 min. prieš rungtynių galą. Trečiose rungtynėse Estija nugalėjo Latviją pasekme 1:0 ir tapo turnyro nugalėtoju.

Kitais metais Baltijos futbolo turnyras įvyks Rygoje.

Suomija — Lietuva 3:1.

Suomijoj įvykusios trečiosios tarpvalstybinės futbolo rungtynės Suomija — Lietuva pasibaigė Suomijos pergale 3:1. Pirmas rungtynes Suomija buvo laimėjusi 9:2, bet antras buvo pralaimėjusi 0:1. Keletą metų sporto santykiai tarp Lietuvos ir Suomijos buvo nutrūkę ir tik šią vasarą buvo vėl atgaivinti.

Prasidėjo futbolo pirmenybės.

Jau prasidėjo aukštosios klasės futbolo pirmenybių rungtynės. ŠŠ Kovas nugalėjo JSO 4:0 ir LFLS 2:1, ŠMSK su JSO sužaidė 1:1, bet ŠMSK komandoj žaidė vienas žaidikas be starto teisės, todėl laimėjimas pripažintas JSO komandai 3:0. LGSF—ŠMSK rungtynės pasibaigė gražiu LGSF laimėjimu 3:0. Buvusi aukštosios klasės Makabi komanda neatsilaikė pereinamose rungtynėse prieš A kl. nugalėtoją Taurą ir iškrito į antrąją lygą, savo vietą užleidusi Taurui.

Dabar aukštojoj klasėj paliktos tik 8 stipriausios komandos: LGSF, KOVAS, LFLS, TAURAS, ŠMSK, JSO iš Kauno ir KSS ir ŠVYTURYS iš Klaipėdos. Į naujai įsteigtą antrąją lygą priimta 12 komandų. Į pietinę zoną Ukmergės Šaulys, Kauno Makabi ir Hapoel, Kybartų JSO, Marijampolės Šaulys ir Vilkaviškio Sudavia. Į šiaurinę zoną — Panevėžio ŠMSK, Šiaulių Sakalas ir Žinia, Telšių Džiūgas, Tauragės Šaulys ir Šilutės SSO. Antrosios lygos komandos rungtyniaujasi tik savo zonoj. Pietinėje zonoje pirmauja Kauno Makabi, o šiaurinėje Telšių Džiūgas.

Krepšinio turnyrą laimėjo LFLS.

Rugsėjo mėn. Kaune buvo sužaistas tradicinis Kauno krepšinio turnyras, kuriame dalyvavo ir Kauno gimnazijų krepšinio komandos. Turnyrą laimėjo LFLS komanda, finale nugalėjusi Lietuvos krepšinio meisterį ir praėjusio rudens turnyro nugalėtoją JSO pasekme 24:19 (15:14). Trečia vieta atliko Kauno „Aušros" berniukų gimnazijos krepšinio komandai. Moterų grupėje nugalėtoju išėjo taipgi LFLS, finale įveikusi JSO 10:4. Trečią vietą išsikovojo „Aušros" mergaičių gimnazijos krepšininkės.

Geriausi Europos Lengvaatletai 1938 m.

Jau paiškėjo geriausi šių metų Europos lengvaatletai, kurie pirmų ir antrų vietų laimėtojai pasiskirsto taip:

100 mtr. 1. Oscendarpas 10,3 sek., Olandija
2. Mariani 10,3 sek., Italija

200 mtr. 1. Holmas 21,1 sek., Anglija
2. Osendarpas 21,2 sek., Olandija

400 mtr. 1. Harbigas 47,0 sek., Vokietija
2. Brownas 47,1 sek., Anglija

800 mtr. 1. Woodersonas 1:48,4 min., Anglija
2. Harbigas 1:50,0 min., Vokietija

Jurgis Jankus, EGZAMINAI. Romanas. Išleido Sakalas. 207 psl. Viršelis dail. V. Jomanto. Kaina Lt 3.

Gali kilti klausimas, kodėl autorius pasirinko vaizduoti moksleivių gyvenimą. Juk jis toks vienodas ir paprastas. O autorius jį tokį ir vaizduoja: moksleivių kovos dėl pažymio, santykiai su draugais ir mokytojais, egzaminų vargai ir nelaimės ir kt. Atrodo, kad tai gali būti nereikšminga ir neverta dėmesio. Taip, bet ir rasos lašelis savaime yra menkas ir nevertas dėmesio. Tačiau, kai jį perveria saulės spindulys, jis nušvinta nuostabiomis spalvomis ir sužėri deimantu. Taip pat ir šio veikalo pasaulis, sukurtas iš paprasto gyvenimo didesnių ar mažesnių smulkmenų ir nušviestas kilnios bei jautrios autoriaus sielos spindulių, trykšta savotišku ir tokiu patraukliu grožiu.

Čia kiekviena smulkmena pasakojama su nepaprastu atvirumu ir nuoširdumu. Su giliu lyrizmu ir pasiilgimu kalbama apie kadaise buvusią kilnią meilę, apie negrįžtamai praėjusias jaunatvės dienas, kuriose tačiau nemaža skausmo iškęsta, daug kentėta dėl mokyklos gyvenimo rutinos ir susmulkėjimo, o už kilnumą ir meilę iš mokytojų ir draugų patirta tiek paniekos ir neapykantos.

„Egzaminai", be to, iškelia svarbią

1500 mtr. 1. Woodersonas 3:49,0 min., Anglija
2. Hartikka 3:52,0 min., Suomija
3000 mtr. su kliūtimis. 1. Lindbaldas 9:02,2 min., Suomija
2. Tuominenas 9:13,0 min., Suomija
5000 mtr. 1. Mackis 14:26,8 min., Suomija
2. Pecuri 14:27,4 min., Suomija
10.000 mtr. 1. Saalminenas 30:19,4 min., Suomija
2. Tamila 30:43,0 min., Suomija
Maratono bėgimas. 1. Bertschas 2:37:25,0 val., Vokietija
2. Muinonenas 2:37:28,8 val., Suomija
110 mtr. su kliūtimis. 1. Finlay 14,3 sek., Anglija
2. Lindmans 14,3 sek., Švedija
400 mtr. su kliūtimis. 1. Jocyc 53,0 sek., Prancūzija
2. Hollingas 53,1 sek., Vokietija
Šuolis į aukštį. 1. Kotkas 1,98 mtr., Suomija
2. Weinkoctras 1,98 mtr. Vokietija
Šuolis į tolį. 1. Leichumas 7,61 mtr., Vokietija
2. Maffei 7,57 mtr., Italija
Šuolis su kartimi. 1. Schneideris 4,10 mtr., Lenkija
2. Renikka 4,06 mtr., Suomija
Trišokis. 1. Rojasaris 15,32 mtr., Suomija
2. Kotrafschezas 15,28 mtr., Vokietija
Diskas. 1. Oberwegeris 51,49 mtr., Italija
2. Lampertas 50,85 mtr., Vokietija
Rutulys. 1. Woellke 16,54 mtr., Vokietija
2. Kreckas 16,05 mtr., Estija
Ietis. 1. Nikanenas 77,87 mtr., Suomija
2. Jearweinenas 76,87 mtr., Suomija

Trumpai.

Lietuvos teniso meisterio vardą vyrų grupėje išsikovojo Gerulaitis, o moterų grupėje V. Ščukauskaitė.

— Žinomi Amerikos lietuviai krepšininkai Jurgėla ir Budriūnas, kurie Lietuvoje išgyveno apie metus laiko ir daug prisidėjo prie gražiųjų krepšinio laimėjimų, išvažiavo į Ameriką.

— Šią vasarą Lietuvoje paliko garsūs Amerikos lietuviai krepšininkai Lubinas ir Ruzgis, taipgi Lietuvoje gyvena ir Kriaučiūnas.

— Spalio mėn. Romoje įvyksta Europos moterų krepšinio pirmenybės, kur dalyvaus ir Lietuvos krepšininkės.

— Lietuvos futbolo meisteris KSS žaidė draugiškas futbolo rungtynes su Latvijos futbolo meisteriu Olimpia ir pralaimėjo 0:4. Rungtynės įvyko Liepojoj.

— Tarpvalstybinėse futbolo rungtynese Vokietija nugalėjo Lenkiją 4:1, taip pat Lenkiją įveikė ir Latvija 2:1.

— Vidurio Europos taurės nugalėtoju išėjo Čekoslovakijos Slavia, lemiančiose rungtynėse Budapešto Ferencvaros įveikusi Prahoje 2:2 ir Budapešte 2:0.

problemą, parodo tikrą ir liūdną dabartinės mokyklos veidą, kuris ypač ryškėja egzaminų metu. Pasirodo, kad čia žmogaus ateitį nulemia smulkmenos ir atsitiktinumas, kad moksleivis auklėjamas ne pilnutiniu žmogumi, o automatu ir smulkmenų vergu. Ryškiausiai to auklėjimo rezultatai pasirodo egoisto Žento asmenyje. Šią skaudžią problemą dar labiau paryškina Valentino gyvenimo ir mirties tragedija.

„Egzaminai" — atsiminimų romanas. Tai ir autorius pasisako veikalo pradžioje. Viso romano centre stovi vyriausias veikėjas Jeronimas Ramūnas (jo asmenyje aiškiai įžiūrimas pats autorius). Vaizdavimas subjektyvus. Autorius tinkamai nušviečia aplinkumą, vykusiai perduoda įvairių momentų nuotaiką, tačiau į kitų veikėjų sielas nesigilina. Sakysime, ir Valentino tragedija vaizduojama ne taip, kaip ją pergyveno Valentinas, bet taip, kaip ją pergyveno Ramūnas. Tačiau veik kiekvienas svarbesnis veikėjas turi savo veidą ir charakteringus būdo bruožus.

Veikale atrinkti tik būdingi ir verti dėmesio autoriaus ir mokyklos gyvenimo epizodai. Fabula neparemta įvykių priežastingumu. Veiksmą stumia pirmyn kasdieniškas ir paprastas įvairių įvykių pasikeitimas.

Apskritai šis veikalas ypač vertintinas dėl savo nuoširdumo ir lyrizmo, dėl originalaus, patraukiančio ir kartu paprasto vaizdavimo būdo, dėl skaudžios tikrovės atidengimo ir dėl iškeltų svarbių problemų.

Nors autorius šiuo romanu tik debiutuoja, tačiau jis iš karto atsistoja į pačių pirmųjų mūsų beletristų eilę. Šis jo romanas didelis mūsų prozos šuolis į priekį.

„Egzaminais" yra pavadinta pirmoji dalis didesnės apimties romano „Mokytojo palikimas". Reikia tikėtis, kad antroji šio romano dalis („Be krantų") bus dar meniškesnė ir įdomesnė. Taip pat reikia tikėtis, kad vyriausias veikėjas Jeronimas, kurio neįstengė palaužti mokyklos rutina, bus susiradęs sau prasmingesnį gyvenimo kelią.

Br. Kr.

PASKUTINIEJI METAI SEMINARIJOJE. Seminarijos auklėtinių kolektyvinis darbelis. Išleido Šv. Kazimiero draugija. Psl. 130. Kaina Lt 1,50.

Šioje knygelėje randame nors labai kondensuotai, bet vistik aiškiai vaizduojamą kunigo gyvenimą. Čia peržvelgiamas jo gyvenimas ir darbai nuo kūdikystės ligi kapo.

Knygelė skirstoma į tris skyrius. Pirmajame skyriuje „Tolimas sapnas", randame būsimąjį kunigą vaiku lankoje bėgiojantį, sutinkame jį gyvenimo kryžkelėj, kuklioje gimnazisto uniformoje. Antrasis skyrius vadinasi „Tarp Nemuno ir Neries". Čia matome, kaip seminarija tyloje daugina milžinus, naujus kovotojus grūdina. Trečias skyrelis — „Žvilgsnis nuo slenksčio". Kunigo akių žvilgsnis begalinėje platybėje neranda atramos. O plačios Viešpaties dirvos, stipria velėna sužėlusios, jaunų jėgų ir didelio pasišventimo laukiančios!

Šioje knygelėje ras save mokslus einąs jaunuolis, matys savo pareigas ir uždavinius kunigas. Taip pat ji bus įdomi ir literatui.

Čia rašo jaunieji, tad kai kurios vietos yra gana silpnos, ypatingai pirmasis skyrelis „Tolimas sapnas". Vienur kitur išsikiša pamokslinė tendencija, kuri irgi mažina veikalėlio vertę.

Ypatingai krinta į akį labai švelnus, lyriškas stilius.

Kaip vienintelis tos rūšies veikaliukas mūsų jaunimo literatūroje, dėl savo gerų ypatybių yra skaitytinas.

Vinc. Kazokas.

Justinas Klumbys, JURGIS FRASSATI. Fotografinės nuotraukos kreidiniame popieryje. Marijonų leidinys. 144 psl. Kaina Lt 1,50.

Jurgio Frassačio vardas, gal daug kam dar negirdėtas. Apie tą kilnios sielos ir šviesaus pavyzdžio mirusį italų jaunuolį prancūzai, italai, vokiečiai ir kitos tautos jau turi nemaža veikalų. Ir lietuvių kalba išleistoji knygutė bus sutikta su džiaugsmu, nes ji, be abejo, mūsų šauniajai jaunuomenei (ypač mokslus einančiai), daug ko kilnaus parodys.

Jurgis trumpu gyvenimu (mirė 25-tus metus eidamas) sukūrė naują, jaunimo nebaidančią šventumo formą! Jurgis laikėsi to, ko reikalauja iš kiekvieno kataliko jaunuolio, Kristaus mokslas!

„Jaunoms sieloms, be abejo, labiausiai patraukli Jurgio savybė bus jo nuolatinis linksmumas ir džiaugimasis nekaltais gyvenimo malonumais. Daugelis jaunuolių ir susižavi Jurgiu tik dėl to, kad jis, anot jų, nebuvo toks šventasis, kaip kiti. Reikia teisingai, žinoma, suprasti tą jų pasakymą!... Mat, jaunimui patinka Jurgio šventumas dėl to, kad jis turi savy ypatybių, kurios jiems patinka. Jiems atrodo kažkas nepaprasto, kad Jurgis, kandidatas į palaimintuosius, mėgo pajuokauti, sportuoti ir net išdaigas krėsti.

Jurgio figūra jiems šiuo atžvilgiu atrodo sava, artima ir lengviau pasiekiama net ir kituose dalykuose". (47 psl.).

Ši knyga patartina pasiskaityti visiems moksleiviams. **J. Nausėda.**

EL LITOVA POEZIO. Redagavo ir vertė P. Lapienė. Išleido Sakalas. Viršelis P. Rauduvės. 198 psl. Kaina Lt 3. Geresniame pop. — Lt 4.

Iš lietuvių literatūros ir tautosakos jau seniau šis tas buvo verčiama į esperanto kalbą. Čia ypač pasidarbavo a. a. Jakštas-Dambrauskas, išvertęs nemaža liaudies dainelių ir mūsų poetų kūrybos.

O dabar esperanto kalba turime jau puikią lietuvių poezijos antologiją. Antologijos įžangoje A. Vaičiulaitis skaitytoją supažindina su visa lietuvių poezija, pradedant liaudies dainomis ir baigiant pačia naująja mūsų poetų kūryba. Čia ryškiai ir objektingai apibūdinami visi mūsų poezijos periodai ir trumpai bei aiškiai nušviečiama svarbesniųjų jų atstovų kūryba.

Antologijoj, be Lapienės vertimų, yra dar keletas a. a. Dambrausko ir kt. vertimų. Tiek redagavimo darbas, tiek vertimo yra puikiai nusisekęs. Vertėjui pavyko perduoti mūsų poezijos turtą svetima kalba maža nusikalstant tiek formai tiek turiniui. Net tokie skambūs ir nepaprastai lanksčios formos eilėraščiai, pav., Tysliavos „Mano deimantas" ar Binkio trioletai, neblogiau skamba, kaip lietuvių kalboj. Vertėjas, matyt, yra stipriai įsigyvenęs į kiekvieną verčiamą dalyką, įžvelgęs net labai subtilius nuotaikos, minties ir formos niuansus. Todėl vertimuose liko nesužalotas mūsų poetų stiliaus individualumas. Skaitai, sakysim, Putiną, Brazdžionį, Aleksandravičių, ir, atrodo, lyg originalą skaitytum — ta pati nuotaika, visai tie patys vaizdai, daug kur jaučiamas net tas pats vidujinis ritmas, tos pačios pauzos ir tų pačių žodžių pabrėžimas.

Džiugu, kad Lietuvos esperantininkai imasi žygių parodyti kitoms tautoms mūsų literatūros laimėjimus. Greitu laiku laukiama daugiau lietuvių poezijos šia kalba. Be to, yra nutarta išleisti lietuvių prozos antologiją esperantiškai.

Br. Kr.

Helene Pagés, CHRISTEL GEHT ZUR SCHULE. Su Lore Gronau paveikslais. Oktavos formatas. 156 ir VI psl. Freiburg im Breisgau 1931, Herder 3.20 RM. Įrišta 4.40 RM. Užsieniui duodama 25% nuolaidos.

Helene Pagés yra viena žymiausių dabarties vokiečių jaunimo rašytojų. Jos knygos kritikų yra labai vertinamos, skaitytojų perkamos, kaikurios trumpu laiku susilaukusios net iki 10 laidų.

„Kristutė eina į mokyklą" yra viena dalis pasakojimų serijos apie mergaitę, kurios gyvenimą ir „žygius" autorė aprašo net trijose knygose. Čia recenzuojama knyga yra II-ji dalis ir vaizduoja tą laikotarpį, kai mergaitė atsisveikina su seneliais ir išvažiuoja pas tėvus, lanko liaudies mokyklą, paskui persikelia į miestą. Jaunos moksleivės rūpesčiai, džiaugsmai, juokai ir pergyvenimai rašytojos pagauti labai vykusiai ir charakteringai. Ypač įdomios vietos, kur piešiamas klasės gyvenimas: čia moksleivių išdaigos ir gudravimai dažnai primena ir mūsų mokyklą. Ir tuomet skaityti darosi dar įdomiau ir linksmiau.

Knyga iliustruota 50-čia štrichinių paveikslų, kurie tekstą žymiai pagyvina.

Šalia vokiečių k. pamokų ši knyga, ypač jaunesniems, mėgstantiems skaityti, gali būti graži lektūra. **J.**

Helene Pagés, GROSSMUTTERS MÄDCHENTAGE. Apysaka apie mergaitę Nanni. Su Rudolf Winker piešiniais. 10 leidimas. Mūsų romano formato. 148 psl. Įrišta 2.50 RM. Užsieniui 25% nuolaidos.

Ši knyga taip pat yra viena iš trijų vadinamos Nanni-Bücher serijos, kuria, kaip jaunimo literatūros istorijos autorius sako, autorė sukūrė kilnią motinystės giesmę. Trijose tos serijos knygose H. Pagés sukuria visą bobutės gyvenimą, nuo dienų, kada ji dar buvo mažytė iki dienų, kada ji jau džiaugiasi savo vaikučių ratelу.

„Grossmutters Mädchentage" vaizduoja, kaip jaunoji Nanni išeina iš vaiko dienų, kaip susipažįsta su kilniu jaunuoliu, kuriam žodį tarus, rožėm nusidažo jos veidai... Paskutiniam skyriui gaudžiantys varpai, su motinos palaiminimu, išlydi jaunąją Nanni į marteles.

Autorė šioj knygoj vaizduoja dalį senosios Vokietijos, jos senuosius atstovus, kai kuriuos papročius. Ypač švelniai, romantišku „stilium" aprašoma Nanni ir Franco draugystė. **J.**

Dr. Germantas, PASAULIO POLITIKOS POSŪKIS. Tarptautinė būklė, kuri susidarė po Etiopijos karo. Politinės ašys, blokai, įvykiai ir dariniai. Išleido Sp. Fondas. 176 psl. Lt 2,50.

SVARBESNIEJI VILNIAUS LIETUVIŲ PERIODIŠKI LEIDINIAI:

1. **„Aidas"** — dukart į savaitę išeinąs laikraštis su nemokamais „Ūkininko" ir

„Varpelio" priedais: Adr. Vilnius, Dąbrowskiego 5—1. Kaina — metams 10 lit.

2. „Vilniaus Žodis" — savaitinis laikraštis, kas antrą savaitę duodąs platų literatūros ir kritikos priedą. Adr. Vilnius, Wilenska 15 nr. Kaina — metams 6 lt.

3. „Lietuviškas Baras" — mėnesinis kultūros — mokslo žurnalas. Adr. Vilnius, Stara 31—2. Kaina — metams 5 lt.

4. Kiti leidiniai: Rapolo **Mackevičiaus** raštai: apysakos „Pilkieji Didvyriai", „Čia mūsų žemė", „Kapinės" ir kt. Vlado **Radziulio** eilėraščiai — „Pirmais Sparnais", apysaka — „Žingsniai Gyveniman". **Jeronimo Cicėno** — monografija iš baudžiavos laikų — „Dvaruos praėstos dienos". Onos **Miciūtės** eilėraščiai — „Žiburiai Pelkėse". Juozo **Kėkšto** eilėraščiai — „Toks gyvenimas".

5. Neperiodiškai išeina meno žurnalai: Varsnos, Varpos, Vingis, Sėja, Piūvis ir kt.

Laikraščius įsirašyti, knygas įsigyti galima „Mūsų Vilniaus" Administracijai tarpininkaujant.

ATSIŲSTA PAMINĖTI

Jurgis Jankus, EGZAMINAI. Romanas. „Mokytojo palikimo" ciklo I dalis. 208 psl. Lt 3. Išleido Sakalas.

L. Wallace, BEN-HURAS. II dalis. Romanas iš Kristaus laikų. Vertė ir komentarus parašė F. Neveravičius. „Jaunimo Bibliotekos" Nr. 3. Iliustruota kino filmos paveikslais. Šis tomas yra dar įdomesnis už I-jį, nes čia išsiplečia užsimezgusi intriga ir dar pilniau pasireiškia vyriausiasis herojus. Kaina Lt 2,50. Išleido Sakalas.

Kun. kan. K. Prapuolenis, LENKŲ APAŠTALAI LIETUVOJE. Su A. Jasiūno žodžiu apie autorių ir veikalą ir su gausiais paaiškinimais. 270 psl. Lt 3. Išleido Sakalas.

ŠILUVA, Marijos šventovė. Išleido Šiluvos klebonas kun. P. Katela, 1938 m. 10 vaizdų albumėlis.

ŠILUVOS ATVIRUKAI. Išleido Šiluvos klebonas.

VAIŽGANTO RAŠTŲ XVIII TOMAS. Mišrieji vaizdai. Šiame pomirtiniame Vaižganto raštų tome išspausdinta didesnė jo apysaka — romanas „Nebylys", Kaimo buities ir kultūros vaizdai aprašyti talentinga J. Tumo-Vaižganto plunksna buvo ir bus aktualūs kiekvienam Lietuvos inteligentui besirūpininčiam šviesesne tautos ateitimi. 320 pusl. Lt 5. Išleido Šv. Kazimiero dr.

J. Rimošiaus, KELIONĖS. I tomas. Prancūzija, Italija, Juodkalnija, Jugoslavija ir Graikija. Žinomo mūsų rašytojo nuotykiai ir pergyvenimai keliaujant automobiliu per Vidurio Europos valstybes. Knyga gausiai iliustruota paties autoriaus fotografuotomis nuotraukomis. Viršelis dail. J. Firinausko. 240 pusl. Lt 3. Išleido Šv. Kazimiero dr.

J. Marcinkevičiaus, SIDABRINIAI VARPAI. Apysakos. Šiame apysakų rinkinyje autorius vaizduoja mūsų kaimo ir miesto gyvenimą. Valdininkas, mokytojas, kunigas, moksleivis, ūkininkas, paprastas darbininkas ir kalėjimo gyventojas čia ras savo gyvenimo nuotrupas pakreipusias jo likimą viena ar kita linkme. Viršelį piešė dail. J. Firinauskas. 200 pusl. Lt 2,20. Išleido Šv. Kazimiero draugija.

V. Valsiūnienės, TĖVIŠKĖLE, TU GRAŽI. Eilėraščiai vaikams. Tai naujos autorės pirmasis rinkinėlis, kuriame yra gamtos, vaikų žaidimų, tėvynės meilės eilių, paryškintų dail. J. Firinausko tušu pieštomis iliustracijomis. Knygelė tinka pradžios mokyklos mokiniams. 60 psl. Lt 1,75. Išleido Šv. Kazimiero dr.

Kun. St. Railos, MONSTRANCIJOS SPINDULIUOS. Pamaldos ir apeigos. Religiniai veiksmai, ženklai ir jų prasmė. Liturginiai daiktai ir rūbai. Maldos rūšys. Katalikiškos draugijos. Bendrai, žinios religiniam džiaugsmui padidinti, sielai pakelti, geriau suprasti mūsų pamaldoms ir išmokti jose dalyvauti. Knyga gausiai iliustruota. 280 psl. Lt 3. Išleido Šv. Kazimiero dr.

Giovanni Papini. TRAGIZMAI IR VYRIŠKUMAS. Vertė Vetusius. Išleido Sakalas. 166 psl. Kaina Lt 2.

K. P. Jakas. IEŠKAU ŽMOGAUS. Viršelį piešė V. Z. Stančikaitė-Abraitienė. Išleido Švyturio knygynas. 379 psl. Kaina Lt 4.

RED. ATSAKYMAI

Korespondentams. Daug korespondencijų gauname pavėluotai ir todėl negalime spausdinti. Prašome laikytis nurodyto termino, mažiau rašyti bendrais posakiais, daugiau faktų duoti.

„Rudens" ir „Juoko vagies" autorėms. Atsiųstieji eilėraščiai silpnoki. Reikėtų dar padirbėti. Darbas išvysto gabumus. „Juoko vagis" ir „Mūsų pilkosios dienos" kiek stipresni. Siųskite daugiau. Iš vieno — dviejų eilėraščių sunku ką nors pasakyti.

Jūratei. Tuo tarpu dar negalėjom pasinaudoti. Daugiau domėkis mūsų naująja literatūra.

REDAKTORIUS IR LEIDĖJAS PROF. DR. PR. DOVYDAITIS

„ATEITIES“ KOMPLEKTŲ IR ATSKIRŲ N-RIŲ

dar galima gauti pradedant 1920 metais. „Ateities“ Administracija yra pritrūkusi tik 1925 m. 11 ir 12 n-rių, 1935, 1936, 1937 ir 1938 metų pirmojo n-rio. Senų metų „Ateities“ vieno sąsiuvinio kaina yra 50 centų, o su persiuntimu 60 centų. Sąsiuviniai ir komplektai skolon nesiunčiami.

„ATEITIES“ ADMINISTRACIJA

LITURGINĖS MIŠIOS

(Lietuvių kalba 4 tomų mišiolėlis)

„LITURGINĖS MIŠIOS“ yra gražiausia ir vertingiausia šv. Mišių maldaknygė. Ji yra viena iš paskutiniausių naujienų, kurios katalikiškoji visuomenė primygtinai pageidavo.

„LITURGINĖS MIŠIOS“ leidžiamos atskiromis knygutėmis kas savaitė, taip kad gale metų įrišus gaunama nedidelė skoninga maldaknygė, pačių gražiausių ir kilniausių maldų, pritaikytų visų metų sekmadieniams ir šventadieniams.

1938 metais išleistos **„Liturginės Mišios“** sekmadieniams, o 1939 metais bus leidžiamos šventadieniams su pridedamomis maldomis, kad turint **„Liturgines Mišias“** nereikėtų kitų maldaknygių.

Naujieji bažnytiniai metai — adventas — jau nebetoli. Dabar pats laikas tiems, kurie prenumeravo sekmadienines L. M. užsisakyti 1939 metams šventadienines. Kaina 3 lit.

Nors šių metų sekmadieninių L. M. leidimas jau baigiasi, tačiau norintieji įsigyti, visas knygutes dar gali gauti už 3 lit.

Užsisakant iš karto, vistiek kurio meto, bent 50 egz. kaina mažėja iki 2 lit. 08 ct.

LITURGINIS SIENINIS KALENDORIUS. Naujiena! Lietuvoje jis pasirodo pirmą kartą. Labai dailiai penkiomis spalvomis atspausdintas su nurodymais ir reikšme bažnytinių spalvų, pasninkų ir t.t. Pažymi, kada koks sekmadienis ar šventadienis, **kaip naudotis Liturginėmis Mišiomis** ir kt. Įsigytinas visiems L. M. prenumeratoriams, gerb. kunigams, zakristijonams ir visiems katalikams. Kaina tik 50 centų.

MARIJONŲ SPAUDOS ADMINISTRACIJA, MARIJAMPOLĖ

Vyresniųjų klasių moksleiviai ir visi, kurie domisi Lietuvos ir užsienio studentijos gyvenimu, kurie nori sekti mūsų akademinės jaunuomenės džiaugsmus ir vargus prenumeruoja ir skaito tik

„STUDENTŲ DIENAS“

„Studentų Dienos“ vienintelis gausiai iliustruotas akademinio gyvenimo laikraštis einąs du kartu per mėnesį.

„Studentų Dienų“ pr-tos kaina: metams 4 lt., nuo mokslo metų pradžios iki Kalėdų 1,50 lt. ir nuo Kalėdų iki vasaros atostogų 2,50 lt.

Adr. **„STUDENTŲ DIENOS“ Kaunas, Laisvės al. 3b; tel. 25235**

MOKSLEIVIO BIBLIOTEKA

Šis amžius yra knygos amžius. Spaudos galybė pasidarė tokia didelė, kokios nenumatė nė Napoleonas, davęs jai šį „galybės" vardą. Moksleiviai, turtindami savo žinių bagažą negali pasitenkinti vien vadovėliais: šalia mokyklos ir šalia vadovėlio didžiausias jo pagelbininkas yra knyga. Skaityklos ir bibliotekos dar nėra pasiekę tokio tobulumo laipsnio, kad galėtų skaitytoją aprūpinti pačiomis naujienomis — ir čia kyla reikalas gerąsias ir naudingąsias knygas kiekvienam pačiam įsigyti.

Geriausių jaunimui knygų moksleivis gali rasti IŠ SAKALO KNYGŲ KATALOGO:

ROMANAS IŠ MOKSLEIVIŲ GYVENIMO

Be vienos kitos apysakaitės mūsų literatūroje iki šiol moksleivių gyvenimas buvo beveik visai neliestas.

Ir štai vienas rašytojas sukūrė veikalą, įdomų ir vertingą literatūriškai, kuris vaizduoja ne kažkokius aukštus, herojiškus žygius, o paprastų paprasčiausią mokytojų seminarijos moksleivių gyvenimą —

Mokslo vargai tarp dvejetuko ir penketuko; santykiai su mokytojais; vienos klasės draugai ir nedraugai; ruošimasis egzaminams; špargalkos, rašomieji darbai už durų, suflioravimas; tie, kuriuos mokytojai „nukerta", ir tie, kuriems „likimas palankiai nusišypso"; kilni ir trapi jaunuolių meilė; nelaimingo draugo liga ir mirtis; —

žodžiu sakant, — ir džiaugsmai ir ašaros, ir juodosios ir baltosios moksleivių gyvenimo pusės, visa puikiu stilium, užkrečiančia ir jaudinančia nuotaika sukurta tame **Jurgio Jankaus** romane

EGZAMINAI

Tik išėjus iš spaudos, rugpiūčio pabaigoje, moksleiviams dar egzaminus tebelaikant, su didžiausiu įdomumu romanas buvo sutiktas ir graibstomas tiek mokinių, tiek mokytojų. **Egzminai** verti visiems įsigyti ir perskaityti. Nes toks veikalas mūsų literatūroje kol kas pirmas ir vienintelis Kaina tik Lt 3.

L. WALLACE

BEN — HURAS

Istorinė Kristaus laikų apysaka, pagarsėjusi visame pasauly. Iliustruota kino filmos nuotraukom. Vertė F. Neveravičius. 3 tomai. Po Lt 2,50.

SPRINGBORNO

PASKUTINIS PRŪSŲ SUKILĖLIS HERKUS MANTAS

Istorinė, herojinė apysaka iš Prūsų kovų su kryžiuočiais. Lt 2.

K. SKALBE

AUKSO OBELIS

Vieno žymiausių latvių rašyt. pasakų rinkinys. Iliustruotas spalvotais latvių modernisto dailininko priešiniais. Lt 3.

GIOVANI PAPINI

TRAGIZMAI IR VYRIŠKUMAS

Papini vienas originaliausių rašytojų. Ši jo knyga skaitytoją žavi entuziastiškomis, revoliucionieriškomis mintimis, kviečiančiomis būti drąsiu, teisingu, gyvenimą nugalinčiu šio amžiaus herojumi. Tai viena gražiausių jaunimui knygų. Lt 2.

Knygos gaunamos kiekviename knygyne ir Sakalo B-je Kaune, Kęstučio g. 36.